

— ۴ —

منشأه إقرأ الثقافة
هوكاره كانی

ملکه چ بوون له نویژدا

www.iqra.ahlamontada.com

نووسینی

محمد بن صالح المنجد

وهرگیران و ناماده کردنی

کاروان رهشید محی الدین

د. سید احمد عبدالوهاب پښه کی بو نووسیوه

ناوړن

بۆدبەزاندنی جۆرهە کتێب: سەردانی: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پراي دانلود کتایه‌ای مختلف مراجعه: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

نارین

نارین له چاپدانی پارتدراوه

هۆکاره کانی ملکه چ بوون له نوێژدا

نـاـوـی کـتـیـب

محمد بن صالح المنجد

نووسـ

کاروان پرهشید محی الدین

وهـرگـیـرـان و نامـادهـکردن

پیاژ کاکه محمود

پـیـشـهـکـی

کۆمپیوتهری نارین (محمد علی)

نـهـخـشـهـسـازـی ناوهوه

دووهم ۲۰۱۲ز

نـۆـرهـو سـالـی چاپ

ژماره سپاردنی (۱۲۲۸) ی سالی ۲۰۰۹ ی پیدراوه

ژـمـارهـی سـپـاردن

نارین

بازاری زانست بو کتیب و چاپه مه نی

website: www.nareenpub.com

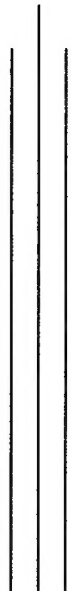
E-mail: info@nareenpub.com

nareenpub@gmail.com

ته له فون: ۲۵۱۱۹۸۲ ۶۶ (۰۰۹۶۴)

مۆبایل: ۰۰۹۶۴ ۷۵۰۴۰۶۴۶۱۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نابین

هۆکاره کانی
ملکه چ بوون له نویژدا

هۆکاره کانی ملکه چ بوون له نوێژدا

نووسینی

محمد بن صالح المنجد

وهه گێڕان و ئاماده کردنی
کاروان رهشید محی الدین

د. سید احمد عبدالوهاب پیشه کی بو نووسیوه

ناییت

په یهێك سه بارهت به ملکه چى له نوێژدا

بسم الله وبه نستعين

الحمد لله الذي جعل الصلاة عماد الدين، والصلاة والسلام على من لا نبي بعده محمد بن عبدالله (ﷺ) الذي بلغ الرسالة وأدّ الأمانة ونصح الأمة وجاهد في الله حق جهاده، ونحن على ذلك من الشاهدين، وعلى آله وأصحابه اجمعين وبعد....

دياردهيهك له ناو زۆرێك له موسلماناندا به پووێ ده بپنرێت، ئه ویش گازندهيه كهو، ههريهك له ئێمه پۆزان له خوێمانی دهكهین، كه بریتیه له كه می ملکه چى وخۆبه كه م زانین و تێپارمان و بیرکردنه وه له ناو نوێژه كانماندا، به دلتیاییه وه نه بوونی ملکه چى له نوێژدا، هۆکارێكى سه رهكیه به هویه وه نوێژ خوێن ناتوانییت تام و چێژ له وه بندا یه تیه كه و ده یه وه ربگرییت، ههروهك نه مان وه له گیرانی ملکه چى و بیرکردنه وه و تێپارمان له نوێژه كانماندا ده كه پێته وه بو سه رقال بوونمان به مادده و ژیا نی دونه وه كه دلمانى داگیر کردوه...! ئه مهش پالنه ره تا نوێژ وهك خو و (عه ده تیک) سه یر بکه ین كه جهسته پێی هه لده ستییت و سه ره نجام كه مترین چێژی ده روونی له وه نوێژه وه رده گرین...! چونكه دل له نوێژه كه بێ ئاگایه ، وه دل کاتیک ده كه پێته وه باره ئاسایی و ته ندروسته كه ی خوێ كه له گه ل دابه ستنی نوێژدا دل خوێ خالی بکاته وه له هه موو کێشه دونه یاییه کان و به ته نها

ئاگای له لای نوێژه که ی بیته، نه گهر به و پوڤهیه ته وه نوێژمان نه نجام دا،
 نه و کاته به دلتیاییه وه تام و چێژی ده روونی له نوێژه که وهرده گرین،
 نه و که سانه ی به و شیوازه نوێژ نه نجام ده دهن هیچ کات له نوێژ کردن
 بی تاقهت نابن، به لکو به پێچه وانه وه له گه له نه نجامدانی هه ر نوێژیکدا
 بهرده وام له چاوه پوواییدان تا کاتی نوێژیکی تر بیته پێشه وه و دووباره
 بچنه وه خزمه تی پهروه ردگاریان.

بی گومان هه رکه سیك به خشووع و مل که چیه وه نوێژ نه نجام بدات
 هیچ کات بیزاری پووی تی ناکات؟ چونکه له وه تیگه یشتوو که
 نوێژکردن واتای گفتوگو و مونا جات ده گه یه نیته له گه له زاتی پیروزی
 خوادا، نوێژ بو نوێژ خوینه راسته قینه کان وه ک نموونه ی که سیکی تینوو
 وه هایه که ئاوی سویر بخواته وه، هه تا ئاوی زیاتر بخواته وه زیاتر
 تینویه تی پووی تی ده کات، وه ک عوسمانی کوپی عه ففان (خوای ئی
 رازی بیته) ده فره میت: (لو طهرت قلوبکم ماشبع من کلام الله، وما
 احب ان یأتی علی یوم و لیلة الا أنظر فی کلام الله).

واته: نه گه رد له کان پاک ده بوون نه و هه رگیزله وته ی خوای
 پهروه ردگار تیر نه ده بوون، پیم خوش نیه شه وو پوژ بیته به سه رما ئیلا
 سه یری قورئان ده که م ولی ی ورد ده به مه وه.

ملکه چی راسته قینه له نوێژدا له لای ئیمامی ئیبنو لقه ییم (خوای ئی
 رازی بیته) به ملکه چی ئیمان ناو ده بریت، و پێناسه ی ده کات به وه ی:

ملکه چی نواندنی دل بو خوای پهروهردگار به گه وره زانین و، پێزو شکوو هیمنی و شهرم کردن له خوا دیته دی، ملکه چی: دله کان له ئاستی خوادا نه رم دهکات وپریان دهکات له ترس و شهرم و خوشه ویستی خوای پهروهردگار.....

ههروه ها ملکه چی نواندن نوێژ ئاسان دهکەن و، له دهروونی مروڤدا خوشه ویستی دهکەن، عبدالرحمن بن ناصر السعدی (خوای لی پازی بیّت) له تهفسیری ﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ﴾ دا فرمویه تی: نوێژ کردن له لای بی پروایان قورس وناپه هه ته ته نها له لای بپرواداران وله خواترسان ئاسانه ، له بهر ئه وه ملکه چی و ترسان له خوا، وه ئومیدبوون به و پاداشته ی که بو نوێژ کردن و نوێژگه ران دانراوه، وادهکات له بپروادار به ئه رکه کانی هه ستیت و دل و دهروونی مروڤی باوه ردار فراوان دهکات، که له لای ئاسان بیّت، له پیناو به دهست هیئانی پاداشت و لی خوش بوونی خوای گه وره و پزگار بوون له سزای ئه و .

ئه گه ر نوێژ کردن بریتی بیّت له په یوه ندی نیوان پهروهردگار به نده، ئه و پێویسته ئه و نوێژه مروڤ له سه رقائی دنیا پزگار بکات.

پێویسته نوێژ مروڤی باوه ردار به ره و لای زاتی پیروزی خوا بیات، ههروه ک پێویسته نوێژ به رده وامی ببه خشیته مروڤ له سه ر هیدایهت و شوین راستی که وتن، وه ده بیّت مروڤ له سه ر به رنامه ی پیروزی ئیسلام جیگیرو دامه زراو بکات، وه پێویسته ئاماژه به وه بدهین که چۆنیه تی

ئه نجام دانی نوێژ له که سیکه وه بو که سیکی تر جیاوازه، که سانیك نوێژیان وهك عادهت و خوو وهرگرتوو وه به هویه وه دل و هوشیان لای نوێژه که نیه، سه ره نجام له پووی وهرینی تاوانه وه وهك پیش نوێژ کردنه که ده مینه وه هیه گۆرانیك به سه ر ته رازووی کرده وه کانیاندا نایهت به ئاراسته ی که م بوونه وه ی خراپه کان و زیاد بوونی کرده وه چاکه کانیان؟ چونکه نوێژه که یان ئه وه نده به خو زه لیل کردن و ملکه چیه وه ئه نجام نه داوه که ببیته هۆکاری وهرینی تاوانه کانیان، به لام کۆمه لی دووم هینده به ترس و دلسوزیه وه خویان بو نوێژ ئاماده ده که ن که سه ره نجام خوای گه وره راسته وخو نوێژه که یان وهرده گریت و له تاوانه کانیان خوش ده بیته؟ چونکه ئه م جوړه که سانه له گرنگی نوێژو گه وره یی ئه و عیبادته گه یشتوون، ئه وه عه لی کوپی حه سه نه (خوای لی پازی بیته) کاتیك ده ست نوێژی ده گرت په نگی ده گۆپا، که پرسیا ری لی ده کرا بوچی وات لی ها تووه؟ له وه لامدا ده یوت: ئیستا کاتی ئه نجام دانی ئه مانه تیکه و تیایدا به نده له گه ل په روه ردگاریدا گفتوگۆ ده کات، منیش له به رشه رم و ترسمه له به دی هینه ره که م واره نگم زه رد هه لده گه ریته!؟

ئه نوێژه ی ئیسلام داوای ده کات ته نها بریتی نیه له چه ند وته یه ک که به زمان بوترین و چه ند جووله یه ک که له لایه ن ئه ندامه کانی جه سته وه ئه نجام بدرین، به لکو ئه و نوێژه ی ئیسلام له ئیماندارانی

دهوێت بیرکردنهوهیه به عهقل و ملکه چیه له دڵدا، ههروهک له پوژی
دوااییدا نوێژیه کهم عیبادهتیکه که له بارهیهوه پرسیار له بهندهکان
دهکریت..

له ئهبو هورهیرهوه (خوای ئی پازی بیّت) پیغمبهر (ﷺ)
فهرموویهتی:

﴿إِنْ أَوَّلَ مَا يَحْسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتَهُ، فَإِنْ
صَلَحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ، وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ فَإِنْ انْتَقَصَ مِنْ
فَرِيضَتِهِ شَيْءٌ، قَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ: أَنْظِرُوا هَذَا لِعَبْدِي مِنْ تَطَوُّعٍ؟ فَيَكْمَلُ
بِهَا مِنْ انْتَقَاصِ الْفَرِيضَةِ؟ ثُمَّ تَكُونُ سَائِرُ أَعْمَالِهِ عَلَى ذَلِكَ﴾.

سه بارهت به حوكمی نوێژ نهكه، زۆربهی زانایانی كوۆ و نوێ
بوچوونیان وههیه: ههركهسێك نوێژ نهكات كافرو بێ باوهپهوه له ئیسلام
دهچیتته دهروهوه، په یوهندی به ئایینی ئیسلامهوه نامیڤیت، ئهوه
فهرمودانهی که دانیان ناوه به کافر بوونی نوێژ نهکهردا وهک:

له عهبدوللای کوپی عهمری کوپی عاسهوه (خوای ئی پازی بیّت)
هاتوه: که پیغمبهر (ﷺ) پوژیک باسی نوێژی دهکردو فهرمووی:
﴿مَنْ حَافِظٌ عَلَيْهَا كَانَتْ لَهُ نُورًا وَبِرْهَانًا وَنَجَاتًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ لَمْ
يَحَافِظْ عَلَيْهَا لَمْ تَكُنْ لَهُ نُورًا وَلَا بِرْهَانًا وَلَا نَجَاتًا، وَكَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ
قَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَأُبَيِّ بْنِ خَلْفٍ﴾ رواه احمد والطبراني وابن
حبان وأسناده جيد.

واته: ههركهس نوێژه کانی پاراست و به پێك و پێکی ئه نجامی دان
ئوه بێگومان بۆی ئه بن به پووناکی و به لگه و پزگاری له پۆژی دوااییدا،
ههركهس نه پياراستن، نه ئه بنه پووناکی و نه به لگه و نه پزگار بوون، له
پۆژی دوااییدا له گهڵ قارون و فیرعه ون و هاما ن و ئوبه ی کوپی خه له فدا
حه شر ده کریت...!!

جابر (خوای لی پازی بیت) ده گێرێته وه که پیغه مبه ر (ﷺ)
فه رموویه تی: ﴿إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشَّرْكِ وَالْكَفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ﴾ رواه
مسلم ل ۲۶، صحیح مسلم.

واته: له نێوانی پیاو و له نێوانی بێ باوه پیدایا واز هێنانه له نوێژ
کردن، هه رکه سیك واز له نوێژ کردن به یئیت ئوه کافرو موشریکه .
هه روه ها بوره یده (خوای لی پازی بیت) ده گێرێته وه که پیغه مبه ر
(ﷺ) فه رموویه تی: ﴿الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ
كَفَرَ﴾. رواه ابن ماجه

واته: جیاوازی نێوان ئیمانداران و بێ باوه پان نوێژه، هه رکه سیك
نوێژ نه کات ئوه بێ باوه په .

چه ندین فه رمووده هه ن که له پوواله تدا وا پێویست ده که ن که نوێژ
نه که ر کافره و خوینی هه لاله، به لام زۆرله زانا یانی پیشین و دوا یین و اتا
(سه له ف و خه له ف) له وانه ئیمامی ئه بو حه نیفه و ئیمامی مالیک و
ئیمامی شافعی له سه ر ئه و پایه ن که نوێژ نه که ر کافر نیه و به لکو له

فه‌رمانی خوا ده‌رچوو و فاسیقه، وه‌پێویسته نوێژ نه‌که‌ر داوای
 لێبووردن و په‌شیمان بوونه‌وه‌ی لێ بکریته، پاشان ئه‌گه‌ر په‌شیمان
 نه‌بوویه‌وه به‌حه‌ددی شه‌رعی ئه‌کوژریته، ئه‌مه‌ بو‌چوونی هه‌ریه‌که‌
 له‌ئیمامی شافیعی و مالیک و چه‌ندین زانای تره‌.. ئیمامی ئه‌بو
 حه‌نیفه‌ش (خوای لێ پازی بیته) ده‌فه‌رمیته: نوێژ نه‌که‌ر ناکوژریته
 به‌لکو سه‌رزه‌نشست و زیندانی ده‌کریته، هه‌تا ده‌ست ده‌کاته‌وه‌ به‌ نوێژ
 کردن، هه‌روه‌ها هه‌ندی له‌ زانایان جیاوازی ده‌که‌ن له‌نیوان دوو که‌سی
 نوێژ نه‌که‌ردا، یه‌کیکیان له‌به‌ر ئه‌وه‌ نوێژ ناکات که‌ باوه‌پی پێی نیه
 به‌لام ئه‌وی تریان باوه‌پی به‌ نوێژ هه‌یه‌و وه‌ک پایه‌یه‌کی گرنگی ئیسلام
 سه‌یری ده‌کات، به‌لام ته‌مه‌له‌یه‌که‌ی هۆکاری نوێژ نه‌کردنیه‌تی، یه‌که‌م
 ده‌ست به‌جێ کافر ده‌بیته، به‌لام ئه‌و که‌سه‌ی له‌به‌ر ته‌مه‌له‌ی نوێژ ناکات
 وه‌ک ئیمامی ئه‌بو حه‌نیفه‌ (خوای لێ پازی بیته) ده‌فه‌رمیته:
 سه‌رزه‌نشست ده‌کریته و زیندانی ده‌کریته تا ده‌ست ده‌کاته‌وه‌ به‌ ئه‌نجام
 دانی نوێژه‌کانی.

ئیمامی ئه‌حمه‌دیش (خوای لێ پازی بیته) فه‌رموویه‌تی: هه‌ر که‌سیک
 له‌به‌ر ته‌مه‌له‌ی نوێژ نه‌کات کافر ده‌بیته، چونکه‌ ئه‌گه‌ر مرو‌ف به‌ پاستی
 باوه‌پی به‌ نوێژکردن هه‌بیته، ئه‌وه‌ نوێژ ده‌کات، که‌واته‌ هه‌ر که‌سیک
 نوێژ نه‌کات هۆکاره سه‌ره‌کیه‌که‌ی ئه‌وه‌یه‌ که‌ باوه‌پی به‌ نوێژکردن نیه،

له بهر ئه وه ههركه سێك باوه پێ به نوێژ كردن نه بێت ئه وه ئيماندار نیه ؟
چونكه به كه سێك دهوترێت ئيماندار كه به تهواوی:

(۱) سه ری به ندایه تی دانه وینیت بو خوی گه وه.

(۲) گوێزپایه لی فرمانه کانی خواو پیغه مبه ر (ﷺ) بێت.

وهك پێشتر ئاماژه مان پێدا نوێژ یه كه م شتیكه كه له پوژی دوایدا
له باره یه وه له بهنده پرسیار دهكریت، هه ر سه بارهت به نوێژ خوی
گه وه دهفرمیت: ﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۚ (۱۲) قَالُوا لَرَّكَ مِنَ الْمُضِلِّينَ (۱۳)﴾.

واته: كاتیك پرسیاریان لی دهكریت له هۆكاری مانه وه یان له
سهقهردا، ئهوانیش دهلێن هۆكاری مانه وه مان ئه وه یه كه ئیمه له
دونیا دا له كو مه لی نوێژ خوینان نه بوین... ئاشكرا یه سهقه ر ناویكه له
ناوه کانی دۆزهخ.

سه بارهت به پاهینانی منالان له سه ر نوێژ كردن پیغه مبه ری خوا
(ﷺ) فرموویه تی: كاتیك مناله كانتان ته مه نیان بوو به حه وت سالان،
فرمانیان پێ بکه ن بو نوێژ كردن، له ته مه نی ده سالاندا ئه گه ر نوێژیان
نه كرد لییان بدن. واته لی دانه كه بو ئه وه بێت كه فیری چوئیه تی
ئه نجام دانی نوێژ ببن و له سه ری پایی ن و په وشتی نوێژ خوینان شاره زا
بن، به واتایه کی تر لی دانه كه پیویسته بو ته می کردن بێت...!

له کوتایی دا سه بارهت به گرنگی نوێژو تام و چیژ و خشوع و
ملکه چی له نوێژدا وته یه کی زانای پایه به رز ئیبنو ته میمه (خوی لی پازی

بیت (به نمونه دههینینهوه که دهفه رمیّت:) إِنَّ فِي الدنیا جنة من لم
یدخلها لم یدخل جنة الآخرة).

مه به ست به به هه شتی دونیا نوێژه...!

سبحان ربك رب العزة عما یصفون وسلام على المرسلین والحمد لله
رب العالمین.

کاروان په شید محی الدین

خورمال ۲۰۰۹/۱۱/۱۰

پیشهکی ماموستا سید احمد

تهنها به ناوی خواوه

ئهگەر نوێژێک که له کتێبه فیهیه کاندایاس ئهکریت زیاتر له ده
پوکن و پایهی چرو پڕو سه رهکی هه بیته، که به وانه نه بیته، ئه نوێژه
دانامه زریته و قبوول نابیته.. پێویسته ده پایه و زیاتریشی هه بیته، که له
ده ره وهی په یکه ری ئه م نوێژه وه بن و، به جه وه ره واکاکی و موخی
نوێژه که دابنرین، تا کو به نوێژ حسیب بیته و، خاوه نه که ی په ره رده
بکات و له تاوان و گونا مه کانی دوور بخاته وه، ئه گینا ئه وه نوێژیکه
تهنها جه سته ی هه یه و گیانی تیا نیه، تنها په یکه رو وێرانه یه که و،
زینده وه ری له ناودا نیه.

سه یر ئه وه یه که قورئانی پیرۆز ئه وه موو گرنگیه ی داوه به هه ناو
و ناخی نوێژو، پێغه مبه ری خو شه ویستی ش (ﷺ)، ئاماژه ی به هه موو
ئو جه وه ره و ناوه پوکه ی کردووه و، به شیوه ی کردار ئه نجامیداوه و،
به رجه سته ی کردووه، که چی هه موو کتێبه فیهیه کان پشت گوێیان
خستووه و، خشووعیان نه کردووه به یه کی که له و پوکن و پایه
سه ره کیانه ی نوێژ، به لکو ئه گەر که سی که بیه ویت له م بابه ته تی بگات،
ئه بی بجیت بو خویندنه وه ی کتیبی ته زکیه و ته صه وف وه ک (ئه حیای
غه زالی و نموونه کانی) به پراستی ئه بوایه کتیبه فیهیه کان له سه ر
پێره ی قورئان و فه رمووده بپوشتنایه و، نوێژیان به کاملی گیان و

جسته وه باس بکردایه، نهك كاكل و جه وه ره كه ی له لاشه كه ی دوور
 بخه نه وه، ئه وه موو شهرج و حاشیه بکه ن له باس و مه سه له کانی
 په یوه ندیدار به لاشه كه یه وه، خۆزگه ئه و گرنگیه یان به کروك و گیانی
 نوێژ بدایه و، ئه وه موو دوورو درێژییه یان نه دایه به مه سه له کانی تری
 ئه م درووشمه مه زنه، كه كوڵه كه ی ئیسلامه.

به پاستی ئه گهر ئه و کاره ئاوا بکرایه و، ئه و کتیبانه وایان
 بنووسیایه و، وایان دارشتایه، ئیستا نوێژ که ران جوړیکی تر بوون و،
 په فتارو ئاکارو کرداریان شیرین ترو پرشنگذار تر بوو... ئه گهر وایان
 بکردایه ئیستا مروفی نوێژکه ر زوړی فەرق بوو له کون و قوشبهنه کانی
 ژیان و ژینگه دا، زوړ جیاواز بوون له وانه ی تر، كه نوێژ ناکه ن و، توخنی
 مزگه وت و جه ماعت ناکه ون... ئه بووایه ئه م بابای نوێژکه ره جوړه
 فریشته یه ك بووایه له بواره کانی کرپن و فروشتن و بازاپو، بواری
 سیاست دا، له بوواری خیزان و کۆمه لگادا.. به لکو له هه موو
 بواره کانی تری ژياندا ئاماژه یان بو بکرایه و، به نمونه بهینرانایه ته وه.
 ئیستا که به داخه وه ئه م کاره ئاوه ها نه کراوه، خانه ی خشوع که (گیان
 و جه وه ری نوێژه) له پایه سه ره که کانی نوێژ جیا کراوه ته وه...
 خوشبه ختانه برای لاو کاکه کاروان په شید، برپیکی له م که لینه پر
 کردو ته وه، هه ندیک چاره سه ری ئه م ناهه موواریه ی کردووه، ئه ویش به
 وه رگێرانی ئه م نامیلکه یه ی شیخ (محمد صالح المنجدی سعودی) ه،

دهستخووشي له کاکه کاروان دهکهین، وه له خوای مهزن و میهره بان
 دهخوایم نوێژه کانمان بکاته ئیسراحتی دله کانمان و، ئاسوودهیی
 ناخمان و، پوونا کبوونه وهی چاوه کانمان و، شیرین بوونی په وشت و
 په فتارمان و، پاشانیش لیمان وه بگریت و، له کهم و کورتیه کانمان
 ببووریت و، گه ناجانی تری وه کو کاکه کاروانمان بو ژۆر بکات و،
 مه موومان خاشع و خاچع بکات بو زاتی پاکی خوئی.!

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

أحمد سید عبدالوهاب پینجوینی (ههولێر)

ذی لقعدة ۱۴۳۰ ک - ۲۰۰۹/۱۱/۱ ز

پیشه کی نوسهر

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسول الله وعلى اله و
أصحابه اجمعين وبعد.

﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

بیگومان نوێژ گه وره ترين پایه ی کرداری ئیسلامه، خشوع و
ملکه چی نواندن تیایدا یه کێکه له داواکارییه سه ره کیه کان که شه ریه ته ی
خوا ی په روه ردگار داکوکی له سه ره ده کات، وه دوژمنی خوا (ئیبلیس)
له فه رمانی خوا یاخی بوو، سویندی خوارد، که به نده کانی خوا له شارپی
ئیسلام لابدات و گومپریان بکات، مه گهر ئه وانه نه بن که به دلسۆزیه وه
خوا ی خو یان ده په رستن، بویه شه ی تانی بی به ری کراو له په حمی خوا
هه ول ده دات به به کاره ی تانی هۆکاری جیاواز، نوێژخوین دوو چاری دوو
دلی و بیر کردنه وه له ناو نوێژه که یدا بکات.

دوو دلی و ملکه چ نه بوون هۆکاریکی گه وره یه که شه ی تان به کاری
ده مه ی نیت، به هویه وه نوێژخوین هیه تام و چیه یکی ده روونی
له وه بن دایه تیه گه وره یه نابینیت، جگه له وه ی چه ندین زیانی تر له نوێژ
خوین ده دات وه که به فه یو دانی پاداشتی نوێژه که ی، له گه ل قورس کردن و
گه وره کردنی نوێژ له لای خاوه نه که ی، سه ره نه نجام مروفی موسلمان

دوچاری سستی نواندن و دواخستن و گوی نه دان به نوێژ دهکات، وادیاره شهیتان ئهم گرهوهی له زۆربه مان بردهوه ته وه .

دهبیته وه وهش بزانی یه که م شتیك له لای بهنده وه بو ئاسمان بهرز دهبیته وه پادهی ملکه چي نواندنیه تی له نوێژدا.

حوزه یفه (خوای لی پازی بیته) دهفه رمیته: یه که م شتیك له م ئاینه دا له دهستی دهدهین ملکه چیه له نوێژدا، وه کوتا شتیك که له دهستی دهدهین نوێژه، تاوای لی دیت نوێژ خوین هیچ چاکه یه که له نوێژدا نابینیته، تا ئه و ئاسته ی ئه گهر بجیته ناو مزگه وتیك هیچ که سیکی ملکه چي تیادا نابینیته.

ئوهی مروفه له خویدا ههستی پی دهکات و له زۆربه ی خه لکی ده وره بهری سکا لا ده بیستیته سهاره ت به بوونی دوو دلی له نوێژو نه بوونی ملکه چیه تیایدا.

ئهم نوسراوه یاد خستنه وه یه که بو براوخوشکه موسلمان ه کانم و داواکارم له خوای گهره موسلمانان له م په رتووکه سودمه ند بکات .

سه باره ت به ملکه چي و نوێژ خوینه ملکه چ بووه کان خوای گهره له قورئانی پیروژدا دهفه رمیته: ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۝۱﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿۲﴾ واته: به پاستی خه لکانی خاوه ن باوه پر سه رکه وتو و پزگاری، چونکه خاوه نی ئهم سیفه ته به رزانه ن: ئه وانه ی که له

نوێژه کانیاندا ملکه چن و ههردهم به ترسه وه نوێژ ده کهن و به رامبه ر به خوا بهرده وام نه هلی شهرمن.

شوینی ملکه چی کوێیه؟

بی گومان دل شوینی سه ره کی ملکه چیه، و به ره مه که ی له دله وه دابهش ده بیئت بو هه مو به شه کانی جهسته ی مروڤ، چونکه هه موو به شه کانی جهسته ی مروڤ شوین که وته ی دلن.

وهك پیغه مبه ری نازدارمان (ﷺ) ده فه رمویت: ﴿إِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً، إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ﴾. واته: له ناو جهسته ی مروڤدا پارچه گوشتیک هیه، نه گهر نه و پارچه گوشته چاک و باش بیئت، نه و هه موو جهسته ش سالح و باش ده بیئت و، نه گهر خراپیش بیئت، بیگومان هه موو جهسته ش خراب ده بیئت نه و پارچه گوشته ش بریتیه له دل.

واته: دل به نیسه ته ی جهسته ی مروڤه وه وهك پاشا وه هایه و، جهسته ش وهك سه رباز چۆن فه رمانیان له دله وه بو بیئت هه روا ده کهن.

شاردنه وه ی ملکه چی:

حوزه یفه (خوای لی پازی بیئت) ده فه رمیئت: وریابن له دوو پوو یی له ملکه چیدا! وتیان: دوو پوو یی له ملکه چی دا چیه؟ فه رمووی: له جهسته دا ملکه چی پیوه دیاره، به لام دلی ملکه چی خوا نه بووه له نوێژه کهیدا.

ههروهها فوزه یلی کوپی عیاز (خوای لی پازی بیئت) دهفه رمیئت:
 پیمان ناخووش بوو گه ره کیتمان دیتبا له پوخساردا ملکه چ بوایه، بویه
 پیمان دهوت فلانه که س ملکه چی له دل دایه ئاماژه مان بو سئنگی
 دهکرد...

دهتوانین بڵین: دوو پوویی له نوێژدا بریتیه له حاله تیکی ئارام
 کردنه وهی دهروون به شیوهی دهستکردو دروستکراو، به لام له ناوه وهی
 دهرووندا ئاره زوو به دی دهگریئت، له بهر ئه وه له پوخساردا ملکه چی
 دهنوینیت و له ههردوو لاره ماریکی جهنگه لستان و شیریکی دارستان
 وهستان و چاوه پئی نیچیره که یان دهکه ن.

که واته ملکه چی له نوێژدا پتووستی به وه ههیه دلی بوخالی
 بگریئت، پتووسته نوێژ خوین هه موو ههست و هوشیکی له لای نوێژه که ی
 بیئت و به هیچ شتیکی تره وه خوئی خه ریک نه کات، ده بیئت ته نها ئاگای
 له لای ئه و نوره گه وره یه بیئت که نوێژه، ئه گه ر نوێژ خوین به و شیوازه ی
 کرد ئه و تام و چیژی تایبه تی له نوێژه که ی ده بینیت، ئه و نووره هه موو
 جهسته ی داده پوشیئت و هۆکاریکیش ده بیئت بو دامرکاندنه وه ی دل و زال
 بوون و ئاسان هاتنه پیش چاوی کیشه کان و چاره سه ر بو دۆزینه وه یان،
 نمونه ی ئه و که سانه ی که به و شیوازه نوێژه کانیان ده که ن وه ک
 نمونه ی زه ویه کی تینوو وه هایه، کاتی که باران ده باریئت، چون
 پیشوازی له و بارانه ده کات و پتی ئارام ده گریئت و له تینوویه تی پزگاری

دهبیّت و تیر ئاو دهبیّت و پاشان شین دهبیّت و له کوّتاییدا بهرهم دهادات.

له بهر ئه وه نوێژ خوینی له ناخه وه ملکه چ، زۆر به شه رمه وه له خزمه تی خوادا پاده وه ستیّت و، له دلّه وه خوێ به لاوازو بی توانا به رامبه ر خوای گه وه نیشان ده دات و له گه لّ چوونه کړنووشیش سه ره رز ناکاته وه تا به ته واوی له خزمه تی خوای گه وه دا دلی ئارام ده گریت.

له سووده کانی ملکه چی: ئه رکی نوێژ کردن له سه ر به نده ئاسان ده کات، واته به نده ملکه چ بووه کان هیه سه ختی و گرانیه ک له ئه نجام دانی نوێژ نابینن، به لکو به پیچه وانه وه به رده وام له خه می ئه وه دان که ی کاتی نوێژ بیّت تابچه وه خزمه ت خوشه ویسته که یان، زۆر جاریش به ئه نجام دانی نوێژه که وه سه لام دانه وه دوو چاری دلّه پاوکی و ئازاری ده روونی ده بن تاده گه نه وه به نوێژکی تر، وه ک چوّن ماسی ئاوی لی بپریت به و شیوازه به دوور که و تنه وه یان له نوێژ په ریشان ده بن. خوای گه وه ده فه رمویت: ﴿وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ﴾ ﴿٤٥﴾ البقرة.

ئیمامی ئیبنولکه سیر (خوای لی پازی بیّت) له ته فسیری ئه م ئایه ته دا ده فه رمیت: ئه نجام دانی نوێژ زۆر قورسه ته نها له سه ر ملکه چ بووان

ئاسانه . ههروهها پیغه مبهەر (ﷺ) دهفه رمیت: ﴿أَوَّلُ شَيْءٍ يَرْفَعُ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ الْخُشُوعُ، حَتَّى لَا تَرَى فِيهَا خَاشِعًا﴾.

واته: یه کهم شتیک که له م ئوممه ته دانا مینیت و له ناو ده چیت ملکه چیه له نوێژدا، تاوا ی لی دیت هیچ که سیکی ملکه چی تیدا نابینیت. (ملکه چیش بریتیه له وهی ته نها بیرت لای خوا بییت و هه موو ههسته کانت به و سپارد بییت).

هه ندیک له پیشینان وتویانه: نوێژی ساردوسپو بی ئاگا وهك ئه وهیه ئه سپیکی شهل و کوێرو سه قهت و ماندووی برسی وبی کهك.... به دیاری ببهیت بو پادشایهك، گومانته چونه ئایا ئه و پادشایه دیاریه کهت لی وهرده گریت؟! ئه ی نه گهر نوێژیک که بهنده یه کی لاواز ئه نجامی ده دات و به دیاری بو خوا ی بهرز ده کاته وهو، دهیه ویت به هویه وه خوا له تاوانه کانی خوش بییت و ببیته هۆکاری نزیک بوونه وهی له خوا ی پهروه ردگار، که واته خوا پاکه و پاکی خوش ده ویت؟ پاکی نوێژیک له کویدایه ملکه چی و چیژیک ده روونی تیا دا نه بییت، پتویسته هه موان به سه رهاتی ئه و پیاوه سالحه بهینینه پیش چاوی خومان کاتیک قاجی دوو چاری نه خوشیهك ده بییت، دکتور پیی ده لیت: ته نها چاره سه ر برینه وهی قاجه کهته، ئه ویش زور به ئاسانی ده لیت: له نوێژدا قاجم ببرینه وه چونکه من هوشم لای نازاری قاجه کهم نیه و سه رگه رمی نوێژم له گه ل خوشه ویسته کهمدا؟! به بی ئه وهی که ههست به هیچ نازاریك بکات

له نوێژه کهیدا و به بێ هه بوونی هیچ جوژه داوو ده رمانیکی بهنج کردن قاجیان برییه وه ؟

حوکمی ملکه چی له نوێژدا:

حوکمی شهرع بو ملکه چی له نوێژدا لای زۆریک له زانایان واجیبه .
 ئیمامی پایه بهرز ئیبنو تهیمیه (خوای لی پازی بیّت) له تهفسیری
 ئایه تی ﴿وَأَسْعَيْنُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ﴾ البقرة،
 دا دهفه رمیّت: ئه مه به لگه یه له سه ر زه نشت کردن و په خنه گرتن له و
 که سانه ی له نوێژه کانیاندا ملکه چ نین ، په خنه و سه ر زه نشت کردن
 ته نها بو وازه یان له واجبیك و ئه نجام دانی کاریکی ناشه رمی و یاساغ و
 هه رام دیّت، وه کاتیك په خنه و سه ر زه نشت کردن ئا راسته ی ملکه چ
 نه بووان ده کریّت، به لگه یه له سه ر ئه وه ی که وازیان له واجبیك هیناوه
 که ئه ویش ملکه چ بوونه له نوێژدا.

سه باره ت به گه وره یی ملکه چ بوون له نوێژدا پێغه مبه ر (ﷺ)
 ده فه رمیّت:

﴿خمس صلوات افترضهنّ الله تعالى، من أحسن الوضوء
 وصلاحن لوقتهن، وأتم ركوعهن وخشوعهن كان له على الله عهد
 أن يغفر له، ومن لم يفعل فليس له على الله عهد ان شاء غفرله وإن
 شاء عذبه﴾.

واته: خوای گه وره پێنج نوێژی له سه ر به نده کانی خوێ پێویست
 کردووه، هه رکه سیك به جوانترین شیوه ده ست نوێژ بگریّت و به ریک و

پێکی و له کاتی خۆیدا ئه نجامیان بدات، ئه وه له خواوه به لێنی
 لێخۆشبوون بۆ ئه و که سه ههیه، هه رکه سیکیش به و شیوه یه نه کرد
 ههچ به لێنیک له لایه ن خواوه بۆ لێخۆشبوونی ئه و به نده یه نیه، ئه گه ر
 بیه ویت لێی خۆش ده بێت، ئه گه ریش بیه ویت سزای ده دات.

هه ر له م باره وه هاتوه که: عن حمران، مولى عثمان (رضی اللہ عنہ) أنّ
 عثمان بن عفان دعا بوضوء فتوضأ: فغسل كفيه ثلاث مرات، ثم
 مضمض واستنثر، ثم غسل وجهه ثلاث مرات، ثم غسل يده اليمنى
 الى المرفق ثلاث مرات، ثم غسل يده اليسرى مثل ذلك، ثم مسح رأسه،
 ثم غسل رجله اليمنى الى الكعبين ثلاث مرات، ثم غسل اليسرى مثل
 ذلك، ثم قال: رأيت رسول الله (ﷺ) توضأ نحو وضوئي هذا، ثم قال
 رسول الله (ﷺ) (من توضأ نحو وضوئي هذا، ثم قام فركع ركعتين،
 لا يحدث فيهما نفسه، غفر له ماتقدم من ذنبه).

قال ابن شهاب: وكان علماؤنا يقولون: هذا الوضوء أسبغ مايتوضأ
 به أحد للصلاة.

واته: حه مران کار گوزاری عوسمانی کوپی عه ففان (خوای لێ پازی
 بیت) ده فه رمیت: عوسمانی کوپی عه ففان داوای ئاوی ده ست نوێژی
 کردو، پاش ئه وه ی ئاو م بۆ هی نا ده ست نوێژی گرت: ده سته کانی سی
 جار شوێردو ئاوی له ده م و لووتی وه ردا، سی جار ده م و چاوی شوێر،
 ئینجا ده ستی راستی هه تا ئانیشکی سی جار شوێردو، ده ستی چه پیشی

بهو شیویه شوێرد.. پاشان مهسحی سهری کرد، دواتر قاچی پاستی تا قووله پیتی سی جار شوێردو، قاچی چه پیشی به هه مان شیوه شوێرد، ئینجا فهرمووی: پێغه مبهری خوام (ﷺ) بینویه وه کو ئه م دهست نوێژهی من دهست نوێژی گرتووه، پاشان فهرموویهتی: (هه رکهس دهست نوێژ وه کو ئه م دهست نوێژهی من بگریت، ئینجا ههستیت و دوو پکات نوێژ بکات، دالغه لی نه دات له نوێژه کهیدا، ئهوا بی گومان خوای گه وره له هه موو تاوانه کانی خوش ده بیئت).

ئیبینو شیهاب (خوای لی پازی بیئت) ده فهرمیت: زانا یانمان ده فهرموون: ئه م دهست نوێژه ته واوترین دهست نوێژه بو نوێژ کردن نه گه ر که سیك بیگریت.

دوو هۆکاری یارمه تیدمر بو ملکه چ بوون له نوێژدا:

یه که م: پێویسته به نده ئاگای له و قورئان و ویردو نزاو پارانه وانه بیئت که له نوێژه کهیدا ده یان خوینیت و به وردی له و اتا کانیان پامینیت، وه ده بیئت به ئاماده ییه کی ته واوه وه قسه له گه ل پهروه ردگاری بکات؟!

چونکه نوێژ گفتوگۆ و تو وێژ کردنه له گه ل پهروه ردگادا، که واته ده بیئت بزانی چی ده لئیت!! په رستنی خوای گه وره بهو شیوازه ی کهوا بزانی خوا ده بینیت، خو نه گه ر تو خوا نه بیننی ئهوا بیگومان خوای

گه وه تو ده بینیت، كه نه مهش به رزترین پلهی ئیمان به پهروهردگار كه بهنده پیتی دهگات.

پیغمبه (ﷺ) دهفه رمیت: ﴿حُبِّ السَّيِّ مِنْ دُنْيَاكُمْ: النَّسَاءُ وَالطَّيِّبُ، وَجَعَلْتُ قُرَّةَ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ﴾.

واته: دوو شتم له دنیادا بو خوشه و یست کرا ئافهت و بوئی خوشو، پوناکی چاوم له نوێژدا به.

یان دهفه رمیت: ﴿أَرْحَنَّا بِالصَّلَاةِ يَا بِلَالُ﴾.

واته: ئه ی بیلال به بانگدان بو نوێژ کردن ئاسووده مان بکه.

دووه: سوڤاخ و پرسیار کردن له مه پ ئه و هۆکارانه ی که ده بنه هو ی بی ئاگای دلی و ده روون له نوێژ له کاتی نوێژ کردندا: ئه و هۆکارانه چین که هۆکارن بو بی ئاگا کردنی نوێژ خوین له نوێژه که ی؟ بی گومان زوری دوو دلی و گومان و له نوێژ خوین ده که ن ئاگای لای نوێژه که ی نه مینیت و سه رقالی ده که ن به خوشی یان کیشه و گهرو گهفته دنیا یه کان، به و شیوه یه پیویسته سه رجه م هۆکاره کانی بی ئاگا بوون له نوێژو ملکه چ نه بوون دیاری بکری و پاشانیش چاره سه ره کانیان دیاری بکری.

براتان

محمد بن صالح المنجد

هۆکاره کانی ملکه چ بوون له نوێژدا :

یه کهم : سووربوون له سه ر په ره پێدان و به هیژکردنی ملکه چی
له نوێژدا :

ئه مێش به هۆی :

(۱) خو ئاماده کردن بو نوێژو په یوه ست بوون پێوهی :

ئه ویش به وه لامدانه وهی بانگ بێژو وه نزا کردن و پارانه وهی کو تایی
بانگ ده بیئت ﴿اللّٰهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ، وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ، آتَ مُحَمَّدًا
الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ اِلَى الْمَقَامِ الْمَحْمُودِ الَّذِي وَعَدْتَهُ﴾ واته :
{خوایه ئه ی په ره وردگاری ئه م بانگه وازه ته واو و نوێژه دامه زراوه ،
پله ی به رزی (الوسيلة) که شوینیکه له به هه شتدایه ، و بوکەس نابیی
جگه له به نده یه ک له به نده کانی خوای گه وره ، بیه خشه به پیغه مبه ری
نازدارمان (ﷺ)} .

وه له شوینیکێ تردا ده فهرمویت : {تومیدم وایه ئه و که سه من بم }
(الفضيلة) که پله یه کی زیاده یه به سه ر دروست کراوه کاندا ، وه بیه ره
ئه و شوینه سوپاس کراوه ی که به ئیئت پێداوه که پله ی شه فاعه تی
که وره یه له پوژی دوا یی دا } .

ههروهها نزاکردن له نیتوان بانگ و قامهتدا، به ناوی خوا و پاشان جوان دهست نوێژ شتن و نزاو پارانهوهی دواى دهست نوێژ ﴿اللهم اجعلني من التوابين وجعلني من المتطهرين﴾.

واته: (خوايه له تهوبه کاران و پاک بووه کانم بگێڕه)، وه سیواک کردن که سوننه تیکی موئه که دهی پیغه مبهری خوايه و هه مان کات پاک که ره وه یه و بوئی ده میش خوش ده کات، هه روه ک پیغه مبهر (ﷺ) فه رمانمان پێ ده کات به پاک کردنه وهی ده م به سیواک کردن له پیش قورئان خویندن.

هه ر له و باره وه پیغه مبهر (ﷺ) له فه رمووده یه کی تر دا ده فه رمیت ﴿لولا أن أشق على أمتي، لأمرتهم بالسواك عند كل صلاة﴾. واته: نه گه ر له سه ر ئوممه تم قورس نه بووايه، فه رمانم پێ ده کردن که له گه ل هه موو نوێژیکدا سیواک بکه ن.

هه روهها خوێژاننده وه به جل و به رگی جوان و خاوین و، خو بوون خوش کردن وه ک خواى گه و ره ده فه رمیت ﴿يَبْنَىءَ آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ.....﴾ ﴿الاعراف ۳۱﴾.

واته: ئه ی پۆله کانی ئاده م هه ر کاتی که ده چنه مزگه وت بو نوێژ هه ر خواپه رستیه کی تر، جل و به رگی جوان و خاوین له به ر بکه ن و...

چونکه خوای گهروه له پێشتره که خۆمانی بو برازینینه وه، ههروهک پۆشاکى خاوی و جوان ئارامشی دهروونی و جهستهی ده به خشیته خاوه نه که ی، به پێچه وانه ی پۆشاکى خهوتن و ئیش کردنه وه.

ههروه ها خو پۆشته کردن و لابردنی په له به جل و بهرگه وه و دهست پێشخه ری و ،پۆشتن به ره و مزگه وت به هیمنی و له سه رخو یی و دواتر په نجه نه کردن به ناو یه کتر داو چاوه پێ کردنی نوێژ، ههروه ها پێک کردنی پیزه کان له کاتی نوێژ داو پالدان به یه کتره وه له پیزه کاندان.

هه ره سه باره ت به هیمنی به ره و مزگه وت پۆشتن و په له نه کردن، ئه بوقه تتاده (خوای لی پازی بیّت) ده فهرمیت: ﴿بینما نحن نصلي مع رسول الله (ﷺ) فسمع جلبة، فقال ما شأنکم...؟ قالوا: أَسْتَعْجِلُنَا إِلَى الصَّلَاةِ، قَالَ: فَلَا تَفْعَلُوا، إِذَا أَتَيْتُمُ الصَّلَاةَ، فَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ، فَمَا أَدْرَکْتُمُ فَصَلُوا، وَمَا سَبَقْکُمْ فَأْتُوا﴾ واته: له کاتی که ئیمه له خزمه ت پێغه مبهردا (ﷺ) نوێژمان ده کرد، گوئی له دهنگی په له په لیه ک بوو، فهرمووی: ئه وه چیتانه؟ وتیان: په له مان کرد بو نوێژ، پێغه مبهر (ﷺ) فهرمووی: ئاوها مه که ن، کاتی که هاتن بو نوێژ به په له په ل و هه له داوان مه یه ن بو نوێژ و په له په ل مه که ن، به لکو به هیمنی و له سه رخو وهرن بو نوێژ، ئه وه ی پیایدا راگه یشتن ئه نجامی بدن، ئه وه یشی که له دهستان چوه پاش سه لام دانه وه ی ئیمام هه ستنه وه و ته واوی بکه ن.

ههروهها بو ئهوهی دوجاری ئهو حالهته نه بین و له پیناو به هیمنی پویشن بو مزگهوت و باشره که رهچاوی ئهم خالانه بکهین:

یه کهم: و باشه که شه و زوو بنوین و به یانیان زوو له خه و ههستین؟ چونکه زۆربهی ئه و که سانهی که شه و درهنگ دهنون نوێژی به یانیانیان ده فووتیت یاخود درهنگ وهخت ئه نجامی ده دهن.

دووهم: بئ گومان خویندنی زیکره کانی پیش خهوتن کاریگه ری زۆریان هه تا زوو خه به رمان بیته وه و به نوێژی به یانیدا بکهین.

سئ یه م: و باشه که پیش نوستن به خه یالی نوێژی به یانیه وه بخه وین، که ئه مهش هۆکاریکی سه ره که به تا پوچمان به ئاگا بیت، زۆربهی ئه وانهی که به خه می له ده ست چونی نوێژه وه سه ر ده نینه وه، راسته وخو له کاتی خویدا به ئاگا دینه وه به بئ ئه وهی که کاترمیریش ته وقیت بکه ن.

چواره م: زانینی کاته کانی نوێژ، بئ گومان ئه مهش کاریگه ری زۆری هه یه هه تا نوێژ خوین له کاتی خویدا ئاماده بیت و، په نا نه با ته به ر په له کردن بو پویشن به ره و مزگهوت.

پینچه م: تئ گه یشتنی زیاتر له و ئایهت و فه رمودانهی که باس له خیر و گه وره یی ئاماده بوونی پیش وهخت ده که ن بو نوێژ.

(۲) ئارامی و دنیایی له نوێژدا :

پێغه مبه‌رمان (ﷺ) له کاتی نوێژ کردندا، هێنده به ئارامی و دنیاییه وه نوێژی ده کرد تانه و ئاسته‌ی هه‌موو جه‌سته‌ی وابه‌سته‌ی نوێژه که ده‌بوو، به‌شیوازی که له‌ گه‌ل چونه ناو نوێژ وازی له هه‌موو شتێک ده‌هێنا که ببێته هۆکاری بێ ئاگا کردنی له نوێژه که‌ی، هه‌ر به‌هه‌مان شیوه‌یش فه‌رمان به موسلمانان ده‌کات، وه‌ک ده‌فه‌رموویت: ﴿لاتم صلاة احدکم حتی یفعل ذلک﴾.

واته: نوێژی هه‌یچ که‌سیکتان ته‌واو نابێت هه‌تا به‌و شیوه‌یه ئه‌نجامی نه‌دات. واته: ده‌بێت به‌و شیوازه نوێژ بکه‌ین که پێغه مبه‌رمان (ﷺ) نوێژی کردوه.

له‌ئه‌بوقه‌تتاده‌وه (خوای لی پازی بێت) گێڕدراوه‌ته‌وه که پێغه مبه‌ری نازدارمان (ﷺ) فه‌رموویه‌تی:

﴿أسوأ الناس سرقة الذي يسرق من صلاته، قال يا رسول الله (ﷺ) كيف يسرق صلاته؟ قال: لا يتم ركوعها ولا سجودها﴾.

واته: خراپترین مڕۆڤ ئه‌و که‌سه‌یه که‌دزی له‌نوێژه که‌یدا ده‌کات! هاوه‌لان وتیان ئه‌ی پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) چۆن دزی له‌نوێژه که‌ی ده‌کات؟ فه‌رموی: ناته‌واوی هه‌یه له‌چه‌مینه‌وه و کړنووش بردنیدا..

ههروهها پیغه مبه‌ر (ﷺ) ده‌فه‌رمی‌ت: ﴿مِثْلُ الَّذِي لَا يَتِمُّ رُكُوعَهُ، وَيَنْقِرُ فِي سَجُودِهِ، مِثْلَ الْجَائِعِ يَأْكُلُ التَّمْرَةَ وَالتَّمْرَتَيْنِ، لَا يَغْنِيَانِ عَنْهُ شَيْئًا﴾. واته: نموونه‌ی ئه‌و كه سه‌ی كه كه‌م و كورتی هه‌یه له چه‌مینه‌وه‌و له‌كړنووش بردنیدا و ده‌نوك ده‌وه‌شینی‌ت، وه‌ك نموونه‌ی كه‌سی‌کی برسی وه‌ها‌یه كه‌ده‌نكی یا دوو ده‌نك خورما ده‌خوات و هه‌چ سو‌دی‌کی پی ناگه‌یه‌نی‌ت.

هه‌روه‌ك ئه‌و كه سه‌ی كه په‌له ده‌كات ئارام و د‌ل‌نیا نیه له‌نوێژه‌كه‌یدا ، ناتوانی‌ت ملکه‌چی بو‌ خوا‌ی گه‌وره‌ فه‌راهه‌م بكات؟ چونكه په‌له‌ كردن ملکه‌چی ناهیل‌تی له‌نوێژدا.

(۳) یاد‌کردنه‌وه‌ی مردن له‌نوێژدا :

ب‌ی گومان یه‌ك‌ك له‌و شتانه‌ی كه ده‌بی‌ته ه‌و‌ی خشوع له‌ نوێژدا بیر‌کردنه‌وه‌یه له‌مردن؟ چونكه بیر‌کردنه‌وه له‌مردن ترس ده‌خاته د‌ل‌ه‌وه‌و، پ‌و‌ژی د‌وایی ب‌یری م‌و‌قی باوه‌ردار ده‌خاته‌وه و ملکه‌چی زیاد ده‌كات، هه‌روه‌ها ده‌بی‌ته ه‌و‌ی گه‌ردن كه‌چی زیات‌رو هه‌مان كات هانده‌ری م‌و‌قه هه‌تا به‌شیوه‌یه‌کی ر‌ی‌ك و پ‌ی‌ك نوێژه‌كه‌ی ئه‌نجام بدات.

له‌م باره‌وه پیغه مبه‌ری خوا (ﷺ) ده‌فه‌رمی‌ت: ﴿أَذْكُرُ الْمَوْتَ فِي صَلَاتِكَ، فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا ذَكَرَ الْمَوْتَ فِي صَلَاتِهِ لَحَرِيَ أَنْ يَحْسَنَ صَلَاتَهُ، وَصَلَّ صَلَاةَ رَجُلٍ لَا يَظُنُّ أَنَّهْ يَصْلِي صَلَاةَ غَيْرِهَا﴾.

واته: له نوێژدا یادی مردن بکه رهوه، بێ گومان نه گهر پیاو له نوێژدا یادی مردنی کرد، نه وه شایانی نه وه یه نوێژه که ی جوان نه نجام بدات، نوێژ بکه ن وهك نه و پیاوه ی که نوێژه که ی وه ها ده کات وهك نه وه ی که دوا هه مین نوێژی بێت ئیدی به نوێژی تر ناگات، نه وه نده به ملکه چیه وه نوێژه که ی نه نجام ده دات.

به واتایه کی تر پێویسته مروفی باوه پدار به شیوازیك نوێژه که ی نه نجام بدات ههستیکی نه وتو بداته خو ی به وه ی که پاش نوێژه که ژیا نی دنیا به جی ده هیلا ی ت و، به نوێژیکی تر ناگات که بێ گومان نه مه ش کاریگه ریه کی گه وره ی هه یه هه تا مروف به ملکه چیه وه نوێژه که ی نه نجام بدات.

هه رهك پیغه مبه ر (ﷺ) ئاموزگاری نه بو نه یوبی نه نصاری ده کات و ده فهرمیت: ﴿إِذَا قُمْتَ فِي صَلَاتِكَ فَصَلِّ صَلَاةَ مَوْدَعٍ﴾.

واته: کاتیك ده ست ده که ی ت به نوێژ وه ها نه نجامی بده که وا بزانی ت دوا ی نه و نوێژه مالتا وایی له دنیا ده که ی ت.

ملکه چی نواندن له نوێژدا هۆکاریکی گرنگه واله نوێژ خوین ده کات که نه زانی نه مه کو تا نوێژه تی، یان خوا ی گه وره ته مه نی بو نوێژیکی تریش درێژ ده کات.

٤) پامان و وردبوونهوه لهو ئایهت و ویردوو نزیانهی که له نوێژدا ده خوێنرینهوه و کاریگهر بوون پێیان:

چونکه قورئان بو تێپامان و ورد بوونهوهیه، له م بارهوه خوای پهروهردگار دهفه رمیّت: ﴿كَتَبَ أَنْزَلَهُ إِلَيْكَ مُبْرَكٌ لِيَذَّبُوا آيَاتِهِ وَلِيَسْتَذْكُرَ أُولَئِكَ﴾ (ص: ۲۹).

واته: ئەمه په پراویکی پیروژه، دامان به زاندووه بو تو ئه ی محمد (ﷺ)، تا ئه وانه له ئایه ته کانی پامیئن و فامیده و ژیره کانی ش ناموژگاری لی وهربگرن.

هه رسه بارهت به ته فسیری ئەم ئایه ته شیخ حه سه نی به سپی (خوای لی پازی بیّت) دهفه رمویّت: سویند به خوا له بهر کردنی گشت پیته کانی هه موو قورئان و پشت گوێ خستنی مه به سه کانی شی تی پامان و تی فکران نیه، هه ندی که س ئه لێن ئەمه سویندی بیّت ته واوی قورئانم له به ره و ته نها پیتی کم لی نه په پاندووه، به لام ئەگه ر مانا و داواکارییه کانی پشت گوێ خستبیّت، سویند به خوا ئەو که سه هه موو قورئانی په پاندووه و پشت گوێی خستووه! تێپامان و ورد بوونهوه کاتیک به رجه سه ده بیّت که تو زانیاریت هه بیّت به مانای ئەو ئایهت و ویردانهی که له نوێژه که دا ده یان خوینیت، پیوستیشه به پیی توانا هه ولّ بده یین بو تیگه یشتن و بیرکردنه وه له واتای ئایه ته کان و کاریگه ریش له سه ر ژیا نی پوژانه مان دروست بکه ن، خوای گه وره دهفه رمویّت:

﴿وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا﴾ (الفرقان: ٧٣).

واته: ئهوانه ی کاتیک ئایه ته کانی پهروه دگاریان وه بیر هینرایه وه ناموژگاری وه ده گرن و ناپوڤن به سه ریانداهه که په وو کویر، به لکو گوئی بو هه لده که ن و چاو ده که نه وه.

لیره وه گرنگی زانین و شاره زابوون له واتای قورئان ده رده که ویت، له م باره وه ئیبن جهریری ته به ری (خوای لی پازی بیت) ده فه رمیت: من سه رم له وه که سانه سوپ ده مینیت که قورئان ده خوینن و له مانا که ی تی نا گن، ئه وه که سانه چوڤ تام و چیژ له خویندنه وه ی قورئان ده بینن؟.

ههروه ها تیپامان و چه ندباره کردنه وه له خویندنه وه ی ئایه ته کانداه، ئه مه ش له بهر ئه وه ی زیاتر له مانای ئایه ته کان بگهیت و به واتا کانیان ناشنا بیت، چونکه زوړ دوباره کردنه وه ی ئایه ته کان چیژیکی ئه وتو به ده روونی مروڤ ده دات، که بی گومان هه ر ئه وه که سانه هه ست به و چیژه ده که ن که له مانا و واتای ئایه ته کان تی ده گن و له ناخه وه له گه ل قورئاندا ده ژین.

هه ربه و جوړه ش له پیغه مبه ری ئازیزمان (ﷺ) بینراوه: که جاریکیان شه و نوێژی ده کرد، به درێژایی ئه و شه وه به به رده وامی ده گریاو فرمیسک له چاوه کانی ده هاتنه خواره وه تا نوێژی به یانی به به رده وامی

ئەم ئایەتە ی دوبارە دەکردهوه ﴿إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرَ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (المائدة: ۱۱۸).

واته: ئیستاش ئەگەر تۆ سزایان بدەیت بۆ گومان بەنده ی خوێن و کەسیش بو ی نیه هیچ بلیت، ئەگەر لیشتیان ببوریت ئەوه خوێت چاک دەزانیت و بو خوێشت دەسته لاتدارو کار بەجییت.

بیگومان به و شیوازه تیپامان و ورد بوونهوه له ئایه ته کان و دوباره کردنه وه یان هۆکاریکه بو کاریگه ری دروست کردن و زیاد بوونی ئیمان و به ره و خوا چوون، حوزه یفه (خوای لی پازی بیّت) ده فره میت: شه ویک له گه ل پیغه مبه ر (ﷺ) نوێژم ده کرد و قورئانی به زمانیکی پاراو ده خویند، ئەگەر بگه شتایه به ئایه تیك باسی سوپاسی خوای بکر دایه، ده ست به جی سوپاسی خوای گه وه ی ده کرد، ئەگەر ئایه تیك پارانه وه ی تی دا بووایه ده ست به جی له خوای په روه ردگار ده پارایه وه، ئەگەر باسی په نا گرتن بوایه به خوا، ده ست به جی په نای به خوا ده گرت.

یه کیک له هاوه لان که قه تتاده ی کوپی نوعمان بوو (خوای لی پازی بیّت) به درێژیی شه ویک شه و نوێژ کردن له خزمه ت خوا دا ته نها ئایه تی ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱) ده خوینده وه و هیچی تری بو زیاد

نه ده کرد. !!؟

سه عیدی کوپی عوبهیدی تائی (خوای لی پازی بیّت) دهفه رمیّت: گویم
له سه عیدی کوپی جوبهیر بوو که له مانگی په مه زاندا پیش نویژی بو
موسلمانان ده کردو، به درێژی مانگی په مه زان، ته نها ئه م چه ند
ئایه ته ی دووباره ده کرده وه نه ویش که خوای که وره دهفه رمیّت:

﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾ إِذِ الْأَغْلُلُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾ فِي

الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾﴾ (الغافر: ۷۰، ۷۱، ۷۲).

واته: جا له ئاینده دا پاشه پوژی خویان ده زانن، ده زانن جی و پریان
دۆزه خ و واوه یلایه، کاتی کۆت و زنجیر له ملیاندا یه، به و زنجیرانه
پاده کیشریّن به ناو ئاویکی که رمداو، ده شکریّت به که روویاندا، له پاشاندا
له ناو ئاگردا که رده درین و ده سوتینریّن، هاوپی له گه ل ته واوی پیست
و گوشت و ئیسقانیان.

هه روه ها قاسم (خوای لی پازی بیّت) دهفه رمیّت: شه ویکیان سه عیدی
کوپی جوبهیر شه و نویژی ده کرد، زیاد له بیست جار ئه م ئایه ته ی
دووباره کرده وه که خوای که وره دهفه رمیّت:

﴿وَأَتَقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا

يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾﴾ (البقره: ۲۸۱).

واته: خه لکینه له سزای پوژیک بترسن که هه مووتان تیییدا
ئه هینرینه وه بولای خوا، له پاشان هه مو که سیك پاداشتی کارو
کرده وه ی خوی به ته واوی دیته وه پی، وه سته میشیان لی ناکریّت،

که موکورتی له چاکه کانیاندا ناکریت و، زیادهش له گوناوه کانیاندا نادریت به کۆلیاندا.

هاوه لێک دهفه رمویت: شهوێک به میوانی چوومه خزمهتی ئیمام
حهسهن، به درێژیای ئهوه شهوه شهو نوێژی دهکرد، تانویژی به یانی ههر
بهردهوام بوو ئهوه نایهتی دهخویندهوه که خوا دهفه رمیت: ﴿وَإِنْ
تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ (ابراهیم:
۳۴).

واته: ئهوانهش وا باسمان کردن بۆتان، ههندیك بوون له نیعمهته بی
ژماره کانی خوا، خو ئهگهر ئیوه بتانه ویت نیعمهته کانی خوا بژمێرن،
هه رگیز له ئه ژمار نایه بۆتان، به پاستی مروقی لا پێ زۆر سته مکارو
کوفر که رو سپلهیه. ئهوه هاوه له دهفه رمیت که پۆژ بوویهوه پرسیارمان
له ئیمام ههسهن کرد: بۆ ئهوهنده ئهوه نایهتهت دوباره دهکردهوه؟

ئهویش له وهلامدا فهرموی: چونکه په ندو ئامۆزگاری زۆرم لهو نایهته
وه رگرتووه، به چاو به رزکردنه وهو چاو داخستن ته نهاو ته نها ههر
نیعمهتی خوا دههاته پیش چاوم، ئای نیعمهته کانی خوا چهند زۆرن و
ئیمه لییان بێ ئاگاین و ته نها خوا خوێ دهیانزانیت.

ههروهها هاروونی کوپی په باب (خوای لی پازی بیست) شهوێک
ههستا بۆ شهو نوێژ ههتا نوێژی به یانی به بهردهوامی دهگریاو

، بهردهوام ئەم ئایهتەى دووباره دهكردهوه: ﴿فَقَالُوا يَلَيْلَنَا نُرُدُّ وَلَا نَكْذِبُ
بِعَايَتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ (الانعام: ۲۷).

واته: ئای خۆزگه جاريكى تر دهگێڕدراينهوه بۆدونيا وياوه پیمان
به بهلگه و ئایهتەکانى خواى گهوره دهکرد.

به ئی بى گومان له بهر كردنى قورئان و نزا جوړاو جوړه كان و
خویندنیان له نوێژداو، بیركردنهوه له ماناكانیان هۆكارىكه بۆ زیاتر
وردبوونهوه و تێپامان له قورئان.

گومانى تیدا نیه كه تێپامان و بیركردنهوهو دووباره كردنهوهى
ئایهتەكان و كاریگه ر بوون پێیان گه وره ترینی نه و هۆكارانه ن كه
ملکه چى دروست دهكەن، خواى گه وره دهفه رمییت: ﴿وَيَخْرُونَ لِلْأَذْقَانِ
يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾ (الاسراء: ۱۰۹).

واته: بۆ سوپاسى خوا به چه ناگه و ده مه و پوو ده كه ون و كړنووش
ده بن، وه له ترسى خوا به كول ده گرین و فرمیسك له چاویان دیت، هه تا
دی جار له دواى جار نه و قورئانه ملکه چییان زیاد دهكات و به هویه وه
پتر ته سلیمی فه رمانى خوا ده بن.

ئهمه ی خواره وه به سه رهاتىكى كاریگه ره كه تێپامان و ملکه چى
پێغه مبه ر (ﷺ) ده رده خات:

له عه تائه وه (خواى لى پازى بیّت) ده فه رمییت: من و عوبه یدى كوپى
عومه یر چووینه خزمه تی عایشه ی دایكى ئیمانداران (خوا له هه مویان

پازی بێت) ،ئێین عومهیر فهرمووی: ئه‌ی دایکی ئیمانداران شتیکی
 سه‌رسوڕه‌ینه‌ر که له‌پێغه‌مبه‌رت (ﷺ) دیبێت بو‌مان بگێڕه‌وه‌، دایکه
 عانیشه‌یش ده‌ستی کرد به‌گریان و فهرمووی: شه‌ویکیان پێغه‌مبه‌ری
 خوا(ﷺ) له‌خه‌و هه‌ستاو فهرمووی: ئه‌ی عانیشه‌ ئایا لێم ده‌گه‌ڕیت
 که‌مێک بچمه‌ خزمه‌تی په‌روه‌ردگارم و په‌رستشی بکه‌م؟ دایکی
 ئیمانداران به‌رده‌وامه‌ له‌ قسه‌کانی و پاشان فهرمووی: پێغه‌مبه‌ر ده‌ست
 نوێژی گرت و دواتر ده‌ستی کرد به‌نوێژ، پێغه‌مبه‌ر له‌ناو نوێژه‌که‌یدا
 ئه‌وه‌نده‌ گریا هه‌تا به‌رده‌می به‌فرمێسک ته‌پوو، به‌رده‌وام بوو له‌گریان
 تا به‌فرمێسکه‌کانی زه‌ویه‌که‌ی ته‌پکرد!؟ پاشان بیلال هات و بانگی
 نوێژی به‌یانی فهرموو، کاتێک پێغه‌مبه‌ری (ﷺ) بینی به‌و شیوازه
 ده‌گریا،وتی ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) ئایا ئه‌وه‌ تو‌ی ده‌گه‌ڕیت
 له‌کاتێکدا که‌خوا‌ی گه‌وره‌ له‌تاوانی پاش و پێشت خوش بووه‌؟! ئه‌ویش
 (ﷺ) له‌ وه‌لام دا فهرمووی: ئایا به‌نده‌یه‌کی سوپاس گوزار نه‌بم؟
 ئه‌مشه‌و له‌لایه‌ن خوا‌ی په‌روه‌ردگاره‌وه‌ ئایه‌تیکم بو‌ دابو‌زیوه‌، هاوار بو‌
 ئه‌و که‌سه‌ی ده‌یخو‌یینه‌ته‌وه‌و لێی ورد نابێته‌وه‌و پانامینه‌یت له‌وه‌ی که‌
 تێیدا‌یه‌؟! ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ
 لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝۱۱﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ
 وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَنَكَ
 فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿۱۱۱﴾ (ال عمران: ۱۹۰، ۱۹۱).

واته: به پاستی لهو شیوه دروست کردنه سه رسوپهینه ره ی
 ئاسمانه کان و زهوی و ئال و گوپی شهو و پوژ، چه ندین به لگه و نیشانه ی
 پته و هیه له سه ر بوون و تاك و ته نیایی خوای گه و ده، بوكه سانیک
 كه خاوه ن ژیری و هوشمه ندین، ئه و كه سانه ی كه به پیوه و به دانیشتن و
 له سه ر ته نیشت و پاكشان یادی خوا ده كه ن، له دروست کردنی
 ئاسمانه کان و زهوی پاده میئن و بیر ده كه نه وه و ده لێن، ئه ی
 په روه ردگاری ئیمه، هه رگیز تو ئه م دروست كراوه پر له ورده کاریه ت بێ
 هوده و بێ ئامانج دروست نه كرده وه، تو له هه مو ناته واویه ك پاك
 پاده گرین، ده سا تویش له سزای ناگر بمانپاریزه.

خالیکی تر كه پێویسته ئاماژه ی پێ بدهین ئه ویش (ئامین) کردنه،
 له كو تایى سوره تی فاتحه دا:

له م باره وه پێغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمیت: ﴿إِذَا أَمِنَ الْأَمَامُ فَأَمَّنُوا،
 فَإِنَّهُ مِنْ وَاقِفٍ تَأْمِينُهُ تَأْمِينُ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ﴾.

واته: كاتیک ئیمام ئامینی کرد ئیوه ش ئامین بکه ن، چونکه ئامینی
 هه ركه سیك له گه ل ئامینی فریشته كاندا یه ك بگریته وه خوا له گونا هه کانی
 پابردووی خوش ده بیئت.

هه روه ها وه لام دانه وه ی پیش نوێژ کاتیک ده لێت (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ
 حَمِدَهُ) وه مه ئوممه کانیش ده لێن (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ) ئه وه پاداشتیکی
 گه و ره ی تێدایه، له م باره وه په فاعه ی کوپی رافعی زه رقی (خوای لی

پازى بێت) دهفه رمیت: پوژێکیان نوێژمان له پشت سهرى پێغه مبه ره وه
(ﷺ) ده کرد، کاتێک سهرى له پرکوع بهرز کرده وه وه فه رمووی: (سمع الله
لمن حمده)، پیاویک له دواوه وتی: (ربنا ولك الحمد حمداً كثيراً طيباً
مبارکاً فيه).

کاتێک له نوێژ بووینه وه پێغه مبه ر (ﷺ) فه رمووی: کێ بوو ئه وه ی
وت؟

پیاوه کهش فه رمووی: من بووم ئه ی پێغه مبه رى خوا (ﷺ)،
پێغه مبه ریش (ﷺ) فه رمووی: ﴿رَأَيْتَ بَضْعَةً وَثَلَاثِينَ مَلَكًا يَتَدَرَوْهَا
أَيُّهُمْ يَكْتُبُهَا أَوَّلُ﴾.

واته: سى و ئه وه نده فریشته م بینى ده ست پێشخه ربیان ده کرد که
کامیان یه که م جار بینوسیّت.

پرسیار:

سه باره ت به پامان و ورد بوونه وه له قورئان باسى ئه وه مان کرد
که پێویسته موسلمان هه ولّ بدات له قورئان تى بگات و له ماناکه ی ورد
بێته وه، بو ئه وه ی له نوێژه که ی دا ملکه چ بێت، زۆر ئه م پرسیاره
ده کریّت ئیمه وه ک گه لی کوردی موسلمان که سیکی پۆشنبیر یان
به پێچه وانه وه که عه ره بی نازانیّت پرسیار ده کات و ده لێت: من
که عه ره بی نازانم و له مانای قورئان تى ناگه م چى بکه م بو ئه وه ی
ملکه چى له نوێژه که مده هه بێت...؟

وه لām:

سه بارهت به هه موو ئه و گه لانه ی که موسلمانن و له عهره بی تی ناگهن ، به شیوه یه کی گشتی و گه لی کوردیش به تایبه تی، هه ر یه کی که له ئیمه ئاستی پۆشنبیری له هه ر پله یه کدا بیته، خوینده وار بیته یان نه خوینده وار، پیویسته له سه ری به پیی توانا هه ول بدات که له ماناو واتای ئه و زیکرو قورئان خویندنه تی بگات که له کرداره جوړاو جوړه کانی نوێژدا ده خویندری، چونکه فیربوون و تیگه یشتن له قورئان ئه گه ر بمانه ویت له واتاکه ی تی بگه ین ئه وه نده کاریکی قورس نیه، ته نانهت بو ئه و موسلمانانه ش که نه خوینده وارن، ئه مه که ی گونجاوه موسلمانیک (چل سال، په نجا سال، شه ست سال، هه فتا سال) یا زیاتر پۆژانه هه قده جار سوره تی فاتحه بخوینیته وه و له ماناکه ی تی نه گات، یاخود له (سبحان ربی العظیم) تی نه گات؟! نه زانی له کړنوش بردندا چی وتوه؟! هه روه ها واته و مانای ئه و وتوو وێژه ی که له نیوان خواو پیغه مبه رو فریشته کاندای پووی داوه مه به ستمان (ته حییات) ه نه زانیته و نه توانیته له ماناکه ی تی بگات؟! به کورتی و پوختی ئه و که سانه ی که له قورئان و ویرده کانی ناو نوێژ تی ناگهن خوینده واربن یان نه خوینده وار پیویسته هه ول بدهن به پیی توانا له ماناکه ی تی بگهن، چونکه ئه گه ر نوێژ بریتی بیته له داریکی سه وز ئه وای بی گومان به ره مه که ی بریتیه له ملکه چی، به بی تیگه یشتن له ماناو واتای ئایهت و ویرده کانی نوێژ،

ملکه چی دروست نابیت، ئاشکرایه به بێ ملکه چیش هیچ چیتیک له نوێژه کانهمان وهرناگرین.

به پشتیوانی خوای گهوره له کوێتا بهشی ئهم په رتووکه دا پوختهی تهفسیری سورهتی "الفاتحه" و چهند سوره تیککی کورتی قورئان و واتاو مانای هه ندیک له زیکره کانی کرداره جیاوازه کانی چه مینه وه هه ستانه وه و کپنووش و..... هتد و پوختهی به کوردی کرای (ته حیات) به زمانی شیرینی کوردی ده خهینه پوو.

٥) جیا کردنه وه له خویندنه وهی ئایه ته کاندای وهستان له سهریان:

ئه مهش ئاسانتره بۆ تێپارمان و ورد بوونه وه و تێگه یشتن له ماناو ناوه پوکی ئایه ته کان، هه روا سوننه تیککی پیغه مبه ری خوایشه (ﷺ)، له م باره وه ئوم سه له مه (خوای لێ پازی بیت) شیوازی قورئان خویندنی پیغه مبه ری ئازیزمان بۆ ده گێڕپه ته وه وه ده فه رمیت:

قورئان خویندنه وهی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) به م شیوه یه بوو:

(بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ)، پاشان که مێک ده وه ستاو ده یفه رموو: (الْحَمْدُ

لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ)، دواتر که مێک ده وه ستاو پاشان ده یفه رموو

(الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ)، پاشی که مێک چاوه پوانی تر ئینجا ده یفه رموو (مَلِكِ

يَوْمِ الدِّينِ) ... به و شیوازه واته ئایه ته کانی له یه کتر جیا ده کرده وه، که

ئه مهش بێ گومان مروۆ به ره و بیر کردنه وه له واتای ئایه ته کان ده بات.

له سه ره تاوه ئاماژه مان به وه دا كه نوێژ واتای گهتوگۆ مونا جات له گه ل خوای گه وره دا ده گه یه نیت، كه من له نوێژدا ده لیم سو پاس بو پهره ردگاری هه مو جیهانیان ده بیت له ناخه وه دلنیا بم كه خوای گه وره وه لām ده داته وه ده فه رمیت: به نده كه م سو پاسی كردم، به و شیوازه بو خویندنه وه ی ئایه ت و ویرده كان له نوێژدا پیویست به وه ده كات كه مێك له سه ر ئایه ته كان و ویرده كان بوه ستین و به خیرایی به سه ریاندا تی پهر نه كه ین.

٦) جوان خویندنه وه ی قورئان و رازاندنه وه ی به دهنگی خوش:

وهك خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿...وَرَبِّ الْقُرْآنِ تَرِيْلًا﴾ (المزمل: ٤). واته: زۆریش به ئاهسته وه سه رخو و پێك و پێك ئه م قورئانه بخوینه ره وه با له دلتدا جیگه ی خو ی بکاته وه. هه رهك پیغه مبه ری ئازیزمان (ﷺ) له کاتی خویندنه وه ی قورئاندا هه ولی داوه وشه به وشه له سه ریان بوه ستیت و له مانا و ناوه پۆكه كه یان ورد بیته وه.

پیویسته بزانی که له سه ر خو و جوان خویندنه وه ی قورئان زیاتر دلّه کان که مهن د کیش ده کات، بو تی پامان و بیر کردنه وه و ملکه چی، به پیچه وانه وه خیرا خویندنه وه ی قورئان واده کات که مروّ هه چ تام و چیژیکی ده روونی له خویندنه وه ی قورئانه که نه بینیت.

بى گومان هۆکارى گى گى بۆ ملکه چ بوون له نوێژدا برى ته
 له خوێندنه وهى قورئان له نوێژداو به دهنگى خوێش پازاندنه وهى، وهك
 پىغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمى ت: ﴿زِينُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ، فَإِنَّ الصَّوْتِ
 الْحَسَنَ يَزِيدُ الْقُرْآنَ حُسْنًا﴾.

واته: قورئان پرا زى ننه وه به دهنگه خوێشه کانتان، چونكه دهنگى
 خوێش قورئان جوانتر دهكات.

وه ته نها مه به ست ئه وه نيه كه دهنگت خوێش بى ت و به س، به لكو
 جوانى دهنگ له وه دا به كاتى ك قورئانه كه ده خوێنى ته وه، مه ست به وه
 بكه يت كه ترسى خواى كه و ره ت له دل دا به، وهك پىغه مبه ر (ﷺ)
 ده فه رمى ت: ﴿إِنَّ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ الَّذِي إِذَا سَمِعْتُمُوهُ
 يَقْرَأُ حَسْبَتْكُمْ يَخْشَى اللَّهَ﴾.

واته: به پاستى دهنگ خوێش ترى كه س له ناو خه لكى دا كه قورئان
 ده خوێنى ته وه ئه وه دهنگه به ئه گه ر گوى بى ستى بوون كاتى ك
 ده خوێنى ته وه، وا گومان ده بن كه خا وه نه كهى له خوا ده ترسى ت. ئه م
 فه رمو وه لاوازه، به لام فه رمو وهى تر سه باره ت به دهنگى خوێش و
 فه زله كهى هه به.

(٧) وا بزانی که خوای گه وره له نوێژه که تدا وه لامت دمهاته وه:

له م باره وه پیغه مبه ری نازیزمان (ﷺ) ده فه رمیّت: ﴿قال الله عز وجل: قسمت الصّلاة بيني وبين عبدی نصفین ولعبدی ما سأل: فإذا قال العبد: الحمد لله رب العالمین، قال الله: حمدنی عبدی، فإذا قال: الرحمن الرحیم، قال الله: أثنی علی عبدی، فإذا قال: مالک يوم الدّین، قال الله: مجدنی عبدی، فإذا قال: إياک نعبدُ وإياک نستعین، قال هذا بیني وبين عبدی ولعبدی ما سأل، فإذا قال: إهدنا الصراط المستقیم، صراط الذین أنعمت علیهم غیر المغضوب علیهم ولا الضالّین، قال الله: هذا لعبدی ولعبدی ما سأل﴾.

واته: خوای گه وره فه رموویه تی: نوێژم له نیوان خوّم و به نده که م دا بۆ دوو به ش دابه ش کردووه ، به نده که م هه ر پرسیار گه لێک بکات با وه لامی بده مه وه، کاتی که به نده ده لێت: هه مو سوپاس و ستایشیک تایبه ته به خوای جیهانیان، خوای گه وره ده فه رمیّت: به نده که م سوپاسی کردم، وه کاتی که به نده ده لێت: به خشنده ی میهره بان، خوای گه وره ده فه رمیّت: به نده که م نیعمه ته کانی نرخاندم، کاتی که به نده ده لێت: خاوه نی پوژی سزاو پاداشت دانه وه، خوای گه وره ده فه رمیّت: به نده که م به رزو پیروژ پایگرم، کاتی که به نده ده لێت: خواجه ته نها توّ ده په رستین و ته نها له توّ داوای یارمه تی ده که یین، خوای گه وره ده فه رمیّت: ئه مه له نیوان من و به نده که م دایه، بوّی هه یه هه رچیه ک داوا

بکات، کاتیك بهنده ده لیت: پێنمویمان بکه بو پێگای راست، پێگای نهوانه ی که چاکه له گه ل کردوون، نه ک پێی نهوانه ی که خهشم و قینی توێان لی گیراوه و نه ک گومرا بووه کان، خوای گه وره ده فره میت: ئه مه بو بهنده که مه و، بو بهنده که م هه یه هه رچی داوا بکات.

له پوانگه ی ئه م فره مووده پیروژه وه ده بیت بزانی که نوێژاته گفتووگو کردن له گه ل زاتی پیروزی (الله)، ئه گه ر به و شیوازه نوێژمان کرد ئه و نوێژه که به ملکه چیه کی ته واره وه ئه نجام ده ده ی و پاشانیش ئه و نوێژه ده روونمان به ره و پوخی ئارامی و دلناییی و متمانه بوون به په ره ر دگارمان ده مانبات، پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده فره میت: ﴿إِنْ أَحَدُكُمْ إِذَا قَامَ يُصَلِّي فَإِنَّمَا يَنَاجِي رَبَّهُ، فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ يَنَاجِيهِ﴾.

واته: ئه گه ر یه کیکتان هه ستا نوێژ بکات بابزانیته که خوای گه وره بانگ ده کات و داوای لی ده کات، ده بزانی چوێ داوا له خوا ده که ن.

٨) نوێژ کردن له نزیک به ره به سته وه (الستر):

پێویسته ئاماژه به وه بده ی که دانانی به ره به ست له به رده م نوێژ خوێندا، هۆکاریکی زۆر به سووده بو ملکه چ بوونی زیاتر له نوێژدا، چونکه به ره به ست ماوه ی پووانی و سه یرکردن که م ده کاته وه و، هه مان کات نوێژ خوێنیش له فیلی شه یتان ده پارێزیت، هه ره ها به ره به ست پێگریشه له وه ی خه لکی به به رده م نوێژ خوێندا هاتووچو بکات، بی

گومان هات و چۆکردن به بهردهم نوێژ خوێندا، سه‌ر ئه‌نجام ده‌بێته هۆی خه‌ریك كردنی نوێژ خوێن و بێ ئاگا كردنی له نوێژه‌كه‌ی، سه‌ره‌پای كه‌م بوونه‌وه‌ی پاداشته‌كه‌ی كه‌ ئه‌مه‌ش ئاواتی گه‌وره‌ی شه‌یتانه، جگه له‌وه‌ش نزیکي له‌به‌ر به‌سته‌وه سودی‌کی گه‌وره‌ی هه‌یه وه‌ك پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) ئاگادارمان ده‌كاته‌وه‌و ده‌فه‌رمیت: ﴿اِذَا صَلَّيْ أَحَدُكُمْ إِلَى سِتْرَةٍ فَلْيَدْنِ مِنْهَا لَا يَقْطَعِ الشَّيْطَانُ عَلَيْهِ صَلَاتَهُ﴾.

واته: كاتیك یه‌كێك له ئێوه له‌لای به‌ربه‌ستدا نوێژی كرد با لێی نزیک بێته‌وه، چونكه شه‌یتان ناتوانیت نوێژه‌كه‌ی بپچڕینیت.

سوننه‌ته ماوه‌ی نیوان به‌ربه‌ست و نوێژ خوێنه‌كه‌ سێ زی‌راع بێت، وه‌ك له‌ فه‌رموده‌ی سه‌حیحا هاتوه: با ماوه‌ی هاتووچۆی مه‌ړێك ببیت، هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ئاگادارمان ده‌كاته‌وه‌ كه‌ ڕێگه نه‌ده‌ین كه‌س به به‌ردهم نوێژه‌كه‌ماندا ب‌ه‌روات و پێگری لێ ب‌كه‌ین، وه‌ك ده‌فه‌رمیت: ﴿إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يَصَلِّي فَلَا يَدْعُ أَحَدًا يَمْرَبِينَ يَدِيهِ، وَلْيَدْرَأْهُ مَا اسْتَطَاع، فَإِنْ أَبَى فَلْيَقَاتِلْهُ فَإِنْ مَعَهُ الْقَرِينُ﴾.

واته: ئه‌گه‌ر یه‌كێك له ئێوه نوێژی كرد، با ڕێ نه‌دات كه‌س به به‌ردهم نوێژه‌كه‌یدا ب‌ه‌روات، هه‌تا ئه‌توانیت دووری بخاته‌وه، ئه‌گه‌ر هه‌ر ویستی به به‌ردهم نوێژه‌كه‌تا ب‌ه‌روات به‌ره‌نگاری ببه‌ره‌وه ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر هاو‌ڕێشت بێت.

به لام به پای بهنده نهگه مندال به بهردهم نوێژدا تی پهری کرد،
باشتر وهههیه له پاش نوێژه که ته می بکریت و پیی بوتریت، چونکه
حه سه نهین به بهردهم نوێژی ئازیزماندا تی په پریان ده کردو، ده شچوونه
سه ر ملی وازی لی ده هیئان و دووری نه ده خستنه وه.

ههروه ها ئیمامی نه وه وی (خوای لی پازی بیئت) له باره ی
به ره بهسته وه ده فهرمیئت: حیکمه ت له به ره بهستی نوێژ، گرتنه وه ی چاوه
له پوواین بو دور، ههروه ها پێگرتنه له شه یئان که هه ول ده دات
نوێژه که له نوێژخوین تیک بدات.

٩) دانانی دهستی راست له سه ر دهستی چهپ له سه ر سینگ:

پێغه مبه ری ئازیزمان (ﷺ) کاتی که نوێژی ده کرد، دهستی راستی
ده خسته سه ر دهستی چهپی و له سه ر سنجی دایده نان، وه ک
ده فهرمیئت: ﴿إِنَّا مَعشَرُ الْأَنْبِيَاءِ أُمَرْنَا أَنْ نَضَعَ أَيْمَانَنَا عَلَى
شِمَائِلِنَا فِي الصَّلَاةِ﴾.

واته: ئیمه ی کو مه لی پێغه مبه ران فه رمانمان پی کراوه به دانانی
دهستی راست له سه ر دهستی چهپ له نه نجام دانی نوێژدا.

ههروه ها ئیبن حه جه ر (خوای لی پازی بیئت) له زاری زانایانه وه
ده گێڕێته وه ده فهرمیئت: حیکمه تی ئه م شیوه ده ست گرتنه له وه دایه،
که نه مه سیفه تی که سیکی داواکاری لاوازو بی توانایه له به ردهم خوای
گه ره وه به توانادا، به و شیوه یه نوێژ خوین له هه موو جو له یه کی نابه جی

دوور ده که وێته وه، ههروهها ئه م شیوه دهست گرتنه زۆر زۆریش نزیکه له ملکه چیه وه.

(۱۰) سهیرکردنی شوینی کړنووش:

له دایکی ئیماندارانه وه عائیشه (خوای لی پازی بیّت) ده گێر نه وه که فهرمویه تی: پیغه مبه ر (ﷺ) له کاتی نوێژکردن داسه ری داده نه واندو ئاراسته ی بینینی چاوی به ره و زهویه که و شوینی کړنووشه که ی بوو، کاتی که یش داده نیشت بوخویندنی (ته حییات) به رده وام هیما ی به په نجه ی شایه تومانی ده کردو چاوی لی لانه ده دا وله کاتی شایه توماند پهنجه ی درێژ ده کردو به چاوه کانی به رده وام سهیری ده کرد.

لێره دایک یوسته ئاماژه به پرسیا ریک بکه ی ن که دیت به می شکی زۆربه ی نوێژخوینان داو ده پرسن و ده لێن: حوکمی چا و نوقاندن له نوێژدا چیه؟ به تایبته که نوێژخوین به چا و نوقاندن زیاتر ههست به ئارامی ده روونی ده کات و واههست ده کات که چیژیک زۆر له و چا و نوقاندنه ده بینیت له نوێژدا؟

وه لام: ئه مه پیچه وانه ی کردار و پهفتار و سوننه تی شیرینی پیغه مبه ری خوا به (ﷺ)، وه ک پێشتر ئاماژه مان پێدا؟! چونکه چا و نوقاندن و چا و پۆشین ماوه ی سهیرکردنی شوینی سو جده و په نجه ی شایه تومان نادات.

له م باره وه ئه بو عه بدوللای ئیبنولقهیم (خوای لی پازی بیئت) ده فهرمیت: پیغه مبهری نازدارمان (ﷺ) چاوی نه نوقاندوه له نوێژدا، له کاتی شایه تیداندا په نجهی درێژ ده کردو به چاو سهیری ده کردو چاوی له ئیشاره تی په نجهی لانه ده دا.

ئه م به لگانه ش سه لمینه ری نادر ووستی چاو نوقاندن: کاتیک له نوێژی خوڤگیراندا پیغه مبهر (ﷺ) به هه شتی بینوه و دهستی درێژ کردوه بو ئه وهی هیشویه ک تری لی بکاته وه، وه ئاگری دۆزه خی بینوه که پشیله یه کی تیا بووه، وه فهرمووده هیه که باس له وه ده کات پیغه مبهری خوا ئه و ئاژه له ی ده رکردوه که ویستویه تی به ناو ده ستیدا تیپه ر ببیئت، جگه له وه ش فهرمووده هاته که پیغه مبهر (ﷺ) به ئاماژه کردن وه لامی سه لامی داوه ته وه له کاتی نوێژ کردندا، هه روه ها له فهرمووده یه کی تر دا هاته وه که به چاوی خوێ شه یتانی بینوه و خنکاندویه تی.. ئه م فهرموودانه و چه ندین فهرمووده ی تریش به لگه ن له سه ر ئه وه ی که پیغه مبهر (ﷺ) له نوێژدا چاوی نه نوقاندوه.

له گه ل ئه وه شدا فوکه هاکان له م باره وه بیرو پایان جیاوازه، سه باره ت به ناباشی چاو نوقاندن له نوێژدا، ئیمام ئه حمه دو جگه له ویش به لایانه وه ناباشه که ده لێن: ئه مه کاری جوله که یه، له لای هه ندیک زانای تریش پێ پیدراوه و ناباش نیه، که واته دروسته که بو تریت ئه گه ر چاو بکریته وه له نوێژدا ئه و ئه و نوێژه بیبش نابیئت له ملکه چی و ئاوا

باشتره، به لام نه گهر له بهردهم نوێژ خویندا زه خهرف و نه خش و نیکاری پازاوه و شتی له و بابته هه بوو که بپیته هوێ سهر لی شیواندنی نوێژ خوین له نوێژه که بی و سهرنج پاکیشانی نهوا هه رگیز ناباش نه چاو بنوقینریت، به پپی نوصول و مه به ست و اباشتره چاو بنوقینریت هه تا بکریته وه (و الله اعلم).

(۱۱) جولاندنی په نهجی شایه تومانا:

ئه م کاره له لایه ن زۆری نوێژ خوینانه وه پشت گوی خراوه، نه مهش ده گهریته وه بو بی ئاگایی ونا شاره زاییان له سوده کانی جولاندنی په نهج له کاتی شایه تومانا، که بی گومان په نهج جولاندن کاریگهری زۆری ههیه و هاندهری سهره کی مروفی موسلمان هه تا تام و چیژ له نوێژه که ی وه ریکریت و به خشوعه وه نهجانی بدات؟! چونکه تو به په نهج جولاندن به لینی یه ک خوا په رستی و درایه تی کردنی شهیتان نوی ده که یته وه.

له بهر نه وه یه کیک له و کرده وانه ی که زۆر ئازاری شهیتان ده دات جولاندنی په نهج یه له کاتی شایه تومانا.

هه ر له م باره وه پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده فه رمیت: ﴿لَهِ اَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنَ الْحَدِيدِ﴾.

واته: نه وه نهج جولاندنه ئازاری زۆریاتروناره حهت و سه ختره لای شهیتان له ئاسن که بیده ی به سه رکه سی کدا.

له پاستیدا په نجه جولاندن ماناو واتایه کی به ریلای هیه که ئه ویش بریتی یه له ته وحیدو به تاک گرتنی خوای کار به جی، نوێژ خوین به و په نجه جولاندنه ی تاقانه په رستی خوای گه وره دوپات ده کاته وه به لێنش بو به رده وامی دان به و کاروانه نوێ ده کاته وه.

هر له م پوانگه یه وه سه بارهت به گه وره یی په نجه جولاندنی کاتی شایه تومان له نوێژدا، هاوه لانی پیغه مبه ر (ﷺ) ناموژگاری یه کتریان ده کردو زیاتر پیداکر ده بوون له سه ر جیبه جی کردنی و وه په یمانیان نه دا که هر گیز وازی لی نه هیئن، به لام له م سه رده مه ی خو ماندا زوړ به داخوه له ناو نوێژ خویناندا په نجه جولاندن زوړ پشت گوێ خراوه و بی ئه رزش سه یر ده گریت.

هه روه ک له (ئه سه ر) یشدا هاتوه که هاوه لانی پیغه مبه ر (ﷺ) له یه کتره وه فی ر ده بوون که په نجه ی شایه تومان بجولینن له کاتی شایه توماند.

(۱۲) هه مه چه شنی له و سورهت و نایهت و ویردوو پارانه وانهی که له نوێژدا ده خوینرین؛

بی گومان ئه مه ش کاریگه ریه کی زوړی هیه به ئا راسته ی به دی هاتنی خشوع له نوێژدا، هه مان کات زیاتر نوێژ خوین هه ست به نوێ بوونه وه ی ماناو واتای نایه ته کان ده کات و، پتر چیژ له و نایهت و ویردانه وه رده گریت که له نوێژه که یدا ده یان خوینیت؟! چونکه به ریزان

یه کێك له موعجیزه سه رسوهرینه ره کانی قورئان ئه وه یه که خوینهر هه تا زۆتر له گه ل قورئاندا بژی لێ بێزار نابیت، به تایبته ئه گه ر ئه و که سه له ماناو واتای قورئان تی بگات، هه ر له بهر ئه مه شه که هه ندیک جار گویت له ئایه تیک ده بییت هه ستیکی ئه وه نده گه وده ت پی ده به خشییت وه ک ئه وه وه هایه که یه که م جارت بیت گویت لێ بوبیت، له راستیدا له وانه یه پیشتریش له بهر ت بوبیت! ئه مه ش بو ئه وه ده گه پێته وه که وه ک موعجیزه یه ک زۆر خویندنه وه ی قورئان هیچ کات گوێگره راسته قینه کانی قورئان بێزار ناکات، به لکو هه تا گوئی لی بگریت زیاتر دله زیندووه که ی ئارام ده گریت و داوای زیاتر خویندنه وه ی قورئان ده کات، ناوی قورئانیش له زۆر خویندنه وه وه هاتووه که به درێژایی میژوو هیچ په راویک نیه ئه وه نده بخویندریته وه و بدرییت به گوئی مرو قایه تیدا.

ئه مه جگه له وه ی که گوئ گرتن له قورئان دله کان ئارام ده کاته وه، زۆن ئه و خه لکانه ی که به ره و ئیسلام ده گه پێته وه، له ئاینه جیاوازه کانی وه ک (مه سیحی و جوله که و... هتد)، له زمانه جیاوازه کانی دونیا، کاتیک که له پاگه یاندنه کانه وه پرسیار له هۆکاری موسلمان بوونیان ده کریت؟! راسته وخۆ له وه لام دا ده لێن کاریگه ری قورئان له سه ر دل و ده روونمان هۆکاری موسلمان بوونمان بوو، ئه مه له کاتیکدا یه که زۆربه یان زمانی عه ره بیه نازانن! به لام به داخه وه له م سه رده مه ی خۆماندا نوێژ خوینان زیاتر سه رگه رمن به خویندنه وه ی

سوره ته كورته كانی قورئانه وه له نوێژدا، ته نانه ت لای هه نديكمان خويندنه وهی سوره ته كورته كانی (فلق، الناس، الكوثر...) له نوێژدا وهك خويندنه وهی سوره تی (الفاتحه) به له نوێژدا، واته وهك خوييهك به بهرده وامي سوره ته كورته كان له نوێژدا ده خوينين وهك چۆن سوره تی (الفاتحه) پيويسته بخوينريت، به هه مان شيوه له سه ر خو شمان پيويست كردووه كه سوره ته كورته كان به بهرده وام بخوينين.

ئه م ديارده يه ی كه با سمان كرد به داخه وه هه نديك له و كه سانه ش ده گرێته وه كه قورئانيان له به ره و، هه مان كات له خويندنه وهی ویردو و نزاو پارانه وه كانيشدا به هه مان شيوه په نا بو نزا كورته كان ده بن.

پيويسته بزاني هه مه چه شنی له خويندنی ئايه ت و ویرده كاندا هۆكارێکی گه وریه بو ملکه چی نواندن له نوێژدا، وا له خواره وه ش چه ند نمونه يه ك ده خينه پوو له و نزاو پارانه وانه ی كه پيغه مبه ر (ﷺ) له نوێژه كانيدا خويندويه تی:

*نزای کاتی دهست پيکردنی نوێژ: ﴿اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنَ خَطَايَايَ كَمَا يَنْقِي الثَّوْبَ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ خَطَايَايَ بِالْثَّلَجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ﴾.

واته: خوايه نيوان من و گونا هه كانم دوور بخه ره وه، وهك چۆن ماوه ی پۆژه لات و پۆژئاوات دوور خسته وه، خوايه گيان له گونا هه كانم

پاکم بکه ره وه هه ره وه چۆن کراسی سپی له چاڵک پاک ده بیته وه، خواجه
له گونا هه کانه بمشۆره وه به به فرو باران و ته رزه .

* هه ره وه ها ﴿ان صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين﴾

واته: به پراستی نوێژو سه ربپین و ژیان و مردن ته نه ها بو په ره وردگاری
جیهانیانه .

ئهو سوره تانه ش که پێغه مبه ر (ﷺ) له نوێژی به یانیدا خویندوه ته
ژماره یان زۆره له وانه سوره ته درێژه کانه وه ک (الواقعة، الطور، ق)،
سوره ته کورته کانی ش وه ک (تکویر، الزلزلة، فلق، الناس).

وه له پێغه مبه ره وه (ﷺ) گێڕدراوه ته وه که سوره ته ی (الروم، یس،
الصافات) ی ش خویندوه ته وه .

وه له نوێژی نیوه پۆدا وه ک گێڕدراوه ته وه پێغه مبه ری خوا (ﷺ)
له هه ردوو پکاتی یه که م دا له هه ر پکاتی کدا به ئەندازه ی سی ئایه ت
قورئانی خویندوه ته وه، ئهو سوره تانه ش که له نوێژی نیوه پۆدا
ده یخویندنه وه وه ک (طارق، البروج، اللیل).

له نوێژی عه سڕیشدا پێغه مبه ری خوا (ﷺ) له هه ردوو پکاتی
یه که م و دووه مدا له هه ر پکاتی کدا به ئەندازه ی پانزه ئایه تی
خویندوه ته وه، زیاتر ئهو سوره تانه ی خویندوه ته وه که له نوێژی
نیوه پۆدا ده یخویندنه وه .

وه له نوێژی مه غریبدا سوره ته کورته کانی وه کو (التین) ی
خویندوه ته وه ههروه ها ئه م سوره تانه شی خویندوه ته وه (محمد،
طور، مرسلات، ق).

وه له نوێژی خه وتنانیشدا سوره ته مام ناوه نده کانی (الشمس، إذا
السماء انشقت، التین، القدر) ی خویندوه ته وه، ههروه ها فره مانی به
موعازیش کرد که (الاعلی، القلم، اللیل) بخوینتته وه.

ههروه ک پیغه مبه ر (ﷺ) له شه و نوێژدا زیاتر سوره ته درێژه کانی
ده خوینده وه، وه ک گێر دراوه ته وه سه د ئایه ت، سه د ئایه ت و په نجا
ئایه تی ده خوینده وه.

وه نه زای چه مینه وه کان جوړاو جوړه که پیغه مبه ر (ﷺ)
خویندوه ته وه ک: ﴿سُبْحٌ قُدُوسٌ رَّبُّنَا رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ﴾.

واته: خواجه ته سبوحات و پیروزی هه ر بوۆ تویه ئه ی پهروه ردگاری
ئیمه و پهروه ردگاری فریشته کان و جبریل.

﴿اللهم لك ركعت وبك امنت ولك اسلمت وعليك توكلت أنت ربي،
خشع سمعي وبصري ودمي ولحمي وعظمي وعصبي لله رب العالمين﴾.

واته: خواجه بوۆ توۆ چه میمه وه و ئیمانم به توۆ هیناو ته سلیمی توۆ بووم و
بیستن و بینینم و موۆ و خوین و ئیسقان و ده مارو هه موو ئه م
جهسته یه م که قاچه کانم هه لیان گرتوه و ملکه چی توۆ بوون.

وه نزاى ههستانه وه له چه مینه وه کان وهك: ﴿حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا
مُبَارَكًا فِيهِ مَلَأَ السَّمَوَاتِ وَمَلَأَ الْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَلَأَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ
بَعْدَ﴾.

واته: سوپاس و ستایشی زۆر و پاک و پڕ به ره کهت پڕ به ئاسمانه کان و
پڕ به زهوی و پڕ به ئیوانیان، وه پڕ به و شتهی که جگه له مان بته ویت.
چه ندین نزاى تریش....

نزاى کړنووشه کانیش وهك: ﴿اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ أَمِنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ
سَجْدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ
الْخَالِقِينَ﴾.

واته: خوايه کړنووشم بۆ تۆ بردوو باوه پرم به تۆ هیناو ته سلیمی تۆ
بووم، پووم کړنووشی برد بۆ ئه و خوايهی که به دی هیناو وه وینهی
کیشاوه و بیستن و بینینی بۆ داپشتووه، پاکى و بیگه ردی بۆ (الله) ی
چاکترینی به دیهینه ران. چه ندین نزاى تریش...

نزاى دانیشتنی ئیوان دوو کړنووشه که وهك: ﴿اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي
وَأَرْحَمْنِي وَأَجْبِرْنِي وَارْفَعْنِي وَاهْدِنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي﴾.

واته: خوايه لێم خوێش به، به زه ییت پێمدا بیته وه و پێنماییم بکه،
ناته واوی و که م و کورتیم ته واو بکه، پارێزراو له ش ساغم بکه، پۆزیم
بده و پله م به رز بکه ره وه.

١٣) کړنووشی قورئان خویندن کاتیڅ دهگه یته ئایه تیڅ که
کړنووشی تیدایه:

یه کێڅ له پره وشته کانی خویندنی قورئان ئه وه یه کاتیڅ دهگه یته
ئایه تیڅ که فه رمانی کړنووش بردنی تیدابوو دهست به جی کړنووش
به یته؟! چونکه خوای گه وره وه سف و ستایشی پیغه مبه ران و
پیاوچاکان دهکات و دهفه رمیت:

﴿إِذَا نُنَادِيكَ عَلَيْهِمْ عَلِيمٌ آيَةُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًا﴾ (مریم: ٥٨)، واته:
ئه مانه هه ر کات ئایه ته کانی خوای گه وره یان به سه ردا ده خویندرا یه وه
، به په له ده مه و پوو ده که وتنه سه رخاڅ و کړنووشیان ده بردوو ده م
به کولی گریان ده بوون.

پیویسته ئاواژه به وه بده یین که پیغه مبه ران پتر له خه لکانی دی له
خوای خو یان ده ترسن و ده یناسن.

هه سه باره ت به کړنووشی قورئان خویندن ئیمامی
ئیبینولکه سیر (خوای لی پازی بیت) دهفه رمیت: (أجمع العلماء علی
شرعية السُّجود هاهنا اقتداء بهم واتباعاً لمنوالهم).

واته: زانا یانی ئیسلام یه ک ده نگن له سه ر په وایی و شه رعی
بوونی کړنووش بردن، له و جیگایانه ی که کړنووشی قورئان خویندنی
تیدایه وه ک پی هه لگرتنی پیشینان.

ههروهها کړنووشی قورئان خویندنه وه پاداشتی گه وره ی له سه ره وه
هۆکاریشه بو زیاد بوونی ملکه چی له نوێژدا، له م باره وه خوای گه وره
ده فه رمیت: ﴿وَيَخْرُجُونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾ (الاسراء: ١٠٩)،
واته: بو سوپاسی خوا به چه ناکه و ده مه و پوو ده که ون و کړنووش
ده بن، وه له ترسی خوای گه وره به کول ده گرین و فرمیسک له چاویان
دیت، هه تا دی جار له دوی جار نه و قورئانه ملکه چییان زیاد ده کات و
پتر ته سلیمی فه رمانی په روه ردگار ده بن.

وه له پیغه مبه ره وه (ﷺ) جیگیر بووه که له نوێژه کهیدا کړنووشی
له سوره تی (النجم) دا بر دوه.

هه روه ها له سه حیجی بوخاریدا هاتووه: ئه بی پافیع (خوای لی پازی
بیئت) ده فه رمیت: له گه ل نه بو هورهیره نوێژی خه وتنانم ده کرد، له ناو
نوێژه کهیدا ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ ① ی خویندنه وه و کړنووشی برد، پاش
سه لام دانه وه ی نوێژ پیم وت: ئه بو هورهیره بوچی نه و کړنووشه ت برد
خو ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ ① کړنووشی تیدانیه؟ ئه بو هورهیره له وه لاما
فه رموی: له پشت پیغه مبه ری خوا وه (ﷺ) کړنووشم بر دوه وه به
به رده وامی نه و کړنووشه ده به م تا ده گه مه وه خزمه تی؟!

له بهر نه وه پیویسته گرنگی بدهین به جی به جی کردنی کړنووشی
قورئان خویندنه وه و پاریزگاری لی بکهین، به تایبته که کړنووشی
خویندنه وه ی قورئان شهیتان نا په حه ت و خه مبار ده کات و دهیه تیته

گریان، ئەمەش لەبەر ئەوەی کە مەکرو فیلە کە ی ناتوانییت ئارەزووی نوێژ خوێن لەسەر یادو زیکری خوا لاواز بکات.

لە ئەبو هورەیره وه (خوای ئی پازی بیّت) پیغه مبهەر (ﷺ) ده فهرمیت:

﴿إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السَّجْدَةَ فَسَجَدَ، أُعْزِلَ الشَّيْطَانُ يَبْكِي، يَقُولُ: يَا وَيْلِي، أَمَرَ ابْنُ آدَمَ بِالسُّجُودِ فَسَجَدَ فَلَهُ الْجَنَّةُ، وَأُمِرْتُ بِالسُّجُودِ فَأَبَيْتُ فَلِيَ النَّارُ﴾.

واته: کاتیك مڕۆڤ قورئان ده خوینیت و ده گاته کړنووشی قورئان خویندن و کړنووش ده بات، شهیتان خه مگین و ناپه حهت ده بیّت و ده لیت: وه یل بو من فه رمان به مڕۆڤ کرا بو کړنووش بردن، کړنووشی بردو به ههشت بو ئەوه، فه رمانیش به من کرا بو کړنووش بردن، کړنووشم نه برد، که واته ناگر بو منه.

١٤) په ناگرتن به خوای گه وره له شهیتان:

بئی گومان شهیتان دوزمنی سه ره کی ئیمه ی موسلمانان وه ک خوای گه وره ده فهرمیت: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ (فاطر: ٦).

واته: بئی گومان شهیتان نه یارتانه، ده سا ئیوهیش ئەو به دوزمن و نه یار بزنان و په فتاره کانی ئەو وه لا بنین، چونکه به پاستی شهیتان

گروپ و شوین که وتوانی خوێ بانگ دهکات بوئه وهی پیکه وه بینه یارو
هاوه لی ئاگری دۆزه خی مه لگیرساوی بلیسه دار.

له دژایه تیه کانیشی بو ئیمه ی موسلمان هه ستانیه تی به دروست
کردنی دوو دلی و گومان له دلی نوێژ خویندا له کاتی ئه نجام دانی نوێژدا،
به مه ش ملکه چی له دلی نوێژ خویندا نامینیت و نوێژ خوین له نوێژه که
داده بریت.

پێویسته ئاماژه به وه بدهین که دوو دلی و گومان و بیرکردنه وه
له نوێژدا پێگره، له هه موو نزیک بوونه وه یه ک و به ره و خوا چوونیک!
چونکه نوێژ خوین له ناخه وه هیه ئاگاداری ئه و نزاو پارانه وه و قورئان
خویندنه ی ناو نوێژه که ی نیه، له بهر ئه وه پێویسته له سه ر نوێژ خوین
که دامه زراو بیت و دان به خویدا بگریت و هه ول بدهات له کڕوکی
نوێژه که ی به ئاگا بیت ؟ چونکه به ئاگا بونی ئیمه له نوێژه کانه مان
ده بیت هه ی پوچه ل کردنه وه ی مه کروفیله کانی شه یتان: ﴿...إِنَّ كَيْدَ
الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ (النساء: ۷۶).

واته: بێ گومان پیلان و فریو فیلی شه یتان له چاو ده ستلای و توانای
خوا ی گه وره دا لاوازی بیه یه.

له کاتی که دا به نده ده یه ویت به دلێکی پا که وه پوو بکاته خوا ی
گه وره، به لام شه یتان له چه ند لای تره وه به خه یال و بیرکردنه وه
له کیشه و گه یرو گرفته دونیا ییه کان به نده که سه رقال ده کات، ئا له و

ساتەدا شەیتان ھەموو ھەولێکی نەزۆکانەى خوێ دەخاتە گەر ھەتا
 بېیتە بەرەبەستى نۆوان پەرەردگارو بەندەکەى! کاتێک بەندە دەبەوێت
 بەرەو لای سۆزو میهرى پەرەردگارى بپروات، شەیتان لەو نۆوہندەدا
 ھەول دەدات بېیتە پرێگرو نایەلێت ئەو کەسە بە دیدارى
 خوشەویستەکەى بگات و، بەبەردەوامى ھەولێ وەستاندنێ ئەوگەشتە
 پوڤحیەى موسلمان دەدات کە دەبەوێت لە نوێژەکەیدا بە خزمەتى خواى
 گەرە بگات.

لەبەر ئەوە ھەندیک لە پێشینانیش دەلێن: گاوارو جوله کەکان دەلێن
 ئێمە دوو دل نین، پێشینانیش دەلێن راست دەکەن، شەیتان چى
 لە ھەولێکی وێران بگات.

بەنمونەى ھەکی جوان لەو بارەوہ بەینینەوہ:

سێ مالمەن ھەبە: مالى پاشايەك كە شتى زۆر بەنرخ و گرانبەھاو
 نایابى تێدا بێت، وە مالى بەندەى كە شتى زۆر بەنرخ و گرانبەھاو نایابى
 بەندەكەى تێدا بێت، بەلام وەك ئەوہى پادشاكە نەبێت، مالىكیش خالى
 بێت و ھىچى تێدا نەبێت، پرسىارەكە لێرەدايە: ئەگەر دزىك بێت بۆ
 دزى كردن لەيەكێك لەو سێ مالمەندا، ئايا دزەكە پوو لە كام مالىان
 دەكات بۆ دزى كردن!؟

بەندە کاتێک دەوہستێت بۆ نوێژ شەیتان لێى پادەكات، چونکە
 دەزانێت کە ئەو بەندەى لە گەرەترین شوێندا وەستاوہ و زۆریش نزیکە

له خواوهو بو جی به جی کردنی داوایه کی خوا ی گه و ره وه ستاوه له بهر
 ئه مه یه که شهیتان راده کات، چونکه له وه گه یشتوو که نوێژ خوینه که
 بریاری داوه زیاتر له دژی شهیتان بجه نگیت و به گوئی نه کات، له
 بهر نه وه بهردهوام شهیتان له سهنگه ردا یه تا به هر شیوازی که بووه نوێژ
 خوین له نوێژه که ی سارد بکاته وه وه ولّ بدات له نوێژ دووری بخاته وه،
 به هر شیوازی که بو ی بلویت هه ولّ ده دات نوێژ به ساده و ساکاری بهینیتته
 پیش چاوی نوێژ خوینه که، به لام که بو ی ده رکه وت نوێژ خوینه که له وانه
 نه که بتوانیت فریوی بدات، ئیدی شهیتان دلگران ده بیّت و هه ر
 له نزیکیه وه ده مینیتته وه وه وه ولّ ده دات دوو دلی بو دروست بکات و
 ناکوکی بخاته نیتوان نوێژ خوین و دلیه وه له نوێژه که یدا، له بهر نه وه
 بهردهوام له هه ولّ دایه نه و شتانه ی وه بیر بخاته وه که پیش نوێژه که ی
 له بیریدا نه بووه، به و شیوازه پیویستیه کی گرنگی بیر ده خاته وه
 سه ره نجام بی ناگای ده کات له نوێژه که ی، به مه ش بهنده که دلی له لای
 نوێژه که ی نامینیت و بی ناگا ده بیّت له خوا ی گه و ره وه به شیوه یه ک
 نوێژه که ی نه نجام ده دات که دل و دهروونی ناماده ی نه و گفتوگو گرنگه
 نه، که له گه لّ خوا دا نه نجامی ده دات، به و شیوه یه له پوانگه ی وه رینی
 تا وانه وه، وه ک پیش نه نجام دانی نوێژه که ده مینیتته وه ه یچ تاوانیکی
 لی ناوه ریت به نه نجام دانی نوێژه که ! له بهر نه وه نوێژه که ی نه وهنده
 بهر پک و پیکی نه نجام نه داوه هه تا ببیتته هوی سرپینه وه ی تا وانه کانی

پیشووی؟! چونکه ئه گهر نوێژ به پێک و پێکی و بهو شیوهیهی که خوای گه وره و پیغه مبه ر (ﷺ) داوامان لێ ده که ن ئه نجامی بدهین ئه واده بیته مایه ی سرپینه وه ی تاوانه کانه مان، جگه له تاوانه گه وره کان که ئه مان ته و به ی تایبه تی و یه کجارییان پتویسته .

بو پوه به پوو بوونه وه ی فیلی شه یتان پیغه مبه ری نازدارمان (ﷺ) پێنمائیمان ده کات به کو مه لێک چاره سه ر له وانه : ئه بی عاص (خوای لێ پازی بیت) ده فه رمیت: وتم ئه ی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) شه یتان دیته نێوان من و نوێژه که مه وه و خویندنه وه که م لێ تێک ده دات...؟!

پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموی: ﴿ذاك شیطان یقال له خنزرب، اذا اُحْسَسْتَه فْتَعَوْذْ بِاللّٰهِ مِنْهُ وَاتَّقِلْ عَلٰی یَسَارِكْ ثَلَاثًا﴾.

واته : ئه وه شه یتانی که ناوی (خه نزهب) ه کاتی که هه ست پتێ کرد، په نا بگره به خوای گه وره لێی و سێ جار تف بکه به لای چه پدا، ئه بی عاص ده فه رمیت: وام کردو خوای گه وره له و شه پ و خراپه یه ی شه یتان پزگاری کردم.

هه روه ها پیغه مبه ری خوا (ﷺ) له فیلیکی تری شه یتان و چاره سه ره که شی ناگادارمان ده کاته وه و ده فه رمیت: ﴿إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ یُصَلِّیْ جَاءَ الشَّیْطَانُ فلبس علیه﴾ یعنی خلط علیه صلاته وشککه فیها حتّی لایدری کم صلی، فاذا وجد ذلك أحدکم فَلْیَسْجُدْ سَجْدَتَیْنِ وَهُوَ جَالِسٌ﴾.

واته: کاتێک یه کێک له ئێوه نوێژ دهکات، شهیتان دیت و سهری لێ تێک ده دات و نازانییت چه ند پکاتی کردوه و گومانی بۆ دروست دهکات، ئه گه ر یه کێک له ئێوه وای لێ هات با دوو جار کړنوش ببات له کاتێکدا ئه گه ر دانیشتییت.

هه مان کات پێغه مبه ری نازدارمان (ﷺ) له فیلێکی تری شهیتان ئاگادارمان دهکاته وه و ده فه رمیت: ﴿إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَوَجِدَ حَرَكَةً فِي دُبُرِهِ أَوْ لَمْ يَحِثْ، فَأَشْكَلَ عَلَيْهِ، فَلَا يَنْفِرْ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا﴾.

واته: ئه گه ر یه کێک له ئێوه له نوێژدا بوو، وه هه ستی به جوله یه ک کرد له کۆمیدا و گومانی لادروست بوو، که ئایا ده ست نوێژی شکاوه یان نا؟ یاخود له و باره وه سه ری لێ شیوا، ئه و با ده ست له نوێژه که ی هه لته گریت هه تا ده نگێ ده بیستییت یان بۆنێک دهکات.

پرسیار:

فیلێکی تری شهیتان ئه وه یه که (خه نزهب) پێی هه لده ستییت به رانه ر به هه ندیک که سی چاکه کارو خێرخواز، به وه ی له ناو نوێژه که دا خه ریکیان دهکات به بیر کردنه وه له هه ندی کارو پوژی خه یری، بۆ نمونه سه رقال کردنیان به هه ندیک کاروباری وه ک بانگه وازو یارمه تی دانی مندالانی بێ باوک و دایک و خه لکی هه ژار و لێ قه و ماو.... هتد. به و شیوه یه نوێژ خوینه که ده خاته ناو ده ریای بیر کردنه وه و بێ ئاگاییه وه، به بێ ئه وه ی ئاگای لای به شه کانی جوله ی نوێژه که ی بمییتی، ئه گه ر

لێیان بپرسیت؟ بڕام ئه و بیرکردنه وانهش له ناو نوێژدا ناشهرعی و یاساغن! له وه لامدابهرگری له خوۆ ده کهن و ده لێن: ئیمامی عومهر له ناو نوێژدا نه خشه ی داناوه و سوپاشی ئاماده کردوه.؟!

ئێبنو تهیمیه (خوای لی پازی بیّت) زۆر به جوانی ئه م بابته پوون ده کاته وه و ده فهرمیّت: ئه وه ی که له عومهری کورپی خه تتابه وه گیردراره ته وه و ده فهرمیّت: من سوپایه کم ئاماده کردوه و له ناو نوێژیشدا بووم؟ له بهر ئه وه یه که ئیمامی عومهر پێشه واه ئه میری موسلمانان بووه، ئه رکێکی گهره ی خوایی له سه ر شان بووه، که ئه میری جهنگ و جیهاد بووه، چونکه ئه م بیرکردنه وه یه له وانه یه بوۆ که سێک گونجاو بیّت که نوێژی ترس (الصلاة الخوف) ئه نجام بدات له کاتی پووبه پوو بوونه وه ی دوژمندا، ههر بوۆیه ده گونجیّت به هووی ترسناکی و نا په حته ی دوّخه که وه له نوێژه که ی بی ئاگا بیّت.

(له وانه شه ئه و بیر کردنه وه یه ی ئیمام عومهر له ناو نوێژی سوننه تدا بوو بیّت)، گومانیشی تێدانیه که ئارامی دلّ و ده روون له کاتی جهنگ و پووبه پوو بوونه وه دا ههرگیز وه ک ئارامی و حاله تی ناشتی و هیمنی نیه، له بهر ئه وه ئه گهر له کاتی جهنگدا ههستی به که مته رخه مییه کی که م کرد بیّت له نوێژه کهیدا، ئه وه له بهر ژه وهندی گشتی موسلمانان دا بووه، بی گومان ئه مه کاریگهری نابیّت له سه ر ئیمان و گوێپایه لی مروّفی باوه پدار بوۆ خوای گهره، ههر له بهر ئه مه شه که نوێژی ترس به به راورد

له گه‌ل نوێژی کاتی ئاسایش و هه‌منایه‌تی ولاتدا گه‌لێک ئاسانکاری تیدا
 کراوه. وه‌ك خوای گه‌وره‌ده‌فه‌رمیّت ﴿فَإِذَا أَطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ
 الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ (النساء: ١٠٣)، واته‌:
 کاتێک دلتیا ده‌بن و ترستان نامی‌نێت ئیتر به‌ئاسایی، وه‌كو جاران
 نوێژه‌كانتان نه‌نجام ده‌ن، به‌پاستی نوێژ له‌سه‌ر باوه‌رداران فه‌رزیكه‌و
 کات و شیوه‌ی نه‌نجام دانه‌که‌ی له‌لای خوای گه‌وره‌ دیاری کراوه، نه‌گه‌ر
 حاله‌تیکی ئاسایی په‌یدا نه‌بوو نابێت لێی لابدریّت.

له‌م پوانگه‌یه‌وه‌ پێویسته‌ ئاگاداری نه‌وه‌ش بین که‌ به‌نده‌کانی خوای
 گه‌وره‌ له‌چۆنیه‌تی نه‌نجام دانی نوێژدا جیاوازییان هه‌یه‌، ناکرێت
 ئێمه‌یه‌ك له‌م سه‌رده‌مه‌دا وه‌ها بیر بکه‌ینه‌وه‌ چونکه‌ ئێمه‌ له‌گه‌ل پله‌و
 پایه‌و ئیمان و به‌رپرسیاریه‌تی ئیمام عومه‌ردا زۆر جیاوازین، نه‌و
 عومه‌ره‌ی که‌ پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌رباره‌ی ده‌فه‌رمیّت: (عومه‌ر به‌هه‌ر
 کولانی‌که‌دا بپوات شه‌یتان ناوێرێت له‌ویوه‌ بپوات له‌ترسی ئیمامی عومه‌ر)،
 نه‌و عومه‌ره‌ی که‌ خوای گه‌وره‌ نه‌وی کرده‌ هوکارێکی به‌هێز کردنی ئاینی
 ئیسلام! باله‌وه‌ش دلتیا بین که‌ نوێژی پێغه‌مبه‌ری خوايش (ﷺ)
 له‌کاتی ناشتی و هه‌منایدا پێک و پێک تر بووه‌ له‌نوێژی کاتی جه‌نگ و
 پووبه‌پوو بوونه‌وه‌ی دوژمن.

له‌به‌ر نه‌وه‌ براو خوشکانی موسلمانم، نه‌و گوفتارو په‌فتاره‌ی ئیمامی
 عومه‌ر نابێته‌ به‌لگه‌ بۆ نه‌وه‌ی ئێمه‌ش به‌و بیانووه‌وه‌ له‌نوێژه‌کانمان بێ

ئاگا بین، با تهنه نوێژ کردنمان بوو خوێژگار کردن نه بێت له نوێژه که، به لکو با نوێژ بوو نه وه نه نجام بدهین که به هویه وه پزگار بین له سزاو نازاری به رزه خ و دۆزه خ.

چونکه وهك پێشتر ئاماژه مان پێدا، ئیمامی عومەر ئه میر بووه و به پرسیاریه تیکی گه وره ی خوایی له سه ر شان بووه، بویه جاری وا هه بوو ده گریاو ده یوت له وه ده ترسم نه گه ر به و شاخه وه گوێ درێژێك به ربیته وه خوای گه وره له و دنیا لیپرسینه وه م له گه لدا بکات، چونکه له سه ر من پێویسته پێگاکه ی بوو چاک بکه م.؟! به لێ ئیمامی عومەر هه موو میژوو له سه ری شاهیده که تا درهنگانیکی شه و به شه قامه کانی مه دینه دا ده گه را، هه تا له کێشه ی خه لک ئاگادار بێت و خزمه تی بیوه ژن و هه تیوو هه ژارانی ده کرد، ته نانه ت شه وانیش به کوڵی خوێ خواردنی بردوووه بوو هه تیوان و هه رخوێشی ئاگری ده کرده وه و خواردنه که ی بوو ئاماده ده کردن و دوکه له کهش ده چوو به سه رو پێشی پیروژیدا...؟!

به لێ برایانی خۆم باچاک بزانی شه ی تان کوومه له شتیکی بی بایه خ له ژبانی که سی نوێژ خوێندا وه بیر نوێژ خوێنه که ده خاته وه، که ئه سله ن پێش نوێژه که ئه م بابه تانه جیی بایه خێ ئه م که سه نه بوون و ره نگه به خه یالیشیدا نه هاتبن، ئه مه ش نه خشه و فیلی شه ی تانه که بوو نوێژ خوێنه که ی داده نیئت.

هه نديك له پيشينان ده گيرنه وه كه: پياويك سامانيكي خوي
له شويينيكا شار دبووه وه شويينه كه ي بزر كردبوو هه ستا دهستي كرد
به نوێژ كردن، پاش كه ميك شوييني سامانه كه ي بيركه وته وه ،پرسیاری ئی
کرا سه باره ت به چۆنيه تي بيركه وته وه ی شوييني سامانه كه ی ؟ ئه ويش
له وه لام دا وتی: بۆم دهركه وت شه يتان له نوێژدا واز ناهيئي ت له و
كه سه ی نوێژ دهكات تائه وشته ی بير نه خاته وه كه پيشتر پيوه ی
سه رقال بووه ، ئه مه ش له به ر دلسۆزی شه يتان نيه بۆ ئه و كه سه ، به لكو
بۆ ئه وه ی كه مترین نوێژ بكات و كه مترین پاداشتي بۆ هه بي ت.

(١٥) پامان و وردبوونه وه له شياوای نوێژکردنی پيشينان :

ئه مه ش ملکه چي زياتر دهكات و يارمه تي دهري نوێژ خوي نه
كه پييانه وه په يوه ست بي ت و به شوين پيچكه و پييازي پيشينه
چاكه كانماندا هه نگاو هه ل بگري ت ؟ چونكه پيشينان له گه ل چوونه ناو
نوێژ دهست به جي رهنگ و پوخساريان له ترسي په روه ردگار گوپاني
به سه ردا ده هات ؟ ئه مه ش له بهر ئه وه بوو كه ئه وان به ته واوه تي
دهركيان به و پاستيه كردبوو كه نوێژ بري تيه له گفتووگو كردن له گه ل زاتي
پيروزي (الله) دا، هه ر له بهر ئه مه بوو كاتي ك ده چوونه ناو نوێژ دل و
هوشيان تي ك ده چو و به ترس و شه رمه وه به رانبه ر په روه ردگاريان
ده وه ستان.

موجاهید (خوای ئی پازی بیئت) دهفه رمیئت: ئه گهر که سیك
 هه ستابایه به نه نجام دانی نوێژێك، له خوا ده ترسا که چاو له یهك شت
 بپریت له نوێژه کهیدا، یان ئاو پر بداته وه یاخود به رد هه لێگریته وه "ئه و
 کاته مزگه وت له جیاتی فهرش و پایه خ به ردو چه وی تێدا بووه " یان گالته
 به شتیك بکات یان خوئی خه ریک بکات به شتیکه وه، یان له گه ل خویدا
 سه باره ت به کارووباری دونیایی بدویت، که ئه مانه هه موو ده بنه هوئی
 له بیر چوونه وه ی نوێژه که.

جاریکیان موسلیمه ی کوپی به ششار (خوای ئی پازی بیئت) له
 مزگه وتدا نوێژی ده کرد، به شیکی مزگه وته که پووخا، هه موو نوێژ
 خوینه کان مزگه وته که یان به جی هیشت، به لام ئه و له نوێژدا بوو
 هه سستی به پووخانی مزگه وته که نه کردبوو و له نوێژه که ی به رده وام
 بوو، ئه و هاوه له به ریزه ئه وهنده به خشوعه وه نوێژه که ی ئه نجام داوه و
 سه ره نجام ناگای له وه نه بووه که مزگه وته که پووخاوه و نه یزانیوه له
 ده وروپشتیدا چی ده گوزه ریئت !!

به ئی پێشینان به و شیوازه نوێژیان ئه نجام ده دا، له بهر ئه وه
 گرنگترین ده سکه وت به لای ئه وانه وه چاک ئه نجام دانی نوێژه که یان
 بوو، هه ندیک له نوێژدا ده چه مانه وه و لوول ده بوون و په نگیان ده گوێرا
 له به رده م خوای که و ده دا، وه هه ندیکی تریان له گه ل ده ست نوێژگرتندا
 په نگیان ده گوێرا له ترسی خوای که و ده، ئه گهر به یه کێکیان بو تریه

بوچی پهنگت تێك دهچیت له گهڵ دهست نوێژگرتندا؟ له وهلامدا دهیوت: له بهر ئهوه دهزانم ئیستا له بهردهم کیدا رادهوهستم.؟!

ئهوه پێشهوا عهلی کوپی ئهبو تالیبه (خوای لی پازی بیّت)، کاتێک خوێ ئاماده دهکرد بو نوێژ، شیوهو پووخساری دهگوپاو له رزی لی دههات! که پێیان دهوت ئهوه چیه؟ ده یفه رموو سویند بهخوا ئیستا کاتی ئه نجام دانی ئه مانه تیکه که خوای گهوره دای به سه ر ئاسمانه کان و زهوی و شاخه کاند و هریان نه گرت و خه ریک بوو هه پروون هه پروون ده بوون و ئیمه ی مروّ به و لاوازییه مانه وه وهرمان گرت.!

سه عیدی ته نوخی (خوای لی پازی بیّت) کاتێک دهچوه ناو نوێژه وه به بهردهوامی حاالی هه ر گریان بوو، به فرمی سکه کانی ریشی ته پ ده بوو، ئایا کی له ئیمه تانیستا به و پوْحه ته وه نوێژی کردوه؟ ئه مه پرسیاریکه و با هه موومان لای خوْمانه وه وه لامی بدهینه وه .

به عامری کوپی عه بدولقه یسیان وت: ئایا له نوێژدا له گهڵ نه فسی خوْت ده دوییت؟ ئه ویش له وه لام دا وتی: ئایا شتیک هه یه له لام له نوێژ خوْشه ویست تر بیّت؟

وتیان: ئیمه له نوێژه کانماندا له گهڵ خوْمان ده دویین، فه رمووی: باسی به هه شت و دوْزه خ و قیامه ت.. هتد، ده که ن وتیان: نه خیر، سه باره ت به که س و کارو سه رووت و سامانمان ده دویین، ئه ویش فه رمووی: هه تا کوزیا تر پیر بيم نوێژ له لام خوْشه ویست تر ده بیّت!

سه عدى كوپى موعاز (خوای ئی پازی بیئت) دهفه رمیئت: سى
 تاییه تمه ندى هه ن له مندا له حاله ته کانی تر دا به دى ده کرین: نه گهر
 له نوێژدا بهم بیجگه له وهى كه تیا یدام ههچ له گه ل خوڤدا نالیم، نه گهر گویم
 له فهرموده یه کی پیغه مبه ر (ﷺ) بیئت گومان له دالمدا نیه كه نه وه
 راسته، نه گهر له گه ل جه نازه یه كدا بهم ههچ له گه ل خوڤدا نالیم بیجگه
 له وهى ده یلیم و پیی ده وتریت.

حاته م (خوای ئی پازی بیئت) دهفه رمیئت: هه لده ستم به ئه رکی خوڤم
 بو نوێژ كردن، به ترسه وه ده پوڤم به نیه ته وه ده ست پیده كه م،
 به گهره یی نواندن ته كیبری نوێژ دا به ستن ده كه م، به ته رتیل و
 بیر كردنه وه وه قورئان ده خوینم، به ترسه وه ده چه میمه وه، به
 ملکه چیه وه كړنوش ده به م، بو شایه تی دان له نوێژدا به ته واوی
 داده نیشم، به نیه ته وه سه لام ده ده مه وه، وه به دلسوزیه وه بو خوای
 به رزو بالا نوێژه كه ته واو ده كه م و، به ترسه وه ده گه پیمه وه وه له وه
 ده ترسم نوێژه كه م له لایه ن خواوه وه رنه گیراییت، وه من پارێزگاری له
 نوێژه كانم ده كه م هه تا مردن.

هه روه هانه بویه كری سه بغی (خوای ئی پازی بیئت) دهفه رمیئت:
 هه ستم كرد كه دوو ئیمامی نوێژ هه ن باشتین ئیمامیكن كه گویم لی
 گرتین نه وانیش (نه بو حاته می پازی و موحه مه دى كوپى ناسر) بوون،
 ئه یین ناسر باشتین نوێژی ده كرد كه سم نه دیوه وهك نه نوێژ بكات،

جارێکیان زهرده والەیهك "میروویهك" دای به تهوێڵیهوه خوێنی لهدهم و
چاوی هێنا بههیچ جوړێك نه جولایهوه.

محمدی کوپی یه عقوبی ئهخرهم (خوای ئی پازی بیئت) دهفهرمیئت:
كهسم نه دیوه له محمدی کوپی ناسر باشتر نوێژ بکات، له کاتیکیدا نوێژی
دهکرد میشیك به گوێیهوه نیشتبوووه دهري نهکرد، وه ئیمه سهزمان
له خشوع و پێك و پێکی نوێژهکەئێ سوپدهما، چه ناگهئێ له سه سئگی
دادهنا وه کو دارێکی وشك دهووستا له خزمهتی پهروهردگارا
به شهرمهوه نوێژی دهکرد .

موجاهید (خوای ئی پازی بیئت) شیوازی نوێژ کردنی ئیبن زوبیر
دهگێڕیتهوه و دهفهرمیئت: هیچ كهسیكم نه دیتوووه له عهبدولای کوپی
زوبیر چاکتر نوێژی ئه نجام دابیئت !

له کاتی کړنووش بردندا وهك دارێکی وشك هه موو جهستهئێ له
جووله دهکوت، له وهش سهیرتر ئه وهیه هه ندیک جار ئه وهنده به بی
جووله له کړنووشدا ده مایه وه بالنده له سه ر پشتهئێ ده نیشتنه وه وا
هه ستیان ده کرد ئه وه دارێکه نهک مرؤف، هینده به ملکه چیه وه نوێژه
کانی ئه نجام ده دا. ٩!

شهخی ئیسلام ئیبنو تهیمیه (خوای ئی پازی بیئت) کاتیکی دهستی
دهکرد به نوێژ هه موو جهستهئێ دههاته له رزه، ههتا له لای چهپ و
راسته وه نوێژ خوێنه کانی دهوړو پشتهئێ لێ بیزار ده بوون. ٩!

دهی با هه ریه که له لای خو مانه وه به راوردی نوێژکردنی ئهم پیاوه
بکه یه له گه له شیوانی نوێژکردنی ئهم سه رده مه ی خو ماندا !

یه کێک سه یری کاتژمێر ده کات، ئه ی دی خه ریکی خو جوان کردن
و قژ دا هیتانه، هه ندیکێ تر خه ریکی کپین و فروشتن له ناو
نوێژه کانیاندا، یه کێکی دی خه ریکی ئه ژمارى سه روه ت و
سامانه که یه تی، ئه ی تر بو زو خرف و جوانی فه رش و دیوارو سه قفی
مزگه وته که ده پوانیت، براهه کی تریش هه ول ده دات به چاو لار کردنه وه
بو ی ده ریه که ویت ئه وه ی ته نیشتی کێیه نوێژ ده کات!! ؟ بێ گومان ئهم
هه موو بیر کردنه وه و خه یالاتانه له نوێژه کانی هه ندیکماندا بوونیان
هه یه، له پاستیدا شه یتان له م بواره دا ئه وه نده چاک ئه سپی خو ی
تاوداوه، هه ندیکمان که ده چینه ناو نوێژ و ارا هاتووین چى کێشه و
گیرووگرفت و نه گبه تی و قور به سه ری دونیا یه هه مووی له ناو نوێژدا
ده خه یه پوو، وه که ئه وه ی جگه له م ده خوله که ی کاتی ئه نجام دانى
نوێژه که کاتی ترمان به ده سه ته وه نه بیست بو بیر کردنه وه له چاره سه ری
گرفته کان، ئه مه ش و ده کات که ده روونی مرو ئه دو چاری شوک و
نا په حه تی بیست و نا گای له لای نوێژو به ندایه تیه که ی نه می نیت.

پیشتر ئاماژه مان به وه دا که نوێژ واته گفتوگو کردن له گه له دروست
که ری ئاسمانه کان و زه ویدا، ئایا ئه گه ره له به رده م سه روکیکی دونیادا
پامان بگرن ده توانین ئه وه له سووکه وتانه بکه یه!! ؟ بێگومان نه خێر.

(١٦) زانینی چیژو سودی ملکه چی له نوێژدا:

له م بارهوه پێغه مبهری ئازیزمان (ﷺ) دهفه رمویت: ﴿ما من امرئ مسلم تحضره صلاة مكتوبة فيحسن وضوءها وخشوعها وركوعها، إلا كانت كفارة لما قبلها من الذنوب ما لم تؤت كبيرة، وذلك الدهر كله﴾.

واته: هه ر موسلمانێك به ئاماده بیه کی ته واوه بو نوێژێکی فه رز خوێ ئاماده کرد، پاشان دهست نوێژی به جوانی شوژدو چه مینه وه و کرپنووشی ته واو بو و ملکه چی نواند له نوێژه کهیدا، ئه وا خوای گه و ره ئه و نوێژه ده کاته که فاره تی تاوانه کانی، مادام تاوانی گه و ره ی نه بیته ئه وه ش بو هه موو ساله که یه به به رده و امی؟!؟

بیرمان نه چیت پاداشتی نوێژیش په یوهسته به ئاستی ملکه چی نواندن بو خوای گه و ره له نوێژه که دا وه ک پێغه مبهری سه ره رمان (ﷺ) دهفه رمویت:

﴿إنَّ العبد لیصلي الصلّاة ما یکتب له منها إلا عشرها، تسعها، ثمنها، سبعها، سدسها، خمسها، ربعها، ثلثها، نصفها﴾..

واته: به راستی به نده نوێژی له نوێژان ده کات جاری واهیه هیچی بۆ ناونوسریت له خیری نوێژه که ی ئیلا ده یه کی بو ده نووسریت، یان نوێه ک، هه شت یه ک، حه وت یه ک، شه ش یه ک، پینچ یه ک، چواریه ک، سی یه ک، هی واهیه نیوه ی نوێژه که ی به چاکه بو ده نووسریت.

ههروهك مروڤى باوهردار له تاوان و گوناھيش پاك ده بێت هه
له كاتێكدا كه بهنده به پكوع و كړنووشیكى ته واوه وه نوێژه كه نه نجام
بدات، ههه لهم باره وه پێغه مبهرى نازدار (ﷺ) دهفه رمیت: ﴿إِنَّ الْعَبْدَ
إِذَا قَامَ يُصَلِّيْ اْتَى بِذَنْبِهِ كُلِّهَا فَوَضَعَتْ عَلَى رَأْسِهِ وَعَاتِقِهِ، فِكَلَّمَا
رُكْعًا أَوْ سَجْدَةً تَسَاقَطَتْ عَنْهُ﴾.

واته: كاتێك موسلمان هه لده ستیت به نه نجام دانسی نوێژ هه موو
تاوانه کانی له سه سه ری داده نرین، له گه ل هه ر پکوع و کړنووش
بردنیكدا گوناھی لی ده وه ریت.

مه نناوی (خوای لی پازی بیّت) دهفه رمیت: مه به ست له وه یه له گه ل
چاکی و ته واوی هه ر به شیکی نوێژه که یدا به شیکی گونا هه کانی لی
ده وه ریت، نه گه ر هه موو نوێژه که ی به پێك و پێکی نه نجامدا، نه وا هه موو
گونا هه کانی لی ده وه ریت.

ئه مه بو نوێژیکه که مه رجه کان و پایه و ملکه چی زۆری تیدا
به رجه سه بپیّت، هه ر له بهر نه مه شه وشه ی (بهنده، هه ستان)
به کارهاتوه، که ئاماژه یه بو نه وه ی بهنده که به شیوه یه کی لاوازو بی
هیزو بی توانا له بهردهم پاشای جیهانیان وه ستاوه.

نه گه ر نوێژ ملکه چی و خشوعی بو خوا ی گه وه تیدا بوو، نه وا
نوێژ خوین هه ست به ئارامیه کی له پاده به ده ری ده روونی و جهسته یی
ده کات، ووزه یه کی زۆری ده روونی و جهسته یی بو دروست ده بیّت، تا

دهگاته ئه و ئاسته ی که چه ز ناکات له نوێژه که ی دابهریت ! چونکه نوێژه که بوو ته مایه ی پووناکی دل و دهروونی و بهردهوام شادی پی ده به خشیته ، بهم شیوازه ملکه چی نواندن له نوێژدا هم یارمهتی ده ره بو مان تا به سه ر کیشه و گیرو گرفته کانی دونیا ماندا سه رکه وین ، هه مان کات ئارامیش به ژیا نی پوژانه مان ده دات ، له وه ش خوشتر ئه وه یه که له پوژی دوا یی دا پوو سووری بهردهم باره گای خوامان ده کات ، ئه گه ر که سیك له وانه ی بهم شیوازه له نوێژ گه یشتوو به دوینیت ، هه ست ده که یت بابای نوێژ خوین له گه ل سه لام دانه وه و خوا حافیزی کردن له نوێژه که وا گومان ده بات که له زیندان دایه و دلی ئاسوده نابیت تاکاتی ئه نجام دانی نوێژکی فه رزی تر دیت ؟ چونکه ئه م که سانه له واتاو ناوه پوک و تام و چێژی نوێژ گه یشتوون و به ئه نجام دانیشی ئارامی بو ده روونیان ده گه پێته وه .

به لام به داخه وه نوێژکردنی هه ندیکمان پێچه وانه یه و زیاتر له وه رزش و خوویه که ده چیت ، هه ر بویه نوێژه که خوژگه ده خوازیت که زوو پزگاری ببیت له و جوړه که سانه ی که بهم شیوازه نوێژ ده که ن و له کوکلی خویانی ده که نه وه ، چونکه ئه و که سانه هه یچ شتیك له باره ی مانا و ناوه پوکی نوێژ نازانن .

له بهر ئه وه تامه زرویا نی نوێژ ده لێن : ئیمه نوێژ ده که ین تا له ناو نوێژه که دا به و یینه وه و ئاسوده ببن .

ههروهك سهردارى مروڤايه تيش (ﷺ) دهفه رمیّت: ﴿يا بلال أرحنا
 بالصلاة﴾ واته: ئه‌ی بیلال به‌نوێژ بمان هه‌وینه‌ره‌وه و ئاسووده‌مان
 بکه.

یان ده‌یفه‌رموو: ﴿وَجُعِلَتْ قَرَّةٌ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ﴾.

واته: پووناکی چاوانم له‌نوێژدايه.

ئه‌گه‌ر كه‌سێك پووناکی چاوی له‌ نوێژدا بیّت، ئیدی چۆن به‌
 دووركه‌وتنه‌وه‌ی له‌ نوێژ چاوه‌کانی ئارام ده‌گرن...؟!

١٧) هه‌ولدان بو‌نزاكردن له‌نوێژدا به‌تاییه‌ت له‌گه‌رنووش بردندا:

گومانی تیدا نیه كه‌ خو‌ به‌لاوازو كه‌م سه‌یركردن له‌ به‌رده‌م خواداو
 گه‌پاندنه‌وه‌ی نزاو داواكاریه‌كانمان بو‌ به‌رده‌م باره‌گای ئه‌و، زیاتره‌مان
 مروڤی موسلمان ده‌دات كه‌ په‌یوه‌ست ببیّت به‌ خوای خو‌یه‌وه‌و، زیاتر
 ملکه‌چی و هه‌ژاری خو‌ی بنوینیت له‌ به‌رده‌م په‌روه‌ردگادا، خوای
 گه‌وره‌ ده‌فه رمیّت: ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ
 الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ﴾.

واته: به‌ لاره‌ ملی و ترسه‌وه‌و به‌نه‌یتنی و له‌سه‌رخو، هه‌میشه
 به‌گه‌وره‌یی یادی خوای په‌روه‌ردگارت بکه، هه‌موو به‌ره‌ به‌یان و ده‌ماو
 ده‌می ئیوارانیك هه‌رگیز له‌ بی‌ ناگایان مه‌به، واته له‌وانه مه‌به كه‌ په‌ند
 وه‌رناگرن له‌نزاكردندا.

ئەبوو موسای ئەشعەری (خوای ئی پازی بێت) دەفەر میت: لە
سەفەرێکدا هەندێک لە خەڵکەکان لە نزا کردندا دەنگیان بەرز دەکردەو،
پێغه مەبە ریش (ﷺ) گۆیی لێ بوو خەڵکەکان بە دەنگی بەرز دوعا دەکەن
فەر مووی: بە هیواش و لە سەر خو دوعا بکەن، چونکە ئێو هەڵکە سێکی
کە پوو دوور داوا ناکەن، بێ گومان پەر وەردگاری ئێو نزیك و بێ سەر ه.
هەر وەها پێغه مەبەری خوایش (ﷺ) سەبارەت بە دوعا دەفەر میت:
﴿الدعاء مخ العبادۃ﴾. واتە: نزاو پارانەو هەر وەکی عیبادەتە. هەر وەها
دەفەر میت: ﴿من لم يسأل الله یغضب علیه﴾ واتە: هەر کە سێک داوا
لە خوا نەکات خوای گەورە لێی تو پەر دەبێت. هەر وەها لە فەر موودە یەکی
تردا دەفەر موویت: ﴿الدعاء أكبر العبادۃ﴾.

واتە: نزاو پارانەو هەر وەترین بەندایەتی و پەرستشە؟

چونکە نزاو پارانەو هەر وە داوا کردن سەلمێنەری ئەو پاستیەن کە تو
دەلێیت خوا یە گیان جگە لە تو داوای هیچ شتێک لە کەس ناکەم و تەنها
موحتاجم بە هاوکاری و یارمەتی دانسی تو، بیرمان نەچیت ئێمە ی
موسلمان پوژانە زیاد لە حەفدە جار بەلێن بە خوا دەدەین و دەلێین:
﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ لێرەدا پێویستە پرای بگەینە نین یە کێک لە
مەر جەکان ئەو یە کە پێویستە مروفی باو هەردار بە داواکاری یە کانی
بیسەلمێنیت کە ئەو بەندە ی خوا یە و پێویستی بە هاوکاری خوای
پەر وەردگەر ه.

جاریکیان پیاویک له ته نیشته عه بدوللای کۆری موباره که وه (خوای
 لی پازی بیت) نوێژی ده کرد، پاش سه لام دانه وه، ویستی بچیتته دهره وه،
 عه بدوللای کۆری موباره کیش دهستی گرت و پێی فهرموو: دانیشه و
 دوعا بکه، مه گهر موحتاجی یارمه تی خوای گه و ره نیت؟! وه
 له پێغه مبه ره وه (ﷺ) گێڤدراوه ته وه که له چه ند جینگه یه کی نوێژدا نزای
 کردووه وه که له کاتی کړنووش بردن و نیوان دوو کړنووشه که وه له کو تایی
 (ته حیات) و.... هتد، به لام نزیك ترین و وه رگراوترین دوعا که ماوه ی
 نیوان خوا و بنده کانی نزیك ده کاته وه کاتی کړنووش بردنه، ده ی
 که واته زۆر نزای تیدا بکه ن، وه که ئه بو هوره ی ره له پێغه مبه ره وه (ﷺ)
 بو مان ده گێرپێته وه که

فه رموویه تی: ﴿أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَاكْتُرُوا
 الدُّعَاءَ﴾.

واته: نزیكترین کاتی به بنده له په ره وردگارییه وه، کاتی کړنووش
 بردنیه تی، که واته له کاتی کړنووش بردندا زۆر له خوا بپارپێنه وه.
 هه ندیک له و نزایانه ش که پێغه مبه ره (ﷺ) له کړنووشدا خویندوویه تی
 وه که:

* ﴿اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ دَقَّةً وَجَلَّةً وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ﴾.
 واته: خوايه له گونا هه کانم خو ش ببه به بچووک و گه و ره ی، سه ره تا و
 کو تایی ئاشکرا و په نهانی.

* ﴿اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ﴾. واته: خوايه له گوناوه کانی خوش ببه له ئاشکراو په نهانی.

پێغه مبه رمان (ﷺ) ئامۆژگاریمان ده کات که پاش (ته حیات) وپیش سه لام دانه وهی نوێژ په نابگرین به خواي گه وره له چوار شت: ﴿اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ﴾.

واته: خوايه په نات پئی ده گرم له سزای گوپو سزای دۆزهخ و ئاشوبه ی ژیان و مردن و ئاشوبه ی چاو سراوه ی (حه ق داپوشهر)، واته ده ججال.

وه هه روه ها ﴿اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا، وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾.

واته: خوايه من سته مم له نه فسی خوّم کردوه، سته میکی زۆر، که س نیه له گوناوه تاوان خوش بیّت، جگه له زاتی تو، سا خوايه لیم خوش ببه به لی خوش بوونی خوّت په حمم پئی بکه به راستی خوّت لیبۆرده و به خشنده یت.

به م نزاو پارانه وانه و چه ندین نزا ی تر که له فهرموده کاندایا هاتوون، ده توانین چاره سه ری ئه و بی ده نگیه ی نوێژ خوینان بکه ین که له دوا ی ئیما مه وه دو چاری ده بن پاش ئه وه ی له (ته حیات) ئه بنه وه، چونکه

هه ندیکیان نازانن چ دوعاو نزیاهه بخوینن، له بهر ئه وه پیروژترین کاتیک به بی ئه م نزا به نرخانه ده به نه سه ر.

۱۸) گرنگی دان به ویردی دواى نوێژهکان:

چونکه ویردی دواى نوێژهکان کاریگه رى زۆرى هه یه له سه ر هه یشتنه وه ی شوینه وارى ملکه چى له دلداو هانده ریشه بو زیاتر له گه ل خوادا ژيان له دواى نوێژهکانیش.

له بهر ئه وه هه رکه سه یك پارێزه رى نوێژهکانى بیته و به جوانترین شیوه ته نجامیان بدات و، پاشانیش به زیکرو ویرده کان بیان پازینیته وه، ئه وه کاریگه ریه کی زۆتر له سه ر نوێژ خوینه که دروست ده که ن و وای لی ده که ن دواى نوێژه که ش دلّه نوورانیه که ی له گه ل خوادا بیته، کاتیک نوێژ خوین له نوێژه که ی ده بیته وه وه سه لام ده داته وه، به سه ی جار وتنى (استغفر الله) ده ست پى ده کات، وه ک چۆن بلیى نوێژ خوین پاسته وخۆ دواى سه لام دانه وه داواى لیخۆشبوون له خواى گه وره ده کات ته گه ر له نوێژه که یدا که موو کورتیه که هه بوو بیته.

**دووهم: لابر دنی ئه و ریگرو به ربه ستانه ی که و ده که ن ملکه چی و
داسۆزی که م بیته وه:**

**(١٩) دوور که و تنه وه ئه و که رهسته و جیگایانه ی که له نوێژ بی ئاگات
ده که ن:**

عن انس (رضي الله عنه) قال: كان قرام لعائشة سترت به جانب
بيتها، فقال لها النبي (ﷺ) ﴿أميطي عني فإنه لا تزال تصاويره
تعرض لي في صلاتي﴾.

واته: ئه نه س (خوای لی پازی بیت) ده فه رمیّت: عائشه به ربه سستیکی
په نگاو په نگی دانا بوو بو ئه وه ی بیکاته ستر (به ربه ست) ی ماله که،
پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمووی: دووری بخه ره وه لیم، چونکه به رده وام
له نوێژه که مدا سه یری ده که م و خه یالم ده پروات.
هر له م پوو انکه یه وه پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رمانمان پی ده کات
که ئه شوینه ی نوێژی تیدا ده که ن، باشتیکی سه رنج پاکیشی تیدا
نه بیت که خه یالمان لای نوێژه که نه هیلت.

له به ر ئه وه پێویسته ئیمه ش له م سه رده مه دا خو مان بپاریزین
له نوێژکردن له و شوینانه دا که جیگای هاتوو چو ی خه لک و شوینی
قه ره بالخن، وه پێویسته له نزیک ده نگی بیزار که رو شوینی گفتوگو و
مه جلیسی گالته و گه پ و، هه موو ئه و که ره ستانه ی که چاو مه شغول
ده که ن نوێژ نه که ن.

ههروهها دوورکه و تنه وه لهو جیگایانهی که زۆر گهرمن یان ساردن،
 نه گهر بو مان گونجا باشته لهو شوینانه دا نوێژ نه کهین؟ چونکه
 نه وهنده ئاگامان لای (گهرم، سارد) ی ئاو وه واکهیه، سه ره نه جگام بی
 ئاگامان ده کات له نوێژه که مان و نه مه ش ملکه چی ناهیلێت.

لهو پوانگه وه پیغه مبه ری ئازیز (ﷺ) فه رمانمان پی ده کات و
 ده فه رمیت: ﴿إِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فِیْحِ جَهَنَّمَ، فَإِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنِ
 الصَّلَاةِ﴾.

واته: به هیزی تینی گهرما له هالاوی دۆزه خه، جا نه گهر گهرما به تین
 بوو نوێژه کان به نه کاتی فینکی. ئه بو زه پ (خوای لی پازی
 بیت) ده فه رمیت: کاتیک نوێژمان ده کرد سیبه ری گردو لکه کانمان
 ده بینێ.

هه ره له و باره یه وه ئیمامی ئیبنو لقه یم (خوای لی پازی بیت)
 ده فه رمیت: نوێژ کردن له گهرمای زۆردا پیگهر له به ملکه چی نه جگام
 دانی نوێژه که، بویه نوێژ خوین نوێژه که به ناپه حه تی و شله ژاوی
 نه جگام ده دات به هوێ کاریگه ری زۆری گهرما که له سه ری.

له بهر نه وه واباشتره که مێک نوێژه که دوابخه یت هه تا که رمیه که
 که م ده بیته وه، ئه و کات نوێژ خوین به ئارامی و ئاماده یی دله وه
 نوێژه که ی ده کات.

(۲۰) نوێژ به پۆشاکیکه وه نه کریت که نه خش و نوسراو و وینهی
پیوه بیئت و رهنگاو رهنگ بیئت:

﴿عن عائشة {رضي الله عنها} قالت: قام رسول الله (ﷺ) يصلي في
خميصة ذات اعلام، فنظر الى علمها، فلما قضى صلاته قال: اذهبوا
بهذه الخميصة إلى أبي جهم بن حذيفة وأتوني بأجبانينة، فأنها
ألهتني عن صلاتي﴾

واته: عائیشه ی دایکی باوه پداران (خوای لی پازی بیئت) ده فه رمیئت:
پیغه مبه ری نازدار (ﷺ) هه سستا دهستی کرد به نوێژ له بهرگیکی
چوارگۆشه ی خهت خهتدا، له نوێژه کهیدا سهیری خهته کانی ده کرد،
کاتیک له نوێژه که ی بوویه وه، فه رمووی: ئەم بهرگه ببه بو ئەبووجه همی
کوپی حوزه یفه و بهرگیکی ئەستووری سادهم بو بینن چونکه
له نوێژه کهمدا خه یالی بردم .

ههروه ها پیویسته به پۆشاکیکه وه نوێژنه کهین که وینه ی پیوه بیئت،
به تایبتهت وینه ی که سایه تی و هونه رمه ندو یاریزان و وینه ی ئاژه لان،
به داخه وه ئەم دیارده یه ئەمپۆ زۆر بهرچاو ده که ویت به تایبتهت له لای
هه ندیک لای دله گهرم ، که زۆر جار به کراسیکه وه نوێژ ده کهن وینه ی
یاریزان یان وینه ی کۆمه له که سایه تییه کی دراما و هونه رو فیلمه کانی
پیوه یه، ئەمه ش ده گه پیتته وه بو پاده ی بی ئاگایی له فه رموده کانی
پیغه مبه ر (ﷺ) یان خو لی بی خه به ر کردنیان.

(۲۱) نوێژنه کردن به ئاماده بوونی خواردن:

له م باره وه پێغه مبه‌ری ئازیزمان (ﷺ) ده‌فه‌رمی‌ت: ﴿لَا صَلاَةَ بِحَضْرَةِ الطَّعَامِ﴾.

واته: له کاتی‌کدا خواردن دانرابوو، جاری نوێژ مه‌که‌ن.

چونکه کاتی‌ک خواردنه‌که ئاماده کرابوو، ئه‌گه‌ر پێش نان خواردن نوێژی کرد، ئه‌وا له نوێژه‌که‌یدا زیاتر خه‌یال و بیرى لای خواردنه‌که‌یه‌و هیچ ئاماده‌یه‌یه‌کی ده‌روونی و جه‌سته‌یی نیه له نوێژه‌که‌یدا.

له‌ئهنه‌سه‌وه (خوای لێ پازی بی‌ت) پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ﴿إِذَا قَرَّبَ الْعِشَاءَ وَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَابْدِءُوا بِهٖ قَبْلَ أَنْ تَصَلُّوا صَلاَةَ الْمَغْرِبِ، وَلَا تَعْجَلُوا عَنْ عَشَائِكُمْ﴾. واته: ئه‌گه‌ر خواردن ئاماده کراو کاتی نوێژ هات، پێش ئه‌وه‌ی نوێژی شی‌وان بکه‌ن خواردنه‌که‌تان بخۆن و هیچ په‌له‌ش مه‌که‌ن له‌خواردندا؟

مه‌روه‌ها له‌ پێوایه‌تی‌کی تر‌دا پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ده‌فه‌رمی‌ت: ﴿إِذَا وَضَعَ عِشَاءَ أَحَدِكُمْ وَأَقِیْمَتِ الصَّلَاةُ فَابْدِءُوا بِالْعِشَاءِ وَلَا یَجْعَلْنَ حَتَّى یَفْرَغَ مِنْهٗ﴾.

واته: ئه‌گه‌ر یه‌کی‌کتان شی‌وی ئێ‌واره‌ی بو‌ دانراو کاتی نوێژی‌ش هاته‌ پێشه‌وه، با ده‌ست به‌ خواردنی شی‌وه‌که‌ بکات و په‌له‌ش نه‌کات له‌ خواردندا هه‌تا ته‌واو ده‌بی‌ت، ئینجا نوێژه‌که‌ی ئه‌نجام بدات. !

(۲۲) نوێژ نه کردن له کاتی تهنگه تاو بووندا :

گومانی تیدا نیه یه کیکی تر له و هۆیانه ی که ملکه چی له نوێژدا ناهێلن تهنگه تاو بوونی نوێژ خۆینه به (میز، پیسای) چونکه تهنگه تاو بوون هۆکاریکی تره بۆ بێ ئاگابوون له نوێژه که و به هۆیه وه خه یالی نوێژ خۆین ده پوات.

ههروه ها پیغه مبه ر (ﷺ) پێگه رشی کردوه له وه ی که سیك تهنگه تاو بیت و نوێژ بکات. له بهر ئه وه له سه ر نوێژ خۆین پێویسته بچیت پێویسته که ی جی به جی بکات و پاشان به ده ست نوێژکی نوێ و دوور له تهنگه تاوی و به ده روونی ئاسوده وه نوێژه که ی بکات، ته نانه ت نه گه ر چوون بۆ سه ر ئاوه که ی ببیته هۆی له ده ست چوونی نوێژی کو مه لیش.

وه ک پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت: ﴿لَا صَلَاةَ بِحَضْرَةِ الطَّعَامِ وَلَا هُوَ يَدَافِعُ الْأَخْبَثَانَ﴾.

واته: نوێژ نا کریت به ئاماده بوونی خواردن یان تهنگه تاو بوون به میزو پیسای .

پێویسته ئاماژه به وه بده یین که نوێژ کردن به م حاله ته وه ملکه چی ناو نوێژ ده مرینیت! چونکه نوێژ خۆین ئه وه نده سه رقاله به تهنگه تاویه که یه وه، تا سه ره ئه نجام ئاگای له نوێژه که ی نامینیت.

(۲۳) نوێژنه کردن له کاتی خه وهاتندا (خه وه نوچه که، وه نه وز):

له نه نه سه وه (خوای لی پازی بیّت) پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رموویه تی: ﴿إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَنْمِ حَتَّى يَعْلَمَ مَا يَقُولُ﴾.

واته: ئەگەر یه کیکتان له نوێژدا خه وه نوچه که بر دییه وه با پاکشیت و که میك بنویت پاشان نوێژ بکات، بابزانیت له نوێژه که یدا چی ده لیت.

که وابوو پیویسته له وه ها حاله تی کدا بابای نوێژ خوین که میك بخه ویت تا پشوو یه ک ده دات ئینجا هه ستیت نوێژه که ی بکات، بو ئه وه ی له ناخه وه ئاگای له نوێژه که ی بیّت و برانیت که چی ده لیت.

له عائی شه وه پیغه مبه ری ئازیزمان (ﷺ) فه رموویه تی: ﴿إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ فَإِنْ أَحَدُكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعَسٌ، لَعَلَّهُ يَذْهَبُ يَسْتَغْفِرُ فَيَسْبُ نَفْسَهُ﴾.

واته: ئەگەر یه کیکتان له نوێژدا خه وه نوچه که بر دییه وه، با پاکشیت هه تا خه وه که ی ده پوات، چونکه ئەگەر به خه والویی نوێژ بکات له وانیه له جیاتی ئه وه ی داوای لی خوشبوون بکات قسه به خوی بلیت .

ئهم فه رمووده یه زیاتر مه به ستی شه و نوێژه، چونکه له شه ودا کاتیک هه یه دوعای تیدا گیرایه، ئەگەر یه کیك نوێژ بکات و خه وه نوچه که بیباته وه، نازانیت قسه به خوی ده لیت یان داوای لی خوشبوون ده کات، خو ئەگەر قسه ش به خوی بلیت دور نیه گیراییت، له بهر ئه وه ی که کاتی گیرابوونی دوعایه، خوای گه وره دیته ئاسمانی دونیا و ده فه رمیت: کێ

داوای لێ خوش بوون دهکات با لێی خوش بم، کێ داوا دهکات با وهلامی بدهمه وه...

(۲۴) نوێژ نه کردن له ته نیشته که سی خه وتوو یان قسه کهر:

چونکه پیغه مبه ری نازیز (ﷺ) پێگریمان لێ دهکات و له م باره وه ده فهرمیت: ﴿لاتصلوا خلف النائم ولا المتحدث﴾.

واته: نوێژ له ته نیشته که سی خه وتوو و که سی قسه که ردا مه که ن . چونکه قسه کهر به قسه کردن له نوێژه که بێ ئاگات دهکات و، خه وتوش دوور نیه خه یالت ببات و مه شغولت بکات.

له م باره وه خه تتابی (خوای لێ پازی بیست) ده فهرمیت: ﴿أما الصلاة إلى المتحدثين فقد كرهها الشافعي وأحمد بن حنبل، وذلك من أجل أن كلامهم يشغل المصلي عن صلاته﴾.

واته: نوێژ کردن له ته نیشته خه لکانی قسه که ره وه له لایه ن ئیمامی شافعی و ئیمام ئه حمه ده وه به ناباش داده نریت، ئه مه ش له بهر ئه وه ی که به قسه کردنیان نوێژ خوین له نوێژه که ی بێ ئاگا ده که ن .

به لام به لگه ی نه کردنی نوێژ له ته نیشته که سیکی خه وتوو وه هه ندی له زانایان به لاوازی داده نین، هه رچه نده ئیمامی بوخاری له سه حیه که یدا له {به شی نوێژ له ته نیشته خه وتوو} دا ئه م فهرموده یه ده کاته به لگه که عایشه (خوای لێ پازی بیست) ده فهرمیت: پیغه مبه ر (ﷺ) نوێژی ده کردو منیش له سه ر جیگه خه وتبووم.

به لām له لای ئیمامی موحامیدو ئیمامی تاوس و ئیمام مالیک (خوایان لی پازی بیئت) نوێژکردن له ته نیشته خه وتوه وه باش نیه، به به لگهی ئه وهی که نه وهك خه وتوه که به ورپینه کردن نوێژ خوین له نوێژه که ی بی ئاگا بکات، به لām نه گهر دلتیابویت له وهی که که سی خه وتوو بیزارو بی ئاگات ناکات له نوێژه که ت ئه وه قهیدی نیه که له ته نیشتهیدا نوێژ بکهیت {والله اعلم}.

(۲۵) خوڤهریک نه کردن به تهخت کردنی چه ویان فهرش:

موعه یقیب (خوای لی پازی بیئت) ده فهرمیت: باسی تهخت کردنی چه ویان ده کرد له مزگه وتدا، پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرمووی: نه گهر چارت نه بوو یهك جار چه وه که تهخت بکه. ههروه ها پیغه مبهر (ﷺ) ده فهرمیت: ﴿لا تمسح و أنت تصلي، فان كنت لابد فاعلا فواحدة﴾. واته: چه وه که تهخت مه که له کاتی کدا تو نوێژ ده کهیت، نه گهر چارت نه بوو ئه وایهك جار تهختی بکه.

ئهمهش بو زیاتر پارێزگاری کردنی ملکه چیه له نوێژداو بو ئه وهی پاداشتی نوێژه که زۆر بیئت، نه گهر نوێژ خوین زانی شوینی سوجه که ی پیویستی به تهخت کردن ههیه باپیش ئه وهی دهست بکاته نوێژ تهختی بکات؟ چونکه له کاتی نوێژدا تهخت کردنی شوینی لوت و ناوچاوان که راهه تی ههیه، ئه وه تا پیغه مبهری خوا (ﷺ) سوجه ی بردووه و شوین سوجه که ی ئاو یان قور بووه و پاشماوه که شی به ناوچاوانیه وه

ماوه ته وه، بێ گومان نه مهش کاری نه کردووه ته سه ربی ئاگا کردنی له نوێژه که. چونکه نه وهنده به خشوع و تامه زرویییه وه نوێژه که ی نه نجام داوه، ههتا سه رب نه نجام نه م قوو ئاوه ی بیر چوه ته وه ههروهک ده فهرمویت: ﴿إِنْ فِي الصَّلَاةِ شَغْلًا﴾.

واته: له نوێژدا سه رقال بوون و مه شغوڵی دیته پێت.

هه ره له م باره وه نه بو ده رداء (خوای ئی پازی بیئت) ده فهرمیت: له ده ست دانی گه له و شتریکی سورم له لا خوشه ویست تره تا کو له نوێژدا ناوچاوم بسپرم.

ههروه ها عیاز (خوای ئی پازی بیئت) ده فهرمیت: (كِرَهِ السَّلَفُ مَسْحَ الْجَبْهَةِ فِي الصَّلَاةِ قَبْلَ الْإِنْصِرَافِ).

واته: لای پێشینان که راهه تی ههیه که ته ویل و ناو چاوت پاک بکه یته وه پێش نه وه ی له نوێژه که ببیته وه.

که واته با شتر وایه که پاشی سه لام دانه وه له نوێژ ناو چاوت پاک بکه یته وه، هه مان کات پێویسته نوێژ خوین خوێ بپاریزیت له سه رجه م نه و جم و جولانه ی که له نوێژه که ی بێ ئاگای ده که ن و، ههروه ها پێویسته په چاوی نه وه بکات و خویشی نه بیته هۆکاری مه شغوڵ کردنی نوێژ خوینانی ده ورو پشتی.

(۲۶) سه ر ئی تیک نه دانی ده ور و بهر به هو ی به دهنگی بهرز
خویندنی نوێژه که :

بی گومان نه مهش کاریگه ری گه وره ی هه یه به ئاراسته ی نه هیشتنی
خشوعی نوێژه که ی خو ت و که سانی ده ور و پشت، هه ر له م باره وه
پیغه مبه ری سه ره ور (ﷺ) ده فه رمیت: ﴿أَلَا إِنَّ كَلِمَ مَنْاجٍ رَبِّهِ، فَلَا
يُؤْذِنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَلَا يَرْفَعُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الصَّلَاةِ﴾.
واته: ئیوه هه مووتان له گه ل په ره ردگار تاندا گفتوگو ده که ن، باهیچ
که سیکتان که سیکی تر ئازار نه دات، وه ده نگیش به سه ر یه کتردا بهرز
مه که نه وه له کاتی نوێژکردندا.

هه ره ها پیغه مبه ری نازدارمان (ﷺ) ده فه رمیت: ﴿لَا يَجْهَرُ بَعْضُكُمْ
عَلَى بَعْضٍ بِالْقُرْآنِ﴾.
واته: له کاتی خویندنه وه ی قورئاندا ده نگ به سه ر یه کتریدا بهرز
مه که نه وه.

(۲۷) ئاوړنه دانه وه له نوێژدا :

له نه بو زه ره وه (خوای لی پازی بی ت) پیغه مبه ری نازیزمان (ﷺ)
فه رمویه تی: ﴿لَا يَزَالُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مُقْبِلًا عَلَى الْعَبْدِ وَهُوَ فِي صَلَاتِهِ مَا لَمْ
يَلْتَفِتْ، فَإِذَا التَفَتَ انْصَرَفَ عَنْهُ﴾.

واته: به به رده وامی خوای گه وره پيشوازی له به نده که ی ده کات،
کاتی که له نوێژه که یدا ئاوړ ناداته وه، که ئاوړی دایه وه ئیدی خوای گه وره
پشتی تی ده کات.

ئاوردانه وه له نوێژدا دوو جوړه:

یه که م: ئاوردانه وه ی دل بولای غهیری خوی گه وه.

دووه م: ئاوردانه وه ی چاو.

هه ردوکیان پێگریان لی کراوه له پاداشتی نوێژ که م ده که نه وه،
پرسیاریش له پیغه مبه ری خوا (ﷺ) کرا سه باره ت به ئاوردانه وه له
نوێژدا فه رمووی: ﴿اُخْتَلَسَ يَخْتَلِسُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ الْعَبْدِ﴾.

واته: ئه وه دزییه که وشه یتان ده یكات له نوێژی نوێژ خوێناندا.

نمونه ی ئه وه که سه ی که له نوێژدا به دل یان به چاو ئاوردانه وه،
وه ک نمونه ی که سه ی که وه هایه که پاشایه ک بانگی بکات، له به رده م خویدا
بیوه ستینیت و پیشوازی لی بکات و قسه ی بو بکات، به لام له و کاته دا
کابرا به لای راست و چه پدا ئاوردانه وه و ناگای له لای قسه کانی پاشا
نامینیت و نازانیت پاشا باسی چی بو ده کات، چونکه دلی له لای
پاشاکه نه و ته نها به جه سه ته له ویه. ! گومانته به رامبه ر ئه و پیاوه
چۆنه که پاشاکه له گه لیدا بکات. ؟

ئایا نمونه ی ئه و نوێژ خوینه ی که بی ناگایه له نوێژه که یی و، نمونه ی
ئه و نوێژ خوینه ی که له ناخی دله وه تیکه ل بووه له گه ل نوێژه که یداو
به زه لیلی وه ستاوه و فرمیسک له چاوه کانی هۆن هۆن دینه خوار ی وه ک
یه که ؟! بێگومان نه خیر؟ چونکه هاوشتیه کانی نمونه ی دووه م ده زانن
به رامبه ر کی ده وه ستن و دلنیاشن که خوی گه وه له نوێژه کانیاندا

وه لāmیان ده داته وه، هه ر له بهر ئه مه شه ئه م جوړه كه سانه به چوونه ناو
 نوێژ ده كانیان ئاو ده خواته وه و ئارام ده گرن و، چهند ساتیك له خزمهت
 پهروه دگاریاندا له كیشه و گرتی ئه م دنیا كاتیبه دوورن و، زۆر زه لیل و
 بێ توانا خوێان به رامبه ر خوا پیشان ده دهن به ئومیدی ئه وه ی كه خوا
 نوێژه كانیان بو بكا ته مایه ی لی خوشبوونی تاوانه كانیان و له سزای
 دۆزه خی نه بهراوه دووریان بخته وه.

حه سانی كوپی عه تیبه (خوای لی پازی بیّت) ده فه رمیّت: دوو پیاو
 له یه ك كات و جیگادا هه ردووکیان نوێژیكي فه رز ئه نجام ده دهن،
 جیاوازی نیوان ئه م دوو نوێژه له گه وره ییدا وه ك جیاوازی نیوان
 ئاسمانه كان و زه وییه ؟! چونكه یه كه میان به ئاماده یی دل و ده رون و
 پوچ و جهسته وه نوێژه كه ی كردووه و، دووه میشیان زۆر به بێ ناگا
 نوێژه كه ی ئه نجام داوه و ته نها فه رزه كه ی له كوڵ خو كردو ته وه.

پێویسته ئامازه به وه بده ین كه له كاتی ناچاری و پێویستیدا
 ئاو پدان وه له نوێژدا قهیدی نیه {والله أعلم}، له م باره وه ئه بو داود
 له سه هلی كوپی حه نزه له وه (خوایان لی پازی بیّت) ده گێپێته وه و
 ده فه رمیّت: له نوێژی به یانیدا پێغه مبه ری ئازیز (ﷺ) نوێژی ده كردو
 پووی وه رگێرا به ره و شیوه كه، ئه بو داود ده فه رمیّت: ئه و كات به شه و
 سوار چاکیكي نارد بو شیوه كه {دوله كه} هه تا پاسه وانی بكات.
 وه ئه مه ش هه روه ك هه لگرتنی ئه مامه ی كچی ئه بی عاص و، هه روه ها

کردنهوهی ده رگا بوّ حه زه تی عائیشه، وه دابه زینی له مینه بهر که نوێژی بوّ ده کردن تاجوتیه تی نوێژ کردن فیزی هاوه لّان بکات، وه دواکه وتنی له نوێژی خوژ گیراندا، ههروه ها گرتنی شهیتان و خنکاندن کاتیک ویستی نوێژ به پیغه مبهری ئازیزمان (ﷺ) بپریت، وه فه رمان دانی به کوشتنی مارو دووپشک له نوێژدا، ههروه ها پێگری کردن له و که سه ی که به بهردهم نوێژه که تدا تی پهر ده بیت، وه فه رمان کردنی به ئافره تان که وه ک ئاماژه یه ک چه پله لی بدن له نوێژدا له کاتیکدا ئیمام هه له و سه هوو بکات له نوێژه که یدا، به لام ئه گهر ئاوپردانه وه بوّ پێویستی و حاله تی ناچاری نه بیت ئه و پێگری لی کراره و کاریگه ری هه یه له سه ر نوێژه که و ملکه چی ناو نوێژ له ناو ده بات.

(۲۸) چاوبه رز نه کردنه وه بوّ ئاسمان له نوێژدا:

چونکه پیغه مبهری خوا (ﷺ) پێگری لی کردوه وه ک ده فه رمیت: ﴿إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلَا يَرْفَعْ بَصْرَهُ إِلَى السَّمَاءِ، أَنْ يَلْتَمِعَ بَصْرَهُ﴾.

واته: کاتیک یه کیکتان له ناو نوێژدابوو، با ئه وهنده چاوی بوّ ئاسمان به رز نه کاته وه که چاوی بپرسیکته وه.

ههروه ها پیغه مبهر (ﷺ) له چه ندین فه رموده دا ئاماژه به نادروستی چاوبه رز کردنه وه ده کات له نوێژدا، له م فه رموده یه دا پیغه مبهری خوا (ﷺ) به توندی هه ره شه له و که سانه ده کات که چاو

به رهو ئاسمان به رز ده که نه وه له کاتی ئه نجامدانی نوێژدا وه ک ده فه رمیّت: ﴿لَیْسَتَهِیْنَ اَقْوَامٌ عَنْ رَفْعِهِمْ اَبْصَارُهُمْ عِنْدَ الدَّعَاءِ فِی الصَّلَاةِ اِلَى السَّمَاءِ، اَوْ لَتَخْطُفْنَ اَبْصَارُهُمْ﴾.

واته: ئه و خه لکانه یان ده بیّت واز به یّزن له چاو به رز کردنه وه بو ئاسمان له کاتی نوێژدا، یان چاویان ده فپرنیّت، واته کوێر ده بن.

(۲۹) تف نه کردنه بهردهم له نوێژدا:

چونکه ئه م په فتاره له گه ل نوێژ و په وشتی نوێژ خویندا یه ک ناگریته وه و ملکه چیش له نوێژدا ناهیلایت.

عن اَبی هریره {رضي الله عنه} اَنَّ رَسولَ الله (ﷺ) رَأى نَخامةً فِي قِبلةِ المَسْجِدِ، فَأَقْبَلَ عَلَى النّاسِ فَقَالَ: ﴿مَا بِأَلْ أَحَدِكُمْ يَقُومُ مُسْتَقْبِلَ رَبِّهِ، فَيَتَنَخَّعُ أَمَامَهُ؟﴾ أَيْحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَسْتَقْبِلَ فَيَتَنَخَّعُ فِي وَجْهِهِ؟ فَإِذَا تَنَخَّعَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَنَخَّعْ عَنْ يَسَارَةٍ تَحْتَ قَدَمِهِ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيَقِلْ هَكَذَا. ﴿وَوَصَفَ الْقَاسِمُ: فَتَفَلَّ فِي ثَوْبِهِ، ثُمَّ مَسَحَ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ﴾.

واته: ئه بو هورهیره (خوای لی پازی بیّت) ده فه رمیّت: پێغه مبه ر (ﷺ) چاوی که وت به به لّغه میک له پێشه وه ی مزگه وتدا فپری درابوو، پوی کرده خه لکه که و فه رمووی: چیتانه وا یه کیکتان وه ستاوه پوه و په روه ردگاری و که چی به لّغه م فپری ده داته به رده می خوێ، ئایا که سیکتان پێی خوشه کاتیک پێشوازی لی ده کریّت له و کاته دا به لّغه میک فپری بدریّت به سه روو چاویدا؟ ئه گه ر یه کیکتان به لّغه می فپیدا بابه لای

چه پداو له ژێر پێیدا پۆی بکات، ئەگەر پێگاش نه بوو به م شیوه یه تف بکاته وه، قاسم ده فهرمیت: شیوازی تف کردنه که ی پیشانداین و تفی کرده سهر سووچیکی جله کانی و لایه که ی تری دایه وه به سه ریدا.

به لام ئەگەر مزگه وت پر فهرش بوو وهك له م سه رده مه ی خو ماندا ده بینین که مزگه وت هکان به جوانترین شیوه له ناوه و ده ره وه دا پازینراونه ته وه و، وهك سه رده مه ی پابردوو نیه که ناو مزگه وت هکان چه و بووه، به لکو ئەمپۆ به جوانترین و به بایه خ ترین فهرش مزگه وت هکان پر فهرش ده کرین، له بهر ئەوه با شتر وایه نوێژخوین ئەگەر چاری نه بوو با تفه که بکاته ده سته سپرکه وه، چونکه له م سه رده مه ی خو ماندا تف فریدانیك له ناو مزگه وتدا ده بێته هو ی پیس کردنی لانی که م فهرشیك، له بهر ئەوه پێویسته زیاتر خو مان بپارێزین له تف کردنه ناو مزگه وت ، زانایانی سه رده مه ی خو شمان ئەم دیارده بپزراره به کاریکی هه رام و یاساغ داده نین.

٣٠) باویشك نه دان له نوێژدا :

عن أبی سعید الخدری {رضي الله عنه} قال: قال رسول الله (ﷺ): ﴿إِذَا تَشَاوَبَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيُكْظَمْ مَا أَسْتَطَاعَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ﴾ وفي رواية ﴿فَلْيُمْسِكْ بِيَدِهِ عَلَى فِئَةٍ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ﴾.

واته: ئەبوو سه عیدی خودری (خوای ئی پازی بی ت) ده فهرمیت: پێغه مبه ری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: ئەگەر یه کیکتان له نوێژدا باویشکید، با چه ند ده توانی ت خو ی بگری ت و ده می دا بخات، چونکه

شەیتان دەچێتە ناو دەمی، له پێوایه تیکی تردا دەفهرمیّت: با دەستی
له سەر دەمی دابنێت، چونکه شەیتان دەچێتە ناو دەمی.
ئەمەش لەبەر ئەوەیە که شەیتان چوووە ناو دەمی هەر که سێکەوێ
واتای شپێزه کردن و بێ ناگا کردنی له نوێژه که ی دەگهیه نیت، ههروهها
له کاتی باویشك دانی نوێژ خویندا شەیتان پێ دەکه نیت.

(۲۱) دەست نه گرتن له سه رکه له که یان ناوک له نوێژدا:

عن أبي هريرة {رضي الله عنه} عن النبي: ﴿أنه نهى أن يصلي
الرجل مختصراً﴾.

واته: ئەبو هورەیره (خوای ئی پازی بیّت) دەفهرمیّت: پێغه مبه ر
(ﷺ) پێگری کردووه که نوێژ خوین دەست بخاته سه رناوکی یان
که له که ی له نوێژدا.

زیادی کوپی سوبیح (خوای ئی پازی بیّت) دەفهرمیّت: له ته نیشته
عه بدوللای کوپی عومه ر (خوای ئی پازی بیّت) نوێژم ده کردو دهستم
خسته که له که م و ئەویش کیشای به ده ستمدا، پاش نوێژه که پیم وت بو
وات کرد؟ فه رمووی ئەوه له خاچ دانی نوێژه، پێغه مبه ر (ﷺ) پێگری
لی کردووه .

(۳۲) جل شوپنه کردنه وه له نوێژدا :

له فهرمووده یه کدا هاتوو که پیغه مبه ر (ﷺ) پێگری کردوو له جل شوپکردنه وه له نوێژدا. خه تبابی (خوای ئی پازی بیئت) ده فه رمیئت: {السدل} واته: شوپکردن و بهردانه وهی جل و بهرگ هه تاکو ده گاته سه رزه وهی.

وه له {مرقاة المفاتیح} هوه وهرگیراوه که {السدل} به ته واوی نه هی لی کراوه، له بهر ئه وهی ده بیته هوی له خوبایی بوون، وه ههروه ها ناشرین و نا په سه نده و له گه ل په وشتی نوێژ خویندا نا گونجیئت. ههروه ها ده وتریئت {السدل} دانانی قوماشی که به سه ر سه ردا یان به سه ر شانداو شوپ بوونه وهی به م لاو به ولاداو، یان شوپ کردنه وه یه تی به سه ر هه ردوو قولداو به رده وام خو خه ریک کردن به پێک کردنی، ئه مه ش ملکه چی و خشوع که م ده کاته وه، به پیچه وانه شه وه ئه گه ر جل و بهرگ گورج و گول بوو، نوێژ خوین سه رقال ناکات به پێک کردنی جل و بهرگ وه.

ههروه ها سه باره ت به {السدل} هه ندیک ده لێن که له پیشه ی جوله که کانه.

به شیوه یه کی گشتی ده توانین بڵێن که هۆکاری پێگری کردن له جل شوپکردنه وه له نوێژدا ئه وه یه که جل شوپکردنه وه نوێژ خوینه که خه ریک ده کات به هه لکردن و گرتنی جله کانی وه له کاتی ئه نجام دانی کرداره

جیاوازه کانی نوێژدا، له بهر ئه وه پتوێسته موسلمانان له کاتی نوێژ کردندا له م خوه نا په سهنده خویان بپاریزن.

(۳۳) وازهینان له خو چوواندن به ئاژهل له نوێژدا:

خوای گه وره پێزی له به نی ئاده م گرتووه و له سه ر جوانترین شیوه دروستی کردووه و هه مان کات فه زلێشی داوه به سه ر هه موو دروست کراوه کانی تردا، له بهر ئه وه ناگونجیت و ناشیرینه که مروڤه خوی بشوبه ییت به ئاژهل، وه پێگه رمان لی کراوه که له نوێژدا خو مان بچوینین به ئاژهل له هه ندیک له جو له کانی نوێژدا، چونکه ئه م هه لسوکه وته ناشیرینه کاریگه ری خراپیان ده بێت له سه ر به رجه سه ته کردنی ملکه چی له نوێژدا، وه له گه ل په وشتی نوێژو نوێژکردندا یه ک ناگرێته وه.

له په یوایه تی کدا هاتووه که: ﴿نهی رسول الله (ﷺ) فی الصلاة عن ثلاث: عن نقر الغراب، وأفتراش السبع، و أن یوطن الرجل المقام الواحد کایطان البعیر﴾.

واته: پێغه مبه ری خوا (ﷺ) پێگه ری له سی جوړ نوێژکردن کردووه: نوێژکردن وه ک چو ن قه له په رش ده نووک ده دات له زه وی، دانێشتن و که وتن وه ک دپنده، مانه وه له یه ک شویندا بو ئه نجام دانی چه ند نوێژیک وه ک چو ن حوشت له یه ک شویندا ده می نیته وه و شوینی خوی ناگوریت.

یه کێک له هاوه لانی دهفه رمیت: (نهانی عن نقره کنقره الدیک، وأقعاء کإقعاء الکلب، والتفات کالتفات الثعلب). واته: پیغه مبهری ئازیز (ﷺ) پیگری لی کردم له نوێژی به په له، وهک چۆن که له شیر ده نووک له زهوی ده دات، وه هاتنه سه رچیکان له نوێژدا وهک چۆن سه گ دیته سه رچیکان، وه ئاوپردانه وه له نوێژدا وهک چۆن پێوی ئاو پر ده داته وه.

(۳۴) لێدانی زهنگی موبایل له نوێژدا:

وهک له پیشه وه ئاماژه مان پێدا، نوێژکردن واتای وتو وێژو گفتوگۆیه له گه ل خوای په ره ردگادا، له بهر ئه وه پێویسته مروفی موسلمان له کاتی ئه نجام دانی نوێژه کانییدا خوێ له هه موو خه یال و بیرکردنه وه یه ک بپاریزیت، به ته واوه تی ئاگای له نوێژه که ی بێت، وه پێویسته رێگه به هیچ شتی که نه دات که ببیته هوێ دابری نی نوێژ خوین له نوێژه که یی و مراندنی ملکه چی له نوێژدا، لێدانی زهنگی موبایل له کاتی نوێژکردندا که ئه مه ش کاریگه ریه کی زۆری هه یه له سه رکه م کردنه وه ی ملکه چی له نوێژدا، چونکه تو کاتی که بیرو هوشت له لای نوێژه که ت نامینیت ئه وه ته نها زیانی بو نوێژه که ی خو ت هه یه، به لام لێدانی زهنگی موبایل له کاتی نوێژو له مزگه وتدا هو کاریکه بو بی ئاگا کردنی خه لکیکی زۆر له نوێژه که ی، هه مان کات ده ببیته هوێ نه هیشتنی ملکه چی له نوێژدا،

به لام به داخه وه نوێژ خوینان زۆر ئهم حاله ته یان پشت گوی خستوه و له کاتی نوێژدا موبایله کانیان بێ دهنگ ناکه.

ئه و خالانه ی که خستمانه پوو چهنده و کاریکی گرنگ بوون به جی به جی کردنیان ملکه چی و خشوع له نوێژدا به رجهسته ده بیئت.

• له گرنگترین بابته ی ملکه چی و بهرز نرخاندنی له لای زانیان ، گفتووگوو موناقه شه یان له سه ر ئهمانه ی خواره وه کردوه :

• کیشه ی زۆری دوو دلی و گومان و واسواسی، ئایا ئه و نوێژه ته واه یان ده بیئت دوباره بکریته وه ؟ له م باره وه ئیبنو عه بباس (خوای لی پازی بیئت) ده فهرمیئت: ئه و نوێژه ت ته واونیه جگه له وه ی که ناگات لیی بووه . وه له فهرمووده یه کی مه رفوعدا هاتوه : نوێژ خوین کاتیك نوێژده کات، هه یه نیوه ی پاداشتی بوۆ ده نوسریئت ، هه یه سی یه کی پاداشتی بوۆ ده نوسریئت، وه هه یه چواریه ک و هه تا ده گاته ده پاداشت له نوێژه که دا.

• پێویسته ئاماژه به وه بدهین که خوای گه وره سه رفرازی و سه رکه وتوویی نوێژ خوینان ده به ستیته وه به خشوع و ملکه چی له نوێژدا، ئه مه ش مانای وه هایه هه رکه سیك خشوع له نوێژه که یدا نه بیئت له کۆمه لی سه رفراز بووه کان نیه .

ئەو نوێژهی که خشوع و ملکه چی تێدا نیه و نوێژ خوین دلی له لای نوێژه که ی نیه، کۆمه لی زانایان له م باره وه بیرو بوچونیان جیاوازه سه باره ت به دوباره کردنه وهی نوێژه که یان دوباره نه کردنه وهی، وه دوو بوچوون ههیه له و باره یه وه، که پراو بوچونیان جیاوازه له پێویستی دووباره کردنه وهی ئەو نوێژهی که واسواسی و دوو دلی تێدایه، ئیبنو حامید که له هاوه لانی ئیمامی ئەحمده ده ، به واجیب و پێویستی ده زانی ت که نوێژه که دوباره بکریته وه .

به لام زۆربه ی زانایان و فوکه هاکانی ئەم ئوممه ته به واجبی نازانن که له م حاله ته دا نوێژ دوباره بکریته وه، وه به به لگه ی ئەوه ش بوچوونه که یان به هیز ده کهن که پێغه مبه ر (ﷺ) نه گه ر سه هوی کردبیت له نوێژدا سو جده ی سه هوی بر دوه و فره مان ی نه کردوه به دووباره کردنه وهی نوێژه که وه ک ده فره مویت :

﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْتِي أَحَدَكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَيَقُولُ: اذْكُرْ كَذَا وَكَذَا، لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ، حَتَّى يَضِلَّ الرَّجُلُ أَنْ يَذْكُرَ كَمَا صَلَّى﴾ .

واته : شه ی تان له نوێژی که سیکتاندا دیت و ده لیت ئاوا بکه و ئاوا بکه، هه تا وای لی ده کات ئەو که سه نه زانی ت چه ند پکات نوێژی کردوه .

وه گومان له وهدا نیه که ئه نوێژه هیچ پاداشتی تێدانیه، بێجگه له و
به شه ی نه بیته که ئاگای لێی بووه و ملکه چی تێدا نواندوه وه ک
پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت:

﴿إِنَّ الْعَبْدَ لَيَنْصَرِفُ مِنْ صَلَاةٍ وَلَمْ يَكْتَبْ لَهُ إِلَّا نِصْفُهَا، ثَلَاثًا، رُبْعًا،
حَتَّى بَلَغَ عَشْرَهَا﴾. واته: به نده کاتی که نوێژ ده کات هیه نیوه ی
پاداشتی بو ده نوسریت، هیه سی یه کی پاداشتی بو ده نوسریت، وه
هیه چواریه ک تا ده گاته ده یه کی پاداشت له نوێژدا..

ئیبنو عه باس (خوای لی پازی بیته) ده فه رمیت: له نوێژدا بێجگه
له وه ی که ئاگات لێی بووه پاداشتی که ت بو نیه.

کۆتایی

ملکه چی و خشوع له نوێژدا گرنگیه کی زۆری پێدراوه، هه رکه س به ملکه چیه وه نوێژه که ی ئه نجام بدات ئه وا سه رفرازی هه ردوو جیهان ده بیته، ئه وه ش پشت گوێی بخات ئه وا خوێ دوو چاری کاره ساتیکی گه و ره و ترسناک کردوه، هه ر له بهر ئه وه یه که پێغه مبه ری ئازیزمان (ﷺ) ده فه رمیته: ﴿اللهم إني أعوذ بك من قلب لا يخشع.....﴾. واته: خوايه په نات پێ ده گرم له دڵێك كه خاڵیه له ترس و ملکه چی بوو.

پێویسته ئاگاداری ئه وه ش بین كه ملکه چ بووانی نوێژیش چه ندین پله ن، وه ملکه چی له ناخی دڵه وه دیت، زۆرو که م ده کات، جاری وه ها هه یه ملکه چی له نوێژدا ده گاته ئاستی ئاسمان، وه جاری وه ها ش هه یه نوێژکه ر نوێژه که ی ده کات و هه ست به هیچ ئارامیه ک ناکات و چیژ له نوێژه که ی وه ر ناگریته، پێویسته ئاماژه به وه ش بده ی ن نوێژخوێنان له پووی چۆنیه تی ئه نجام دانی نوێژه وه ده کری ن به پێنج به شه وه:

یه که م: له راده به ده ر سته م له نه فسی خوێ ده کات له نوێژه که یدا، ئه م که سه که مه ترخه مه له ده ست نوێژگرتن و ئه نجام دانی نوێژه که و که مه ترخه می کردن له سنورو پایه کانی نوێژه که یدا.

دووهم: ئه و که سه ی که پارێزگاری ده کات له نوێژه که ی، هه روه ها له کاتی ئه نجام دانی نوێژه که و، وه سنورو پایه کانی و ده ست نوێژگرتن به جوانی ده پارێزیت، به لام توانای به رهنگاری بوونه وه ی ده روونی نیه و ناتوانیت خۆی له دوودلی و گومان بپارێزیت، به وشێوه یه له نوێژه که یدا سه رقالی خه یال و دوودلی و بیرکردنه وه یه .

سی یه م: ئه و که سه ی پارێزگاری له سنورو پایه کانی نوێژ ده کات و به رهنگاری ده روونی خۆی ده بیته وه و له دوودلی و گومان خۆی ده پارێزیت و، له ناو نوێژه که یدا سه رگه رمه به دزایه تی کردنی دوژمنه که ی تا نه توانیت نوێژه که ی بدزیت.

چواره م: ئه و که سه ی نوێژه که ی به جوانی ئه نجام ده دات، له پووی پارێزگاری له جوان ئه نجام دانی و پارێزگاری له پایه و سنوره کانی، هاوشێوه ی ئه م جوژه که سه به رده وام دلی پوچووه له ناو زیکرو یادی په روه ردگاردا و له هه موو سنوره کانه وه پارێزگاری له نوێژه که ی ده کات، تا شه یتان له هه یچ شوینیکه وه نه توانیت زیانی پی بگه یه نیت، بگه ره هه موو خه میکی ئه وه یه که نوێژه که ی به جوانترین و چاکترین شیوه و له کاتی خۆیدا ئه نجام بدات و، ته نها سه رقالی وتو وێژه له گه ل خوای گه وره داو به س.

پێنجهم: ئه و كه سه يه نوێژه كه ی زۆر به جوانی و پێك و پێکی ئه نجام
 ده دات و له هه مان كاتدا زۆر به زه لیلی و به دلێکی پر له گریان هه
 له بهردهم خوی خۆیدا وهستاوه، واهه ست دهكات كه خوی گه و ره
 ده بینیت، به چاودیری ده زانییت له سه رخویی و تیژنابییت له خوش
 ویستی خوی گه و ره؟ چونكه واهه ست دهكات كه له نوێژه كه یدا خوا
 ده بینیت، خو ئه گه ر ئه م خوا نه بینیت ئه وای بیگومان خوی گه و ره ئه م
 ده بینیت، كه ئه مه ش به رزترین پله ی ئیمانه، به لێ بی گومان (احسان)
 به رزترین پله ی ئیمانه كه به نده چا كه كانی خوا پێی ده گه ن و ئه مه ش
 گه و ره ترین و به رزترین ئاستی نزیك بوونه وه یه له خوا، بی گومان ئه گه ر
 به م شیوازه نوێژمان ئه نجامدا، ئه و بچووكترین دوودلی و بیرکردنه وه
 زه فه رمان پی نابات و ناتوانییت دل و چاومان له خوا بی ئاگا بكات؟
 چونكه ئه و جوړه نوێژ خوینانه ده زانن كه ئیستا كاتی گفتووگوو
 مونا جاته له گه ل خوادا، نه ك كاتی بیرکردنه وه له سه روه ت و سامان و
 خزم و كه س و كارو كیشه و نه هه مه تیه كانی دنیا.

بابزانین ئەم پێنج پله پاداشتیان جیاوازه:

پله ی یه کهم سزای له سه ره، پله ی دووهم لیپرسینه وه و لیپچینه وه ی له گه ل ده کریت، پله ی سێ یه میش ده بیته مایه ی لی خوشبوونی تاوانه کانی و، پله ی چواره میش پاداشتی بو هیه، پله ی پێنجه میش له پهره ردگاری نزیک ده بیته وه؟ چونکه ئەم جوژه نوێژ خوێنانه پوناکی چاوانیان له نوێژه کانیاندا، هه رکه سیك له دونیادا چاوی به نوێژه که ی شادومان بیت، ئەوا بێ گومان له پوژی دوا یی دا به نزیک بوونی له پهره ردگاره وه چاوی شادومان تر ده بیت، هه روه ها ژیا نی دونیاشی بو ئاسان ده کریت به یارمه تی خوای پهره ردگار به سه ر کۆسپ و کێشه کانی ژیا نی دونیادا سه رده که ویت، به و شیوه یه شادومانی ده بیته به شی ئەو که سانه ی که خویان له پله پێنجی نوێژ خوێناندا ده بیننه وه، هه رچاویك به خوا شادومان بیت ئەو چاوه به ناگری دۆزه خ ناسوتیت و هه رچاویکیش شادومان نه بیت به دیداری خوای گه وه، ئەوا سه ره نجام خوای گه وه ده روونی ئەو که سه ته رخا ن ده کات ته نها بو کێشه و نه هامه تی ئەم دنیا کاتیه.

له کوتایی دا داوا له خوای گه وره ده که یه یارمه تیمان بدات هه تا به خشوع و ملکه چیه کی ته واوه وه نوێژه کانهان ئه نجام بده یه و سه رفرازو عاقیبهت خیرمان بکات.

هه روه ها پیمان باش بوو وه ک پاشکویه ک پوخته ی ته فسیری سوره تی {الفاتحة} و چه ند سوره تیکی کورت و به کوردی کردنی {ته حیات} و چه ند ویردیکی کرداره جیاوازه کانی نوێژ بو نوێژخوینه به پێژه کان به زمانی شیرینی کوردی بخهینه پوو:

سوره تی {الفاتحة}

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

١ ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ به ناوی خوای به خشنده ی میهره بان ٢ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ هه موو سوپاس و ستایشیک بو خوای په روه دگاری جیهانیان ٣ ﴿الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ به خشنده ی میهره بان ٤ ﴿مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ خاوه نی پوژی سزاو پاداشت دانه وه ٥ ﴿إِيَّاكَ

نَبِّدُ ﴿ خَوایه به ته نها تو ده په رستین ﴾ ﴿وَإِيَّاكَ نَسْتَعِثُ﴾ وه ته نها له تو
 داوای یارمه تی ده که یین ٦ ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ پێنمونیمان بکه بو
 پێگای راست ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ پێگای نه وانه ی که چاکه ت
 له گه ل کردوون ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾ نه ک پێی نه وانه ی خه شمی
 تو یان لی گیراوه ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾ نه ک پێی گومرپایان.

سوره تی {الإخلاص}

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ (١) اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ (٢) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ (٣) وَلَمْ
 يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝ (٤)﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ به ناوی خوای به خشنده ی میهره بان ١ ﴿قُلْ
 هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ بلی نه وه خوای تاك و ته نیایه ٢ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾
 نه و خوایه ی بی نیازو جیی نیازو ئومیده ٣ ﴿لَمْ يَلِدْ﴾ که سی لی
 نه بووه ﴿وَلَمْ يُولَدْ﴾ وه له که سیش نه بووه ٤ ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ
 كُفُوًا أَحَدٌ﴾ وه هه رگیز هیچ که س هاوشیوه و هاوتای نه.

سوره تى {الفلق}

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ ١ ﴿مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ ٢ ﴿وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ ٣ ﴿وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾ ٤ ﴿وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ ٥ ﴿

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ به ناوی خوای به خشندهی میهره بان ١ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ نهی محمد بلی پنهان ده گرم به دروست کهری بوونه وەر "به ره به یان"، ٢ ﴿مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ له زیانی نه وهی که دروستی کردووه ٣ ﴿وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ له زیانی تاریکی کاتیك که دادیت ٤ ﴿وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾ وه له زیانی فووکه ران جادووکه ران به گرئیانداه ﴿وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وه له زیانی به خیل و حه سود کاتیك که حه سودی بیات.

سوره تی {الناس}

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ به ناوی خوای به خشندهی میهره بان ۱
 ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ نهی محمد بلی په ناده گرم به په روه ردگاری
 خه لکی ۲ ﴿مَلِكِ النَّاسِ﴾ پاشای خه لکی ۳ ﴿إِلَهِ النَّاسِ﴾
 په رستراوی خه لکی ۴ ﴿مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ له زیانی
 وه سو هسه په یدا که ری خو په نهان که ره ۵ ﴿الَّذِي يُوسْوِسُ فِي
 صُدُورِ النَّاسِ﴾ نه وهی که وه سو هسه ده خاته دلی خه لکی ۶
 ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ له جنو که وه ناده میزاد.

نزای چه مینه وه کان: {سبحان ربی العظیم} واته: پاکی و بی
 که ردی بو په روه ردگاری مه زنه.

نزای ههستانه وه له چه مینه وه کان: {سمع الله لمن حمده، ربنا
 ولك الحمد} واته: خوای گه وره ستایشی ئه و که سه ی بیست که
 ستایش و سوپاس و پێزانینی بو ده برپیه، پهروه ردگارمان
 ستایش بو تویه.

نزای کړنووشه کان: {سبحان ربی الأعلى}
 واته: پاک و بێگه ردی بو پهروه ردگاری زۆر به رزم.
 نزای دانیشتنی نیوان دوو کړنووشه که: {رب اغفر لی، رب
 اغفر لی} واته: پهروه ردگارم لیم خوش ببه، پهروه ردگارم لیم خوش
 ببه.

{ته حیات}

﴿التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ﴾ مۆلک و مانه وه و گه وره یی و
 دروودو پارانه وه و لالانه وه و شه ی چاک و پاک هه ربو خوایه،
 ﴿السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ﴾، سلاو و په حمهت و
 به ره که تی خوات له سه ربیت ئه ی پیغه مبه ری خوا،

﴿السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ﴾ سلاو له ئیمه و له
 هه موو به نده چاکه کانی خوای گه وره ش بیست، ﴿أشهد أن لا إله الا

الله. وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ﴿ شایه تی ده ده م هیچ
 په ستر اوێک نیه به هه ق جگه له زاتی {الله} وه شایه تی ده ده م که
 {محمد} به نده و نێردراوی خواجه،

﴿اللهم صلّ على محمد وعلى آل محمد كما صليت على ابراهيم
 وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد﴾ خواجه سه لاوات و په حمه ت برێژه
 به سه ر {محمد} و خانه واده و كه س و كاری {محمد} دا، هه روه ك
 دروودت پێژاند به سه ر ئیبراهیم و كه س و كاری ئیبراهیمدا، به راستی
 تۆ سوپاس كراو به پێزیت، ﴿اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد،
 كما باركت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد﴾. خواجه
 فه پو پیرۆزی بپێژه به سه ر {محمد} و كه س و كاری {محمد} دا،
 هه روه ك فه پو پیرۆزیت پێژاندوه به سه ر ئیبراهیم و كه س و
 كاره كه یدا، به راستی تۆ سوپاس كراو به پێزو خاوه ن شكۆیت.

سبحانك اللهم ربنا وبحمدك اشهد ان لا اله الا انت استغفرک
 واتوب اليك، وصلى الله على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه
 الاخير

کۆتایی

به یارمهتی خوای گهوره له ۲۰-۱-۲۰۰۹ دهستم کرد به
ومرگیڕانی ئەم کتێبه، سوپاس بو پەرۆمردگار له ۱۰-۲-۲۰۰۹
کۆتایی به و مرگیڕانه کهم هات؟

ناونیشانی و مرگیڕ

karwanrasheed@yahoo.com

ژماره‌ی موبایل : ۰۷۵۰۱۱۱۶۳۱۸

ناوهڕۆك

بابهت

لاپهەر

- په یفیک سه بارهت به ملکه چی له نوێژدا..... ۵
- پیشه کی ماموستا سید أحمد..... ۱۴
- پیشه کی نوسه..... ۱۷
- هۆکاره کانی ملکه چ بوون له نوێژدا:..... ۲۷
- یه که م: سووربوون له سه ره پیدان و به هیزکردنی ملکه چی
له نوێژدا:..... ۲۷
- (۱) خو ئاماده کردن بو نوێژو په یوه ست بوون پێوهی:..... ۲۷
- (۲) ئارامی و دلنیاپی له نوێژدا:..... ۳۱
- (۳) یادکردنه وهی مردن له نوێژدا:..... ۳۲
- (۴) پامان و وردبوونه وه له و ئایهت و ویردوو نزایانهی که له نوێژدا
ده خویندرینه وه و کاریگه ر بوون پێیان:..... ۳۴
- (۵) جیاکردنه وه له خویندنه وهی ئایه ته کاندای و هستان له سه ریان:..... ۴۴
- (۶) جوان خویندنه وهی قورئان و پازاندنه وهی به دهنگی خوش:..... ۴۵
- (۷) وا بزانی که خوای گه وره له نوێژه که تدا وه لامت ده داته وه:..... ۴۷
- (۸) نوێژ کردن له نزیک به ره بهسته وه (الستّر):..... ۴۸
- (۹) دانانی دهستی راست له سه ر دهستی چه پ له سه ر سینگ:..... ۵۰
- (۱۰) سه یرکردنی شوینی کړنووش:..... ۵۱

- ٥٣..... (١١) جولاندنی په نجهی شایه تومان:
- ٥٤..... (١٢) هه مه چه شنی له و سورته و ئایهت و ویردوو پارانه وانهی که له نوێژدا ده خوینرین:
- ٥٤..... (١٣) کړنووشی قورئان خویندن کاتیڅ ده گه یته ئایه تیڅ که کړنووشی تیدایه:
- ٦٠..... (١٤) په ناگرتن به خوای گه وره له شه یتان:
- ٦٢..... (١٥) پامان و وردبوونه وه له شیوازی نوێژکردنی پیشینان:
- ٧١..... (١٦) زانینی چیژو سودی ملکه چی له نوێژدا:
- ٧٧..... (١٧) هه ولدان بو نزاکردن له نوێژدا به تاییهت له کړنووش بردندا:
- ٨٠..... (١٨) گرنگی دان به ویردی دواى نوێژه کان:
- ٨٤..... دووه م: لابرندی ئه و پړیگرو به ربه ستانهی که وا ده که ن ملکه چی و دلسوژی که م بیته وه:
- ٨٥..... (١٩) دوورکه وتنه وه له و که رهسته و جیگایانهی که له نوێژ بی ناگات ده که ن:
- ٨٥..... (٢٠) نوێژ به پوشاکی که وه نه کریت که نه خش و نوسراو و وینهی پیوه بیته و په نگاو په نگ بیته:
- ٨٧..... (٢١) نوێژنه کردن به ئاماده بوونی خواردن:
- ٨٨..... (٢٢) نوێژ نه کردن له کاتی ته نگه تاو بووندا:
- ٨٩..... (٢٣) نوێژنه کردن له کاتی خه و هاتندا (خه وه نوچه که، وه نه ون):
- ٩٠.....

- ۲۴) نوێژ نه کردن له ته نیشته که سی خه وتوو یان قسه کهر:..... ۹۱
 ۲۵) خوڤه ریک نه کردن به ته خت کردنی چه و یان فهرش:..... ۹۲
 ۲۶) سه ر لی تیک نه دانی ده ورووبه ر به هوئی به دهنگی بهرز خویندنی
 نوێژه که:..... ۹۴
 ۲۷) ئاو پنه دانه وه له نوێژدا:..... ۹۴
 ۲۸) چاو بهرز نه کردنه وه بو ئاسمان له نوێژدا:..... ۹۷
 ۲۹) تف نه کردنه بهردهم له نوێژدا:..... ۹۸
 ۳۰) باویشک نه دان له نوێژدا:..... ۹۹
 ۳۱) دهست نه گرتن له سه رکه له که یان ناوک له نوێژدا:..... ۱۰۰
 ۳۲) جل شوپ نه کردنه وه له نوێژدا:..... ۱۰۱
 ۳۳) وازهینان له خو چوواندن به ئاژه له نوێژدا:..... ۱۰۲
 ۳۴) لیدانی زهنگی مو بایل له نوێژدا:..... ۱۰۳
 کوتایی..... ۱۰۷
 ناوه پۆک..... ۱۱۸